1 | 2023

ČASOPIS PRO INTEGRACI

mosty

LIVIA KLAUSOVÁ:

NEJSEM JEN JMÉNO NA PLAKÁTCÍCH

9 771805 956007 01

NRZP ČR z.s.

KDYŽ SE VÁM ZMĚNÍ PLÁNY

**jsme tu pro vás.
Teď ale potřebujeme
vaši pomoc my.**

Roman pracoval jako stavbyvedoucí. Stavěl domy, ve kterých by lidé rádi bydleli. **Měl plán** postavit nejkrásnější dům pro svou rodinu a především pro svého malého syna.

Na stavbě však došlo k nehodě. Všechny **Romanovy plány se změnily**.

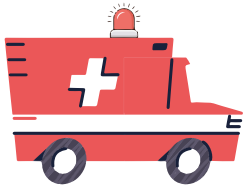

Roman zůstával dlouhé měsíce v nemocnici. Přišel o nohu. Nejhůře novou situaci nesl malý syn. Bez ustání plakal a říkal: *„Už nikdy si s tátou nezahraju."* **Synovi se změnily plány.**

Rodina se kvůli psychickému stavu manželky Petry a chybějícímu příjmu Romana dostala do složité finanční situace. **Celé rodině se změnily plány.** Pak se Petra dozvěděla o Odborné poradně Národní rady osob se zdravotním postižením ČR, kde se setkala s poradkyní Klárou.

Klára je také na vozíku, a proto moc dobře ví, jaké pocity teď celá Romanova rodina prožívá. **Sepsala plán**, podle kterého budou společně postupovat.

Zajistit:

- psychologickou pomoc
- vhodné rehabilitační centrum
- vozík pro Romana
- žádost o invalidní důchod
- žádost o náhradu mzdy
- žádost o průkaz OZP
- žádost o příspěvek na mobilitu
- žádost o příspěvek na nákup motorového vozidla

Finanční situace Romanovy rodiny se stabilizovala. Díky speciálně upravenému vozu může dokonce Petra pracovat. Roman totiž zvládne syna vyzvednout ve škole sám. A protože Roman pravidelně rehabilituje, na jaře mu Klára pomůže zažádat o protézu. Příští léto si chce se synem zahrát basket. **A vymýšlí další plány!**

V České republice žije 1,5 milionu lidí se zdravotním postižením. 30% z nich ale nedostane potřebnou pomoc.

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR zaměstnává na 80 lidí s handicapem, kteří pomáhají dalším lidem s postižením, seniorům a rodičům malých dětí v oblasti sociální a především právní. V důsledku přerozdělování však byla NRZP ČR zkrácena finanční podpora o 30%. Znamená to uzavření bezplatných právních a sociálních poraden v několika krajích.

PROSÍME, POMOZTE NÁM POMÁHAT

EDITORIAL

Vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou první číslo časopisu Mosty roku 2023. Dovoluji si Vám za všechny spolupracovníky, kteří časopis připravují, popřát mnoho zdraví a spokojenosti v letošním roce. Tento rok určitě nebude jednoduchý, protože nás všechny trápí inflace. Chystají se mnohé změny v zákonech, které se budou týkat lidí se zdravotním postižením, ale věřím, že je společně zvládneme.

V letošním prvním čísle najdete rozhovor s patronkou ceny NRZP ČR MOSTY paní Livií Klausovou. Informujeme Vás o jednáních ve věci zdravotnických prostředků a o problému českých občanů, kteří dlouhodobě pracovali na Slovensku a nemohou se domoci příspěvku na péči. Samozřejmě v časopise najdete i svoje oblíbené rubriky.

Vážení čtenáři, věřím, že našemu časopisu zachováte i v letošním roce svou přízeň, protože byl loni oceněn jako nejlepší komerční časopis.

Přeji Vám všechno dobré.

OBSAH 1/2023

Radka Svatošová Časopis Mosty získal prestižní ocenění 4
Redakce Kdo pro vás připravuje časopis Mosty? 6
Zuzana Dufková Podpora regionů - zajištění informovanosti a obhajoba práv OZP včetně administrativních a provozních nákladů NRZP ČR 9
Václav Krása Nejsem jen jméno na plakátcích, říká patronka Ceny Mosty Livia Klausová 10
Václav Krása Čeští občané marně čekají na příspěvek na péči ze Slovenska 12
Václav Krása, Zdeněk Žižka Zákon o dostupnosti zdravotnických prostředků 14
Blanka Sedláčková Bylo mi ctí ho poznat 18
Blanka Sedláčková Webové stránky Euroklíče v novém 19
Michal Kebort Někteří dodavatelé energií se vracejí k nekalým praktikám 22
Sabrina Plisková Výhod bezbariérovosti využívá celá společnost, říká generální ředitel pražského dopravního podniku Petr Witowski 24
Jan Šnyrych Elektronická přístupnost veřejné dopravy pro zrakově postižené 30
Petr Šťáhlavský České dráhy chystají nákup nových vlaků 32
Václav Krása Design může pomáhat lidem se zdravotním postižením 36
Kateřina Malá Citroën C4 X a ë-C4 X Houpavý pohodář nové generace 40
Tereza Dražanová Požádejte o příspěvek na školu v přírodě, vaše dítě doma zůstat nemusí 42
Linda Štucbartová Sebeobrana (nejen) pro osoby se zdravotním postižením - dbejte o blízké vztahy a mějte dobře nastavené osobní hranice 46
Martin Volf Záchranáři a hasiči proškolili osoby se zdravotním postižením pro případy krizových situací 50
Petra Cibulková Česko zná nejlepší pečovatele roku 2022 52
Hana Sládková Kavínová Nejkomplexnější genetická analýza – GENSCAN 54
Miloš Kajzrlík Jaké to také je být vozíčkář, nevidomý i jinak postižený člověk? 60
Jaroslava Pupíková Autis centrum, o.p.s., na jihu Čech rozšiřuje portfolio svých služeb. Otevřelo nový týdenní stacionář pro dospělé lidi s autismem 62
Marek Müller Okénko do poraden NRZP ČR 66
Ivana Julínková Představení poradny NRZP ČR v Českých Budějovicích 68
Ivana Julínková Hudba léčí 70
Miloš Kajzrlík Obdivuhodná žena, která ve svém nelehkém životě vykonala obrovský kus práce 72

TEXT: Radka Svatošová
FOTO: archiv Radky Svatošové a CZECH TOP 100

ČASOPIS MOSTY ZÍSKAL PRESTIŽNÍ OCENĚNÍ

Milí čtenáři,

dovolte, abychom se s vámi podělili o velkou radost z ocenění práce celého našeho týmu. Časopis Mosty bodoval na 29. ročníku soutěže Nejlepší výroční zprávy a firemní časopisy České republiky pořádané sdružením CZECH TOP 100. Získal prestižní cenu - 1. místo v kategorii firemních časopisů pro zákazníky. Ocenění za náš časopis převzala 8. prosince v pražské Galerii Smečky ředitelka odboru marketingu NRZP ČR Radka Svatošová.

Zvítězili jsme ve velmi silné konkurenci významných českých firem. Jak víte, náš časopis není tak úplně zákaznický, je určen všem lidem se zdravotním postižením, jejich rodinám, pečujícím osobám, ale i nejrůznějším organizacím ze sociální sféry. Většinu výtisků zasíláme přímo do schránek zdarma, část nákladu je k rozebrání na našich akcích a pracovištích.

VÝSLEDKOVÁ LISTINA
NEJLEPŠÍ FIREMNÍ ČASOPISY 2022

CZECH TOP 100

Časopisy pro zákazníky

	Společnost	Časopis
1	Národní rada osob se zdravotním postižením ČR	MOSTY Časopis pro integraci
2	Rodinný pivovar BERNARD	Vlastní cestou....
3	Oborová zdravotní pojišťovna ČR	BONUS
4	ASKO-NÁBYTEK, spol. s r.o.	INSPIRACE PRO VÁŠ DOMOV
5	České dráhy, a.s.	ČD pro vás

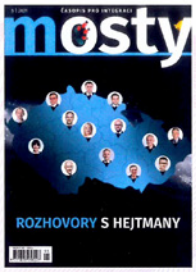

Časopisy pro zaměstnance

	Společnost	Časopis
1	FRAENKISCHE CZ s.r.o.	Frenkišák
2	CTP Invest, spol. s r.o.	GRID
3	PENAM, a.s.	Pecen
4	ČEPRO, a.s.	ČEPRO magazín
5	Vodafone Czech Republic	VIKI

Partneři projektu:

TEXT: redakce
FOTO: archiv redakce

KDO PRO VÁS PŘIPRAVUJE ČASOPIS MOSTY?

Práce na časopisu není vždy snadná. Někdy se nedaří, opravuje se, dohánějí se autoři i termíny. Když se blíží uzávěrka, pracuje se na korekturách a grafických úpravách často přes víkend, po večerech nebo v noci. O to větší odměnou je tato cena pro náš malý tým, který jsme se vám rozhodli krátce představit.

VÁCLAV KRÁSA

Jsem velmi rád, že je náš časopis dnes na vysoké úrovni a je oceňován i konkurencí. Být členem redakční rady znamená také určitou odpovědnost vůči vám čtenářům, aby jednotlivé příspěvky pro vás byly přínosné, ale zároveň nebyly nudné. Jsem předsedou NRZP ČR již od roku 2002, a tak mohu sledovat vývoj časopisu Mosty po celá ta dlouhá léta. Snažíme se vám poskytovat důležité informace, ale i zajímavosti. Věřím, že časopisu zůstanete věrni.

RADKA SVATOŠOVÁ

Jsem ta, která to všechno skládá dohromady: mám na starost redakci časopisu Mosty. V NRZP ČR pracuji od roku 2010 a ta práce pro mne od začátku byla a je srdeční záležitost. Obrovsky mne motivují moji kolegové z NRZP ČR, kteří často i přes své těžké handicapy intenzivně pracují a pomáhají druhým. Vystudovala jsem na Univerzitě Karlově obor zaměřený na vzdělávání lidí a vzdělávala jsem se i v sociálně právní oblasti. Práci s lidmi, zejména s lidmi s handicapem, se věnuji celý svůj profesní život. V roce 2012 se mi naplno otevřela také cesta k léčivým bylinkám, mé další velké radosti. Tehdy jsme se totiž s manželem a s mými dvěma dětmi přestěhovali do domečku u Pardubic a začali jsme tvořit svou přírodní zahradu. Občas proto ode mne najdete v Mostech i nějaký ten bylinkový článek či radu.

SABRINA PLISKOVÁ

Snažím se zprostředkovat rozhovory se zajímavými lidmi, kteří rozhodují o aktuálně řešených tématech a problémech. Často to se mnou nemají snadné. Snažím se totiž získat písemný slib, že se věci změní k lepšímu. Ne vždy se to podaří, ale pevně věřím, že vhodně položené otázky směřují k důkladnému zamyšlení nad problémy, se kterými se mnoho z dotazovaných běžně nesetkává. V NRZP ČR odpovídám za komunikaci a občas připravím i nějaký grafický návrh. A nikdy nestíhám uzávěrku. :)

PAVEL HŘÍBEK

V Národní radě mám na starosti koordinaci aktivit v krajích, kde se odehrávají vzdělávací, kulturní a sportovní setkání pro lidi se zdravotním postižením. Scházíme se s jednotlivými hejtmany a jejich spolupracovníky ve snaze přispívat k rozvoji v oblastech, v nichž spatřujeme různé nedostatky. Věnujeme se legislativě, odstraňování bariér architektonických a komunikačních, dopravě, dostupnosti vzdělání, zaměstnání, zdravotní a sociální péči. V redakční radě se snažím o to, aby se právě tato praktická každodenní témata co nejčastěji objevovala i na stránkách Mostů. Cílem časopisu je představovat lidem se zdravotním postižením, jejich rodinným příslušníkům, sociálním pracovníkům i zainteresovaným politikům a úředníkům různé možnosti podpory a pomoci v nejvšednějším každodenním životě: v oblasti vzdělávání, rehabilitace, zdravotní a sociální péče, individuální a hromadné dopravy či odstraňování architektonických i komunikačních bariér.

JAKUB ŠENKÝŘ

Jsem studentem grafického designu na Vyšší odborné škole v Praze. Pracuji jako nezávislý grafik se zaměřením na sazbu tiskovin až po tvorbu firemních identit. Na škole se učím od špiček v oboru, díky tomu mám možnost své práce konzultovat a získat tak cennou zpětnou vazbu. Ke každému projektu přistupuji individuálně a podle klientových požadavků. Snažím se ve věcech hledat širší souvislosti a používat grafickou komunikaci jako dorozumívací nástroj, který hledá funkční řešení pro danou cílovou skupinu. Pro NRZP ČR se starám o vizuální stránku časopisu Mosty. Snažím se, aby pro vás čtení časopisu bylo příjemné a aby každý článek měl podobu, která odpovídá jeho obsahu. Mám rád pohyb, ve volném čase rád sedavou práci kompenzuji sportem v přírodě.

IVANA JULÍNKOVÁ

V Národní radě osob se zdravotním postižením ČR působím od roku 2013. V současné době jsem vedoucí projektu Poradenství NRZP ČR. V rámci časopisu spolupracuji na rubrice Okénko do poraden. Mám na starosti články z oblasti psychohygieny a terapie a pracuji také na článcích o poradnách. Jsem vdaná, mám dospělou dceru.

ZDENĚK ŽIŽKA

Vystudoval jsem Právnickou fakultu UK v Praze. Po studiích jsem 16 let pracoval v advokátní kanceláři a od roku 2009 působím v Legislativním odboru NRZP ČR, nyní na pozici ředitele. V Národní radě se věnuji také poradenství zaměřenému na zdravotnickou problematiku, na niž jsem specialistou. V minulosti jsem dlouhou řadu let dobrovolně a zdarma pracoval v několika organizacích vozíčkářů, z nichž největší a nejznámější byl tehdejší Svaz paraplegiků, dnešní CZEPA, kde jsem byl asi 20 let členem předsednictva. Poskytoval jsem pro všechny organizace právní servis a byl i členem vedení. Pomáhal jsem rovněž spoluzakládat dnešní Centrum Paraple v Praze a spoustu let pracoval i jako dobrovolný sekretář brandýského tenisového klubu. Pro časopis Mosty zpracovávám především témata týkající se legislativy a zákonodárství. Představuji a komentuji nové zákony a novely, seznamuji čtenáře s legislativními návrhy, které vypracovává nebo připomínkuje NRZP ČR. Komentuji a vykládám aktuální novinky týkající se problematiky a vývoje zdravotnictví v ČR. Seznamuji čtenáře i s návrhy legislativního řešení problémů ve zdravotnictví, které předkládá NRZP ČR. Žiji s partnerkou a dvěma dětmi ve věku 10 a 14 let.

JAN KHOLL

S Národní radou osob se zdravotním postižením ČR spolupracuji od roku 2006, na starosti mám jazykovou a stylistickou úpravu textů. Vystudoval jsem češtinu a občanskou výchovu na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Mojí hlavní profesí je novinařina - od roku 2001 pracuji v České tiskové kanceláři (ČTK). Nejprve jsem působil v pražské redakci, později jsem se stal regionálním zpravodajem. Jsem ženatý a mám tři děti. Ve volném čase se věnuji psaní beletrie, v nakladatelství Host mi letos vyšel román Tajný život domorodců.

TEXT: Zuzana Dufková

PODPORA REGIONŮ – ZAJIŠTĚNÍ INFORMOVANOSTI A OBHAJOBA PRÁV OZP VČETNĚ ADMINISTRATIVNÍCH A PROVOZNÍCH NÁKLADŮ NRZP ČR

Cílem projektu je zajištění informovanosti a obhajoba práv osob se zdravotním postižením. Podpořte zvýšení povědomí o limitech a omezeních osob se zdravotním postižením a dejte vědět těm, kteří onemocněním trpí, že v tom nejsou sami! Národní rada osob se zdravotním postižením ČR mimo jiné propojuje profesionály s pedagogickými pracovníky škol a společným úsilím prohlubuje znalosti a dovednosti pedagogických pracovníků, čímž napomáhá ke snazšímu začlenění, tedy inkluzi. Takový přístup předchází diskriminaci dětí se vzácným onemocněním v přístupu ke vzdělání a umožňuje těmto dětem vzdělávání na běžných školách. Realizaci projektu podpořila Nadace ČEZ. ■

NADACE ČEZ

TEXT: Václav Krása
FOTO: Nadační fond manželů Livie a Václava Klausových, archiv NRZP ČR

NEJSEM JEN JMÉNO NA PLAKÁTCÍCH,

ŘÍKÁ PATRONKA CENY MOSTY LIVIA KLAUSOVÁ

Být patronkou pro ni neznamená jen propůjčení jména. Akcí, jimž udělí záštitu, se chce osobně účastnit a vždy musí souznít s tím, co příslušná instituce dělá. Nejen o tom jsme si povídali s dlouholetou patronkou ceny Mosty Livií Klausovou.

Paní Klausová, děkujeme, že jste si našla čas na rozhovor pro náš časopis Mosty, který mimochodem získal první místo v celostátní soutěži firemních časopisů pořádané společností CZECH TOP 100. Co na to říkáte?
Podle mého názoru vyhrál, protože je to sice komerční časopis, ale je více než o komerci právě o těch lidech, kterých se týká.

Od roku 2007 jste patronkou ceny Mosty a vždy se ceremoniálu osobně účastníte, pamatuji si, že jste jezdila i ze Slovenska…
Ano, ceny Mosty se účastním pravidelně, snad s jedinou výjimkou, z důvodu nemoci.

Od dob, kdy byl můj muž v politice, jsem byla žádána o řadu patronátů od všech možných institucí, ale já mám jednu zásadu. Je pro mě velmi důležité souznít s tím, co ta instituce dělá nebo z jakého důvodu se ta která akce pořádá. V té době jste měli jako organizace již něco za sebou a mně vaše zaměření připadlo jako smysluplné, a tak zvítězila moje hlavní zásada, když v něco věřím, když něčemu fandím a přislíbím patronát, tak nejsem nikdy jenom jméno na plakátcích, ale vždy se akcí také účastním. A to platí o všech patronátech, které jsem poskytla. Vždy chci vědět nejenom to, co je v nadpise, ale to, co konkrétní instituce skutečně dělá.

I v tomto roce jste nám opět poskytla patronát. Tentokrát se budou ceny Mosty předávat 16. května v Praze…
Ano, a mnohokrát děkuji za pozvání, ráda přijdu.

Rád bych se zeptal na nadační fond, který jste s manželem založili. Jak to vlastně celé začalo?
Nadační fond manželů Livie a Václava Klausových vznikl před více než deseti lety, do nadačního rejstříku byl zapsán 25. 8. 2003. Předtím jsem měla blízko i k jiným. Byly to především dvě nadace, myslím si, že obě velmi důležité, a ta jedna souvisí i s vaším zaměřením. Tou jednou byla Nadace kostní dřeně, kde jsme byli spolu s paní Jiráskovou a kardinálem Vlkem prvními patrony.

„Od dob, kdy byl můj muž v politice, jsem byla žádána o řadu patronátů od všech možných institucí, ale já mám jednu zásadu. Je pro mě velmi důležité souznít s tím, co ta instituce dělá nebo z jakého důvodu se ta která akce pořádá.“

A pak jsem velmi ráda přicházela na řadu akcí a byla ve spojení s Nadací Život 90, s panem Lormanem.

Váš nadační fond podporuje především studenty, je to tak?

Já bych řekla, že nejen studenty. A také zde je překryv s vaší činností. Když jsme začínali, tak pochopitelně existovaly desítky nadací a většina z nich byla zaměřena na různá zdravotní postižení. Proto si myslím, že vy jste nesmírně důležitý spolek.

Protože jsme nechtěli, aby to byla úzce specializovaná pomoc, a zároveň jsme se nechtěli zaměřit pouze na děti nebo studenty, tak jsme na začátku udělali anketu a rozeslali jsme dotazník seniorům. Člověk by čekal, že potřebují pomoci při nákupu léků atd., ale z ankety překvapivě vyplynulo, že pro lidi v seniorním věku je nejdůležitější, aby nebyli vyčleněni ze společnosti kvůli neznalosti moderních technologií, které v průběhu jejich produktivního věku neexistovaly. My jsme tedy začali u dětí, ale seniorská část vznikla následně. Velmi pozorně jsme sledovali všechny nadace, všechny se snažily vybrat například talentované děti či jinak výjimečné děti. My jsme to chtěli uzpůsobit jinak. Naše pomoc byla namířena všem dětem bez rozdílu, ať už byly z dětských domovů, pěstounských rodin či ze sociálně slabých rodin. Pokud se týká dětí z dětských domovů, zaměřili jsme se na okamžik, kdy opouštějí dětský domov a najednou se ocitnou ve vzduchoprázdnu s malou podporou od státu. My jsme začali s finanční podporou v podobě tzv. Startovného do života. Neobešlo se to bez součinnosti dítěte. Řekli jsme si, že nikdy nepůjde naše pomoc institucím, ale adresně konkrétním dětem. Podařilo se nám v našem právním řádu najít statut opatrovníka, člověka, který měl na starost účet dítěte. Projekt začínal daleko dříve, než dítě vyšlo z dětského domova, zhruba ve věku čtrnácti let, kdy je potřeba, aby někdo s dítětem komunikoval v souvislosti s tím, co bude dělat, čím se bude živit. A myslím si, že to bylo to nejdůležitější. Vysvětlit dítěti, že se musí postavit na vlastní nohy a co to všechno pro něj znamená.

Máme stipendia, středoškolská i vysokoškolská, máme celou oblast mimoškolních aktivit a samozřejmě jazykové kurzy, komunikujeme se zahraničními univerzitami.

Pro uplatnění dětí v životě a pro nalezení práce jsou velmi důležité i řidičské průkazy. Opět je zde nutná součinnost dítěte.

Není tajemstvím, že i já spolupracuji s vaším nadačním fondem, a vím také, že často studenti z nízkopříjmových rodin dostávají například notebooky a tak podobně, aby se vyrovnali svým vrstevníkům...

Ano, to je pravda. Ale zase, my nejsme ti, kteří by řekli - teď dostanete notebook. Ačkoli nám často píšou z rodin, které nemají jen jedno dítě a například v době covidu, kdy byla výuka pouze online a v rodině byli dva středoškoláci a dva studenti základní školy, byla tato situace skutečně nezvladatelná. Pro studenta je důležité, aby měl na čem pracovat.

Dovolte mi, abych vám položil osobní otázku. Co děláte ráda ve svém volném čase? Já například rád pěstuji citrusy, co dělá radost vám?

Je toho více. Mám moc ráda vážnou hudbu. V době, kdy byl můj muž v politice, jsem byla například patronkou baletních talentů a skutečně jsem našla k baletu cestu. A mám ráda lidi, což se mi v mém životě bohatě splnilo. Máme také devět vnoučat a ta nám samozřejmě dělají radost. ■

TEXT: Václav Krása

ČEŠTÍ OBČANÉ MARNĚ ČEKAJÍ NA PŘÍSPĚVEK NA PÉČI ZE SLOVENSKA

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR se již od roku 2015 zabývá případy týkajícími se občanů České republiky, kteří dlouhodobě pracovali na Slovensku a na stáří se vrátili domů. Ačkoli na Slovensku řádně hradili zdravotní a sociální pojištění, tato země jim nebude posílat jejich příspěvek na péči na úhradu sociálních služeb. Slovenská republika je jedinou zemí Evropské unie, která neposílá příspěvek na péči občanům do jiných států, i když na Slovensku jim byl přiznán.

Slovenská republika si u Evropského soudního dvora vymohla, že nemusí vyplácet příspěvek na péči občanům, kteří sice v této zemi platili pojištění, ale jsou občany jiných států a mají trvalé bydliště mimo území Slovenska. NRZP ČR považuje tento krok Slovenska za vychytralost, která je namířena především vůči občanům České republiky, jichž je logicky nejvíce.

Soud mezi Evropskou komisí a Slovenskou republikou se uskutečnil 16. září 2015. Předmětem byla žaloba EU proti Slovenské republice pro neplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná 31. července 2013. Rozsudek, který všechny překvapil, konkrétně bod 61 (zdroj viz http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62013CJ0433), vyloučil povinnost pro Slovenskou republiku poskytovat mimo jiné peněžité příspěvky na opatrování (jakožto dávky sociální pomoci) do jiných států, a to podle ustanovení čl. 3 odst. 5 písm. a) nařízení č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (viz Nařízení ES č. 883-2004_konečné znění.rtf). Toto ustanovení vylučuje z povinnosti poskytovat dávky sociální a léčebné pomoci do jiných států. Právě toto ustanovení bylo důvodem, proč byla žaloba Evropské komise na

postup Slovenské republiky zamítnuta. Podle rozsudku nejsou „dávky na opatrování“ dávkami sociálními, ale dávkami léčebné pomoci, což je velmi zvláštní formulace a pro nás těžko pochopitelná.

Pro představu uvádíme dva příklady lidí, kteří se vlivem výše uvedeného rozhodnutí dostali do velmi obtížné životní situace:
„Vybavuji pro svou maminku příspěvek na péči, ale zdá se, že je to nemožné. Mamince je 81 let a její zdravotní stav se tak zhoršil, že už sama nechodí, je inkontinentní a má středně těžkou demenci. Problém je, že přestože je občankou České republiky, má tady i stálé bydliště, tak nemá na příspěvek na péči nárok, poněvadž začala pobírat důchod v čase, kdy se nacházela v bývalém Československu na území Slovenska a byla tam až do rozdělení státu. Tudíž jí byl přiznán důchod s výplatou na Slovensku, a to je kámen úrazu. Česká strana jí příspěvek vyplácet nemůže, protože má hlavní pojišťovnu na Slovensku, a Slovensko příspěvek na péči neposílá do zahraničí. Bez tohoto příspěvku nikde maminku přijmout nechtějí. Přijíždím z práce denně až v 16:20 a nemohu se o ni starat v celodenní péči, často jsem pracovně i několik dní mimo domov. Bylo mi doporučeno, abych zkusila zažádat o výplatu důchodu v České republice, ale i toto mi bylo zamítnuto. Nevím, co dál dělat, a velmi mě trápí, že na jedné straně EU deklaruje, že každý občan EU má nárok na posílání dávky za občanem, ale funguje to zřejmě zcela jinak.“

Druhým příkladem je případ muže, který vyrostl a žil ve Slovenské republice ve smíšené rodině. V současnosti žije v ČR, je invalidou 3. stupně, pobírá invalidní důchod ze Slovenské republiky, dostal průkaz ZTP. Od února 2014 pobíral příspěvek na péči od Úřadu práce (KP Olomouc) a v červenci 2017 mu byl příspěvek odebrán, jelikož VZP je v jeho případě pojišťovnou tzv. výpomocnou a on podléhá předpisům Slovenské republiky. Legislativní odbor Národní rady osob se zdravotním postižením provedl rozbor, zda ÚP v případě odebrání příspěvku na péči postupoval správně, a zjistil následující. ÚP postupoval správně, neboť v daném případě je rozhodující znění rozsudku.

Řešení je jednoduché - změnit zákon o sociálních službách. Stačí vložit do našeho zákona o sociálních službách ustanovení, které umožní, aby výše uvedení občané měli právo být posouzeni na míru závislosti a příspěvek na péči by jim byl vyplácen dle našeho zákona. Takové rozhodnutí však politici zatím nechtějí učinit. NRZP ČR se proto rozhodla, že připraví legislativní úpravu, která bude problém řešit.

NRZP ČR udělala maximum, aby pomohla těmto občanům. Opakovaně jsme jednali s ministry práce s sociálních věcí, kteří věc řešili se slovenským ministerstvem. Po neúspěchu jsme se obrátili na pana prezidenta Miloše Zemana, aby na setkání s prezidentkou Slovenské republiky požádal o bilaterální dohodu k řešení tohoto problému. Pan prezident tak učinil, ale celá věc opět usnula.

Naposledy jsme na toto téma jednali s panem ministrem Marianem Jurečkou, ale nic není vyřešeno. Jedná se asi o čtyři sta až pět set občanů České republiky, kteří se po rozsudku ESD dostali do neřešitelné situace. Jsou na tom zpravidla velmi špatně, potřebují pomoc, ale protože nemají příspěvek na péči, pomoc nejsou schopni financovat. Jejich důchody jim totiž stačí sotva na skrovné živobytí.

Řešení je jednoduché - změnit zákon o sociálních službách. Stačí vložit do našeho zákona o sociálních službách ustanovení, které umožní, aby výše uvedení občané měli právo být posouzeni na míru závislosti a příspěvek na péči by jim byl vyplácen dle našeho zákona. Takové rozhodnutí však politici zatím nechtějí učinit. NRZP ČR se proto rozhodla, že připraví legislativní úpravu, která bude problém řešit. V nejbližší době má MPSV ČR připravit novelu zákona o sociálních službách. Právě tuto novelu chceme využít a zapracovat do ní řešení ve prospěch občanů, kteří se dostanou do této situace. Dle našich výpočtů by vyplácení příspěvku na péči českým občanům, kteří dlouhodobě žili a pracovali na Slovensku, stálo asi 70 milionů korun ročně. To je v objemu 28 miliard korun, vyplácených ročně na příspěvek na péči, malá částka. ■

TEXT: Václav Krása, Zdeněk Žižka

ZÁKON O DOSTUPNOSTI ZDRAVOTNICKÝCH PROSTŘEDKŮ

Národní rada osob se zdravotním postižením již mnoho měsíců řeší zhoršování dostupnosti zdravotnických prostředků, a to v souvislosti s vysokou inflací, která se významně odráží v ceně zdravotnických prostředků. Proto jsme připravili vlastní návrh zákona, který by současnou zhoršující se dostupnost zdravotnických prostředků řešil.

NRZP ČR je znepokojena tím, že vedení MZ ČR nepovažuje současnou situaci výrazného zvyšování cen zdravotnických prostředků za závažnou a dostatečně se tomuto problému nevěnuje. Vzhledem k vysoké inflaci a růstu cen především energií a materiálů dochází k dramatickému zvyšování cen zdravotnických prostředků, které se stávají pro řadu pacientů těžko dostupnými. NRZP ČR předpokládala, že MZ ČR vytvoří tlak na zdravotní pojišťovny a připraví návrh změny zákona, aby mohly být jednorázově navýšeny zákonné limity úhrad cen zdravotnických prostředků z veřejného zdravotního pojištění. NRZP ČR zároveň upozornila MZ ČR na skutečnost, že v České republice je jedna z nejvyšších DPH na zdravotnické prostředky ve výši 15 %, a u některých zdravotnických prostředků dokonce 21 %. Standardní výše DPH v zemích EU je 10 % nebo i méně. Jediné Dánsko má vyšší DPH na zdravotnické prostředky, na druhé straně existuje několik zemí, které nemají daň žádnou. Jsme toho názoru, že vysoká DPH u zdravotnických prostředků, hrazených ve zdravotně indikovaných případech z veřejného zdravotního pojištění, nemá logiku, protože to je vlastně „přelévání“ veřejných finančních prostředků z jedné kapsy do druhé. Pacienti – pojištěnci zdravotních pojišťoven na tuto skutečnost doplácejí, protože vyšší doplatky za zdravotnické prostředky jsou z jejich kapes.

NRZP ČR navrhla MZ ČR a zdravotním pojišťovnám následující způsob řešení:

- úpravu zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, konkrétně zakotvit následující ustanovení nově v přechodných a závěrečných ustanoveních: Všechny částky úhradových limitů obsažené v Příloze č. 3 oddílu C v Tabulce 1, v Tabulce 2 (vyjma položek pod číselnými kódy 3. 2. 3, 3. 2. 4 a 4. 2. 1 až 4. 2. 21) a v Tabulce 3 zákona č. 48/1997 Sb. se počínaje prvním dnem měsíce následujícího po vyhlášení zvyšují o 15 %.

- zařadit všechny zdravotnické prostředky do již existující druhé snížené sazby DPH ve výši 10 % (platí pro noviny a časopisy) nebo přímo do nulové sazby DPH. Česká republika je raritou v EU, kdy je u nás daňová sazba DPH u zdravotnických prostředků výrazně vyšší (15 %) než ve většině zemí EU, nebo je dokonce na maximální výši (od 1. ledna 2022 je 21 % DPH u skupin zdravotnických prostředků nekategorizovaných – bílý program, skútry atd.). Ve většině zemí EU je sazba DPH uplatňovaná na zdravotnické prostředky výrazně nižší než u nás. Všechny zdravotnické prostředky nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění a nižší sazba vždy způsobuje mnohem vyšší dostupnost tohoto důležitého zboží pro cílovou skupinu lidí, kteří v drtivé většině případů nejsou ekonomicky dostatečně silní pro nákup těchto pro ně naprosto nezbytných a nezastupitelných prostředků. Snížená sazba DPH ve výši 10 %, nebo dokonce nulová sazba DPH by výrazným způsobem pomohla i zdravotním pojišťovnám, které by nemusely vynakládat tolik finančních prostředků z veřejného zdravotního pojištění na úhradu zdravotnických prostředků pro své pojištěnce.

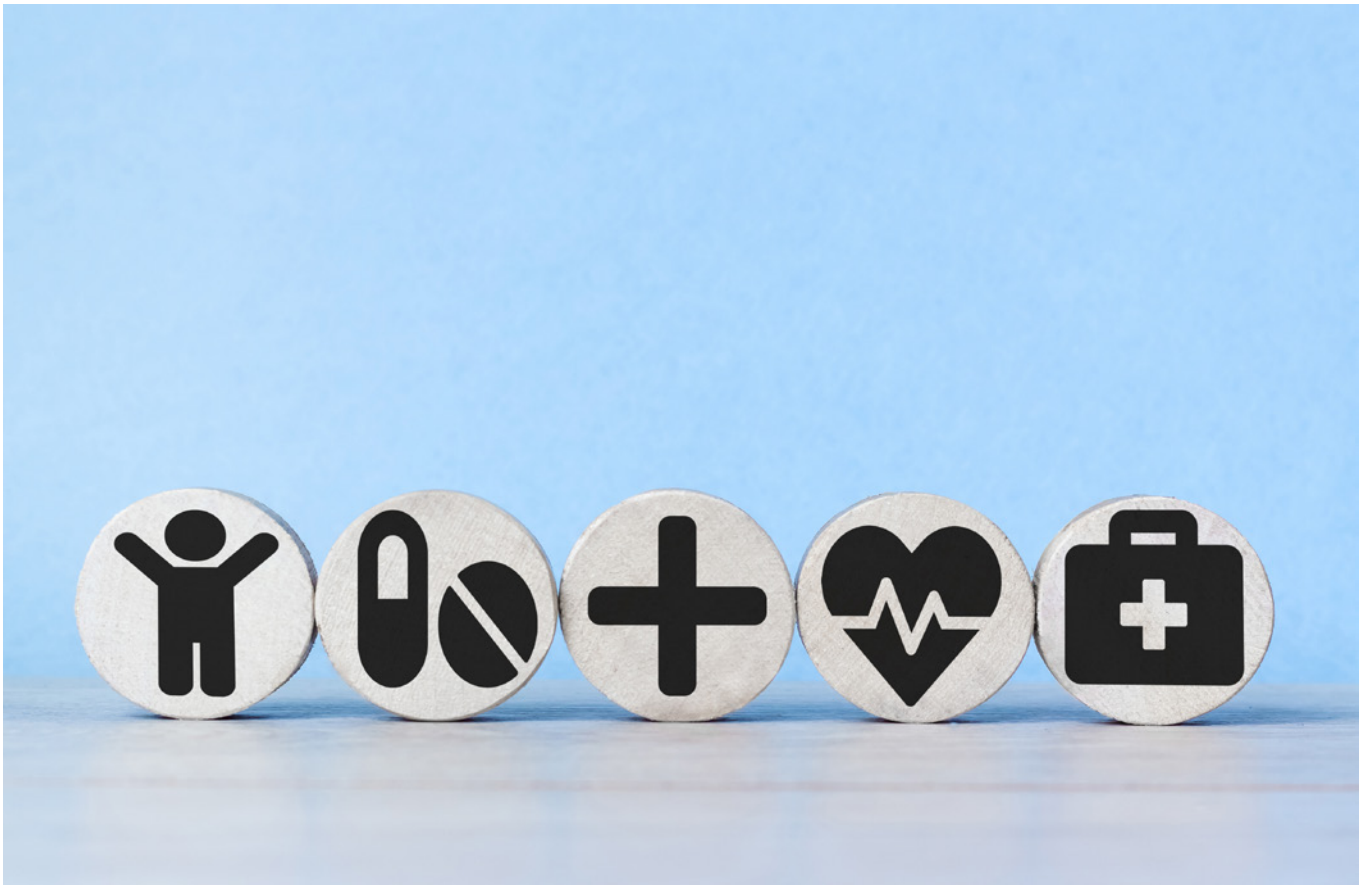

- opětovně navrácení úhrad v nedávné minulosti vyřazených prvků tzv. „bílého programu“ do přílohy č. 3 oddílu C zákona č. 48/1997 Sb. Jedná se například o tyto zdravotnické prostředky: sprchové a vanové sedačky, pojízdná i nepojízdná sprchová křesla, pojízdná i nepojízdná klozetová křesla, pojízdná i nepojízdná kombinovaná křesla a další.

NRZP ČR vyzvala vedení MZ ČR a vedení zdravotních pojišťoven, aby přistoupila k urychlenému navýšení zákonných limitů úhrad a s tím souvisejících plateb z veřejného zdravotního pojištění u zdravotnických prostředků. Česká republika není v takové situaci, aby nemohla zajistit dostupnost zdravotnických prostředků pro pacienty, kteří je nezbytně potřebují. Ministerstvo zdravotnictví a zdravotní pojišťovny však na náš návrh nereagovaly, proto jsme se rozhodli připravit vlastní zákonnou úpravu a pokusíme se jí prosadit cestou poslanecké iniciativy.

V důvodové zprávě našeho návrhu zákona „O dostupnosti zdravotnických prostředků se uvádí“:

Aktuální znění zákona v dnešní obecné situaci paradoxně chrání zájmy zdravotních pojišťoven, ačkoli původním záměrem tohoto ustanovení bylo, na základě nálezu Ústavního soudu, chránit pojištěnce. Mělo zachovávat pojištěncům nemalé finanční částky, které vložili ze svých prostředků jako doplatek na úhradu zdravotnického prostředku, který potom zůstal ve vlastnictví pojišťoven a pojištěncům byl pouze zapůjčen. Nezřídka se jednalo i o částky doplatků v řádek desetitisíců korun. Především platné znění § 32a odst. 3 umožňuje pojišťovnám zbavit se úhrad nákladného servisu některých nákladnějších ZP, typicky elektrických vozíků.

V praxi se to stane tak, že na základě pojištěncova nutného doplatku ceny zdravotnického prostředku nad úhradový limit stanovený zákonem, který je vyšší než zákonem stanovených 2 000 Kč, zdravotní pojišťovna odmítne uzavřít s pojištěncem dohodu o převzetí takového zdravotnického prostředku do svého vlastnictví a tím i jeho zařazení do cirkulace. To v konečném důsledku znamená, že se pojišťovna do budoucna zbaví úhrady 90% celkových cen oprav takového zdravotnického prostředku. Tyto opravy mohou u některých zdravotnických prostředků dosáhnout za celou jeho směrnou užitnou dobu i víc než sto tisíc korun! Tato skutečnost tak činí tyto zdravotnické prostředky pro pojištěnce zcela nedostupnými.

Aktuálně již proběhlo několik případů, kdy byli pojištěnci tímto jednáním postaveni pro ně do neřešitelné situace. Zde je proto nutné stanovit pojišťovnám povinnost na základě ➡

žádosti pojištěnce uzavřít dohodu o převzetí zdravotnického prostředku do jejich vlastnictví a jeho pouhé zapůjčení pojištěnci. Pojišťovna zde nemůže mít možnost volby! Je naprosto nezbytné nově mnohem lépe upřesnit možnost úhrady z veřejného zdravotního pojištění a zapůjčení aktivních mechanických vozíků i pojištěncům s jinými diagnózami než pouze velmi fyzicky schopným paraplegikům a podobným diagnózám. Samozřejmě vždy za předpokladu, že má pojištěnec takový ZP řádně zdravotně indikován a předepsán.

V současnosti platná zákonná úprava umožňuje zdravotním pojišťovnám neschvalovat pojištěncům i ve zdravotně indikovaných případech potřebné zdravotnické prostředky, které jediné jsou schopni spolehlivě, bezpečně a za všech okolností ze zdravotních důvodů ovládat a které jediné nebo v kombinaci s dalším ZP umožňuji úplnou kompenzaci zdravotního stavu pojištěnce. Typicky aktivní mechanické invalidní vozíky (příloha č. 3 oddíl C, číselný kód 07. 01. 01.06) není možné poskytnout u pojištěnců s diagnózou poúrazová spinální tetraplegie, DMO a podobné diagnózy, kdy pojištěnec není schopen v interiéru samostatně a bezpečně ovládat z hmotnostních a dalších důvodů (snadnější ovládání) jiný vozík než aktivní. Někdy je potřeba jiný vozík s příslušenstvím, než jaký je možné za uzákoněnou cenu pořídit. V některých případech jsou v současnosti těmto diagnózám zapůjčované vozíky pro ně zcela nevhodné, nekompenzují řádně a v plném rozsahu jejich zdravotní stav, a dokonce pro ně mohou být i zdravotně značně nebezpečné. Z uvedených důvodů je nutné umožnit, v odůvodněných případech, limit úhrady stanovený v indikačním omezení zvýšit.

Praxe ukázala, že je nutné nově lépe upřesnit možnost úhrady souběhu elektrických invalidních vozíků s mechanickými invalidními vozíky z veřejného zdravotního pojištění u pojištěnců, kteří splňují zdravotní indikaci pro poskytnutí obou ZP současně. Případy, kdy má pojištěnec takový ZP řádně zdravotně indikován a předepsán.

V uvedených případech je dnes v zákoně stanoven pevný limit úhrady souběžně poskytnutého mechanického vozíku na částku 17 391 Kč bez DPH včetně příslušenství. Tato částka není v některých případech dostačující a plně pojištěnci vyhovující mechanický vozík, který kompenzuje zcela všechna jeho zdravotní postižení, poskytovaný v souběhu s elektrickým se za ni nedá pořídit. Proto je třeba otevřít prostor pro zvýšení úhrady na příslušenství nebo samotný typ vozíku ve výjimečných, řádně zdravotně indikovaných případech, kdy pojištěnci žádný vozík v uvedené ceně nemůže vyhovovat.

Zdravotnické prostředky, jimiž byly jednotlivé prvky tzv. „bílého programu“, původně zákon o veřejném zdravotním pojištění dlouhou dobu zahrnoval a byly rovněž hrazeny. Poté byly z neznámých a zcela iracionálních důvodů z úhrad vyřazeny. Vyřazení těchto zdravotnických prostředků z úhrady z veřejného zdravotního pojištění způsobuje dlouhodobě ohromné zdravotní komplikace značné části imobilních pojištěnců, kteří se bez nich neobejdou. Vznikají jim ohromné potíže a související zdravotní komplikace při výkonu pro ně dvou z nejzákladnějších a nejintimnějších úkonů, tedy toalety a koupele. Ty nejsou schopni vykonávat bezpečnou, důstojnou a přijatelnou formou. U uživatelů se jedná v drtivé většině případů o segment ekonomicky nejslabších občanů s velmi těžkým zdravotním postižením, kteří nejsou schopni hradit tyto zdravotnické prostředky ze svých zdrojů, zvláště pak při jejich stále narůstajících cenách. V naprosté většině případů neumí tento finanční nedostatek nahradit ani rodina těchto lidí (pokud vůbec nějakou mají), neboť příjmy jejích členů jsou, s ohledem na péči o tyto lidi, často značně podprůměrné. Navrhované ZP lze považovat za ty základní, naprosto nezbytné, které je nutné znovu zařadit do úhrady.

Navrhujeme rovněž velmi důležité mimořádné jednorázové navýšení limitů úhrad z veřejného zdravotního pojištění obsažených v příloze 3 oddílu C zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Hlavním a jediným důvodem je vývoj obecné inflace v ČR a celé EU.

Podle oficiálních statistických údajů ČSÚ ceny zboží v ČR úhrnem vzrostly o 20,0 % a ceny služeb o 14,0 %. Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného indexu spotřebitelských cen za posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců byla v červenci 10,6 % (v červnu 9,4 %). Meziročně vzrostly spotřebitelské ceny v červenci o 17,5 %, což bylo o 0,3 % bodu více než v červnu. Přičemž vývoj inflace je stále na vzestupu. Na konci roku 2022 atakuje hranici 20 % (pokud by nebyla změněna metodika výpočtu). A zvýšená inflace pokračuje i v roce 2023.

V souvislosti s tímto vývojem hrozí všem pojištěncům úhrady velmi výrazných doplatků cen zdravotnických prostředků. Vedle toho i velmi reálně hrozí odchod mnoha velkých prodejců a distributorů zdravotnických prostředků z našeho trhu nebo aspoň fakt, že firmy přestanou řadu těchto prostředků nabízet v režimu úhrad z veřejného zdravotního pojištění, neboť limity úhrad, stanovené zákonem, jsou již delší dobu pod náklady prodejců. Dohodnuté 3% meziroční navýšení cen (v roce 2022 pak 4% navýšení a letos 8% navýšení)

umožněné cenovým přepisem dlouhodobě nedostačuje, neboť vycházelo ze standardní situace na trhu, při které byla tato dohoda vyhovující. Tato dohoda ovšem vůbec nepočítala s velmi mimořádnou situací, spojenou s rychle se zvyšující inflací, kterou zažíváme. Obecná inflace je jen za rok 2022 již vyšší než 17 %. Prakticky neexistuje žádný zdravotnický prostředek na poukaz, kterého by se tento vývoj velmi negativně nedotkl.

Celý tento vývoj může v další fázi dnes víc než kdy jindy způsobit i to, že mohou některé zdravotnické prostředky z trhu reálně zmizet nebo jejich specifikace může být upravena do verzí aktuálně distribuovaných na méně náročných trzích ekonomicky méně rozvinutých zemí. Tento vývoj se již nyní částečně v praxi začíná projevovat tak, že některé firmy a společnosti některé své zajímavé novinky na český trh aktuálně vůbec neuvádějí, protože by je stávající úhradový systém „neutáhl“. Těm klientům, kteří si přesto tyto prostředky vyhledají a mají o ně zájem, je pak distributoři prodávají pouze na přímou úhradu.

Samotné navýšení cen zdravotnických prostředků o uvedená procenta cenovým předpisem ministerstva však může částečně pomoci pouze prodejcům a distributorům. Samotným pojištěncům může paradoxně, bez navýšení úhrad z veřejného zdravotního pojištění, jen uškodit. V některých případech pro ně může znamenat navýšení jejich doplatků. Z těchto důvodů je nutné navrhovanou kompromisní úpravu zákona č. 48/1997 Sb., konkrétně mimořádné jednorázové navýšení úhradových limitů pro zdravotnické prostředky na poukaz obsažené v Příloze č. 3 oddílu C, zakotvit nově v přechodných a závěrečných ustanoveních zákona. Jde o variantu nejrychlejšího a nejjednoduššího

řešení, které by v nejkratším možném čase mohlo alespoň částečně situaci narovnat a pojištěncům tak umožnit získávání zdravotnických prostředků, na které již bez tohoto ustanovení ekonomicky nedosáhnou. Zdravotní pojišťovny jim tak v současné situaci nezajišťují zdravotní služby, na něž mají při řádné zdravotní indikaci nárok.

Náš poslední návrh v rámci naší legislativní iniciativy má za cíl přesun zdravotnických prostředků do druhé snížené sazby DPH a odstranění (v evropském legislativním kontextu nadbytečné) podmínky pro zařazení do snížené sazby a to, že výrobek musí být alespoň potenciálně zaraditelný do úhradových skupin dle zákona o veřejném zdravotním pojištění.

Z hlediska zařazení do druhé snížené sazby lze uvést, že se jedná pouze o politické rozhodnutí České republiky, zda výrobky spadající dle harmonizované legislativy EU do snížené sazby zařadí do první či druhé snížené sazby. Navrhovaná úprava snižuje finanční zátěž pro pacienty pořizující si zdravotnické prostředky z vlastních prostředků nebo platících doplatky při výdeji. Dále úprava snižuje náklady zdravotních pojišťoven na hrazené zdravotnické prostředky. Z hlediska morálního nelze nalézt důvod pro to, aby např. invalidní vozíky a jiné pomůcky pro zdravotně postižené nebo život zachraňující implantáty byly zatíženy vyšší sazbou DPH než například letáky, omalovánky, hudebniny nebo třeba slad.

Návrh zákona nyní budeme konzultovat s odborníky, kteří se zabývají problematikou výroby, distribuce a úhrady zdravotnických prostředků. Poté jej chceme projednat s poslanci, aby návrh zákona podali. O dalším vývoji vás budeme samozřejmě informovat. ■

TEXT: Blanka Sedláčková
FOTO: archiv NRZP ČR

Vzpomínka na Jana Hutaře

TEXT: Václav Krása

V sobotu 14. ledna 2023 zemřel po krátké nemoci pan JUDr. Jan Hutař. Národní rada osob se zdravotním postižením ČR v něm ztrácí dlouholetého ředitele legislativního odboru, mimořádného odborníka na sociální politiku, milého a optimistického člověka a kamaráda. Za svoji celoživotní pomoc osobám se zdravotním postižením získal cenu Olgy Havlové a ocenění NRZP ČR Mosty. Jistě si mnozí z nás vzpomenou, že byl autorem publikace Sociálně právní minimum pro zdravotně postižené, která se před érou internetu stala základním informačním pramenem pro osoby se zdravotním postižením. Od roku 1999 řadu let působil jako externí vyučující na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Pan doktor Jan Hutař zůstane trvale v našich vzpomínkách. Čest jeho památce.

BYLO MI CTÍ HO POZNAT

„Každý člověk, který projde tímto životem, tu nevědomky něco zanechá a něco si odnese. Většinu z toho všeho nemůžeme ani vidět, ani slyšet, ani spočítat. Při sčítání lidí se to neobjeví, ale nic bez toho nemá smysl.“ *Robert Fulghum*

Pan doktor Hutař prošel mým životem. Odnesl si s sebou svou přítomnost mezi námi, své zkušenosti, svoje vlastnosti, moudrost, radostnou povahu. Ale zanechal zde velmi silnou a viditelnou stopu. Měla jsem tu čest s ním pět let pracovat a mnoho jsem od něj načerpala. Dovolte mi se s vámi podělit o malinkou část toho, co zde zanechal, ale vidět, slyšet ani spočítat to nejde.

Jednou mi pan doktor diktoval text do časopisu Mosty. Text byl velice rozvláčný a někdy pro mě těžko srozumitelný, proto jsem se během psaní ptala na některé věci, kterým jsem nerozuměla. Díky tomu jsem byla v obraze trochu více. Text bylo ale potřeba zkrátit. Pan doktor nemohl stále vybrat, co vyškrtnout, protože se mu zdálo všechno velice důležité. Nabídla jsem se, že se pokusím text přepsat tak, abych mu já rozuměla a aby byl trochu kratší. Povedlo se a panu doktorovi se to líbilo. Ale trval na tom, že budu uvedena jako spoluautorka. Zděsila jsem se. Já, osoba, která většinu života prožila v domácnosti s dětmi, mám být podepsána pod textem spolu s panem doktorem, vynikajícím právníkem a velice chytrým člověkem? On mi ale řekl: „Upravila jste to? Upravila. Tak tam budete napsaná.“

Další vzpomínka se váže k období pandemie covidu, kdy pan doktor nepřišel do práce. Volala jsem mu a zjistila, že téměř ztratil hlas a musí to vyležet. Napsala jsem panu předsedovi zprávu, že je pan doktor Hutař nemocný a nemůže mluvit. Pan Krása se samozřejmě zajímal o jeho zdravotní stav. Ale různými pochody se stalo, že pana doktora navštívili odebírači vzorků na covid. On koronavirus neměl, což se později i potvrdilo, ale šíleně se zlobil a myslel, že za to mohu já. Zavolal mi a řekl: „Paní Sedláčková, s vámi už nikdy nechci mluvit, vy jste na mě poslala kosmonauty.“ A položil mi telefon. Byla jsem v šoku. Napsala jsem mu dopis, že nevím, co se stalo, ale že jsem o něj měla starost a že jsem informovala pana předsedu.

Přeci je normální, když má někdo starost o druhého a chce mu pomoci, aby mu bylo dobře. Večer v půl deváté zvonil telefon, volal pan doktor Hutař. Úplně jsem se to bála zvednout, ale k mému obrovskému překvapení jsem uslyšela: „Paní Sedláčková, můžete přijmout moji hlubokou omluvu? Zjistil jsem, že to bylo jinak… “

Co na to říct? Jeden moudrý citát praví: „Skutečně velký člověk ukazuje svou velikost tím, jak se chová k malým lidem.“ Pan doktor byl velký Člověk s velikánským Č. Kousek života pana doktora Hutaře zůstal se mnou, v mých vzpomínkách.

Bylo mi obrovskou ctí ho poznat. ■

TEXT: Blanka Sedláčková

WEBOVÉ STRÁNKY EUROKLÍČE V NOVÉM

Webové stránky www.euroklic.cz jsou nyní přehlednější. Nově uvádějí místa, kde si mohou zájemci euroklíč vyzvednout. Záložka KAM PRO EUROKLÍČ je rozdělena podle krajů. Všechny změny je tak možné velice rychle zapracovat a stránky mohou být stále aktuální. Pokud budete vědět o nějaké změně nebo budete mít jakoukoliv připomínku, v záložce KONTAKT nám to, prosím, sdělte a stránky budou rychle aktualizovány. ■

CO JE EUROKLÍČ

EUROKLÍČ je speciální klíč, kterým se odemykají místa osazená Eurozámkem. Je dotovaný, lze si ho vyzvednout zdarma. Je možné ho použít ve více zemích Evropy. Je určen pro osoby se zdravotním postižením a pro osoby s některými nemocemi.

Mezinárodní projekt Euroklíč zpřístupňuje sociální a technická kompenzační zařízení lidem se sníženou schopností pohybu. Tím efektivně pomáhá k odstranění nejistoty a psychologických bariér, posiluje tím samostatnost, nezávislost a důstojnost těchto osob v každodenním životě.

ŘEŠENÍ PRO MODERNÍ A UDRŽITELNOU DOPRAVU

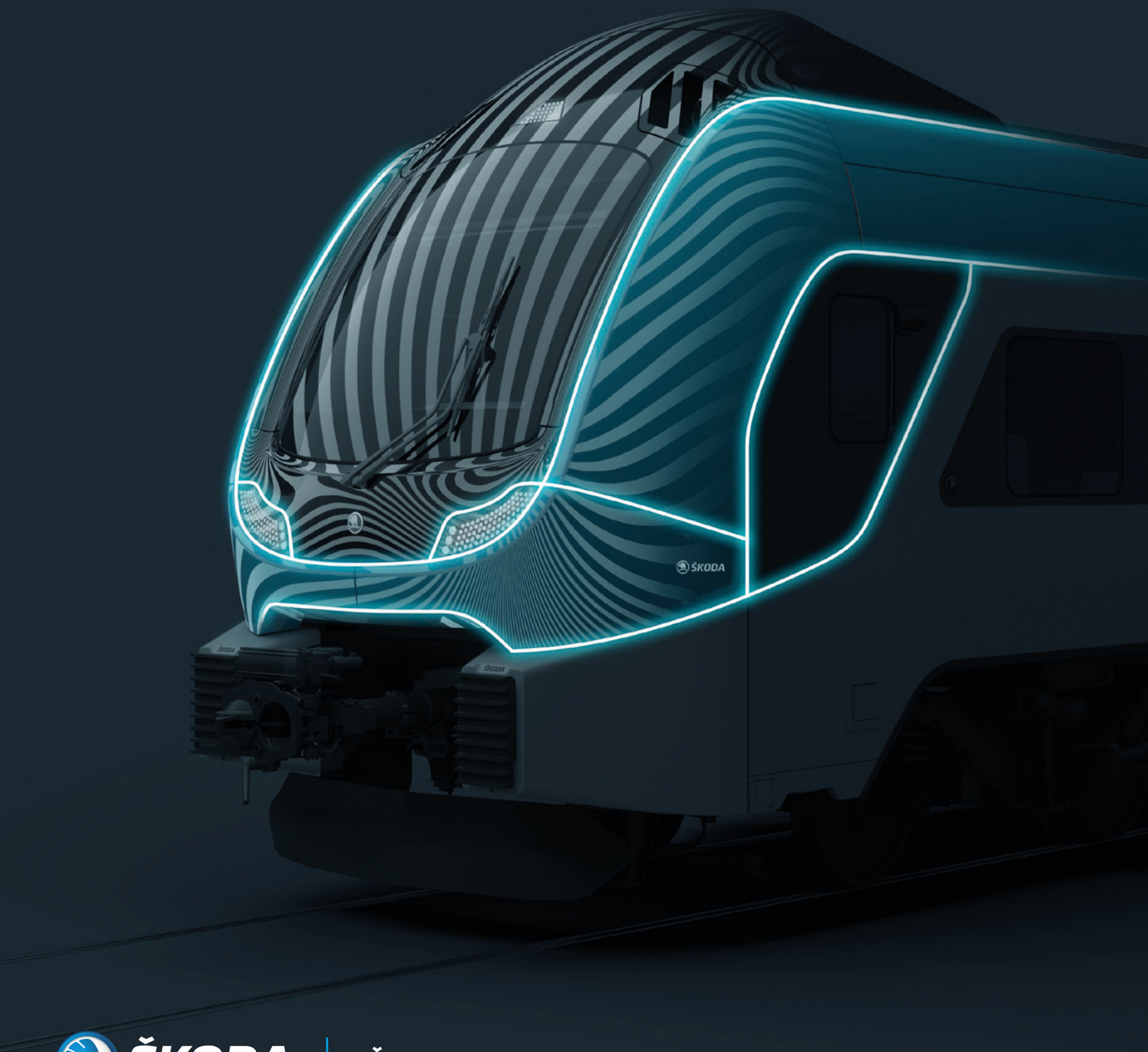

ŠKODA | Škoda Group

SKODAGROUP.COM

Virtuální Karta SRDCOVKA s akční slevou až 0,50 Kč/litr

Stáhněte si naši aplikaci Srdcovka a využívejte všech výhod naplno.

- Registrujte se na srdcovka.eurooil.cz a objednejte si virtuální Kartu SRDCOVKA.
- Stáhněte si mobilní aplikaci SRDCOVKA a začněte využívat všech našich výhod.
- Najdete nás na Google Play nebo v AppStore.
- Od začátku listopadu do konce dubna 2023 nabízíme akční slevu až 0,50 Kč/litr benzínu a nafty na čerpacích stanicích EuroOil.
- Se Srdcovkou máte odloženou splatnost, kdy platíte jen jednou až třikrát za měsíc podle vašeho nastavení; karta nemá žádný poplatek za používání nebo transakci.

srdcovka.eurooil.cz

Akční sleva je navýšena pro virtuální Kartu SRDCOVKA v mobilní aplikaci oproti slevě, kterou si sjednáte při zřízení karty. Virtuální Kartu SRDCOVKA nelze uplatnit na bezobslužných čerpacích stanicích a automatech ani na čerpací stanici EuroOil Loket na 66. km D1.

srdcovka

EuroOil

TEXT: Michal Kebort
FOTO: ERÚ

NĚKTEŘÍ DODAVATELÉ ENERGIÍ SE VRACEJÍ K NEKALÝM PRAKTIKÁM

Energetický regulační úřad (ERÚ) řešil v loňském roce přes 22 tisíc spotřebitelských podání. Zatímco stížností na podvodné zprostředkovatele, tzv. energošmejdy, výrazně ubylo, do popředí znovu vystupují praktiky některých dodavatelů. V našem rozhovoru popisuje Markéta Zemanová, členka Rady ERÚ, s čím se na úřad obracejí lidé nejčastěji.

Řešili jste přes 20 tisíc spotřebitelských podání. Jde o nový rekord?
Rekordní byly dva poslední roky. Už v roce 2021 přesáhl počet podání 22 tisíc. Rapidně tehdy narostl především počet dotazů, které souvisely s pádem Bohemia Energy a dalších dodavatelů. Lidé se dotazovali na režim dodavatele poslední instance, případně jak si mají najít nového dodavatele.

Ačkoliv byl loňský rok co do počtu podání podobný, změnila se jejich struktura. Začaly se množit dotazy a stížnosti související přímo s energetickou krizí. Prim hrálo zvyšování ceny, jak ho dodavatelé mají oznámit nebo jak se bránit ve chvíli, kdy tyto podmínky dodavatel nedodrží. Postupně pak lidé stále více volali a psali kvůli zálohám a vyúčtování, do kterých se vyšší ceny začaly promítat. Ve druhé polovině roku už to platilo téměř pro každé druhé podání.

Chybovali dodavatelé při zvyšování ceny často?
Určitě častěji, než tomu bylo v předcházejících letech. Oddělit nicméně musíme případy, kdy si lidé sice stěžovali na růst záloh, nicméně zálohy rostly na základě zvýšení ceny, které proběhlo jednak v souladu se smlouvou a jednak postupem podle zákona. Zákon totiž říká, že pokud dodavatel oznámí zvýšení ceny prokazatelně a adresně nejpozději 30 dnů před změnou ceníku, zvýšit ji může prakticky libovolně. Jedinou ochranou spotřebitele je v takovém případě možnost smlouvu vypovědět, nejpozději 10 dnů předtím, než avizované změny začnou platit. Potom je ale potřeba najít si nového dodavatele – což přinejmenším po část loňského roku mohl být také problém, ne všichni dodavatelé nové klienty přijímali.

Řešili jsme ale také případy, kdy dodavatel změnu ceny neoznámil vůbec nebo ji oznámil s chybami. V takové situaci se spotřebitel musí bránit, namítnout neúčinnost změny. To samé platí, pokud by dodavatel porušil dohodnutou fixaci ceny, která vyplývá ze smlouvy. Opět by šlo o změnu neúčinnou a je potřeba se ozvat.

ERÚ nedávno informoval, že někteří dodavatelé dokonce vyhrožují spotřebitelům přerušením dodávek, pokud nezaplatí zvýšené zálohy. Má na to dodavatel vůbec právo?

Za určitých podmínek na to dodavatel právo skutečně má. Energetický zákon stanoví, že k odpojení může přistoupit ve chvíli, kdy zákazník opakovaně poruší platební povinnosti a dlužnou částku nevyrovná ani po opakované výzvě. Důležité je ale to, že by mělo jít přinejmenším o dvě různé platby, například dvě zálohy nebo zálohu a k ní ještě nedoplatek z vyúčtování. Na každé takové pochybení by nás přitom měl dodavatel upozornit opakovaně a po každém upozornění nám musí dát přiměřený čas na zaplacení dlužné částky. Tyto podmínky přitom někteří dodavatelé nedodrželi.

Jak postupovali?
Někde šlo třeba jen o jedinou platbu, se

kterou byl zákazník v prodlení, a už mu volali, že pokud účet nevyrovná, ukončí mu dodávky energií. Jindy ho sice opakovaně vyzvali k zaplacení, mezi výzvami však uplynulo jen minimum času na to, aby platbu vůbec stihl odeslat. Často šlo přitom o zálohy, které dodavatel zvýšil, řekněme, velmi diskutabilním způsobem, kdy podle našeho názoru mohl porušit například fixaci ceny sjednanou ve smlouvě. Tyto případy pak samozřejmě řešíme i po linii přestupků.

Kolik lidí takto mohli dodavatelé odpojit od energií?

Víme jen o těch, kteří se nám ozvali. Těch byly pouze jednotky. Vyhrožování ale čelily stovky domácností.

Jak by měli lidé postupovat, když se jim něco takového stane?

Určitě by se měli ozvat nám. Takovou situaci je potřeba aktivně řešit, nemá-li skutečně dojít k odpojení. Každý případ je individuální, ne všechny rady budou fungovat obecně. Část případů můžeme řešit v rámci kontrol či sankcí, někdy je účelnější rovnou zahájit mimosoudní řešení sporu.

A řešení lze nalézt i tehdy, když dodavatel požaduje úhradu oprávněně, protože je zákazník skutečně v prodlení. Většina dodavatelů je ochotná přistoupit na dohodu o splátkovém kalendáři. Na Úřadu práce lidem zase poradí, jak v takové chvíli využít sociální systém, ať už jde o příspěvek na bydlení nebo mimořádnou pomoc v hmotné nouzi, která právě může sloužit k úhradě nedoplatku vyúčtování, jestliže by domácnosti hrozilo odpojení.

Zmínila jste kontroly. Kolik podnětů ke kontrolám na dodavatele se loni sešlo na ERÚ?

Když se podíváme na podněty ke kontrole, které se týkaly vysloveně spotřebitelů, těch jsme loni obdrželi přes 1500. Za dva roky se počet těchto podnětů zdesetinásobil. I to vypovídá o tom, v jaké kondici je nyní trh a jak se chovají někteří dodavatelé ke svým zákazníkům.

Už si za své jednání odnesli dodavatelé postih?

Postih se stanoví až v rámci sankčního řízení, které navazuje na kontrolu a ve kterém musíme přestupky prokázat. Loňská „provinění“ jsou tedy zatím ve správních řízeních. Vzhledem k tomu, že se dotčené společnosti brání za pomoci renomovaných právních kanceláří a využívají všech opravných prostředků, půjde ještě o několikaměsíční bitvu. Nicméně ve hře je několik rekordních, řekněme že několikamilionových, pokut.

Nebylo by jednodušší sebrat provinilcům rovnou licenci a podnikání jim zavřít?

Bylo. Jenže energetický zákon stanoví, že jim licenci můžeme sebrat až po opakovaném závažném porušování zákona. To znamená, že jedna vysoká pokuta nestačí. Nehledě na to, že jen obtížně zabráníme tomu, aby si druhý den ten samý podnikatel přišel požádat o licenci novou.

A ERÚ mu ji musí vydat?

Podle současného znění zákona ano. Mezi požadavky na žadatele patří kromě odborné způsobilosti a finančních předpokladů jen bezúhonnost. To znamená, že nesmějí být pravomocně odsouzení za trestný čin. Přestupek proti energetickému zákonu přitom trestným činem není, takže i když ho spáchají, stále je to nediskvalifikuje jako žadatele o novou licenci.

Děje se to? Přicházejí znovu?

Přinejmenším někteří těch licencí mají několik. Když jim jednu vezmeme, dál podnikají pod jinou hlavičkou.

To se nám samozřejmě nelíbí a do zákona jsme už loni chtěli prosadit tzv. cejch dodavatele. Onen cejch by měl na sobě každý, který páchal závažné nekalé obchodní praktiky a přišel o licenci, nebo dodavatelé, kteří ukončili činnost a své zákazníky poslali k dodavateli poslední instance (DPI).

Podle našich představ by potom ocejchovaná firma nemohla licenci dostat po několik dalších let. A to samé by platilo pro její zástupce, takže ani dané osoby by nemohly působit v jiných energetických firmách na vedoucích postech, například jako členové statutárních orgánů.

Do zákona se ale popisované změny zatím nedostaly…

Zatím ne. Stejně tak se tam nedostal třeba index zajištění dodavatele, který jsme navrhovali a který měl veřejně signalizovat, nakolik má dodavatel zajištěné dodávky energií dopředu. Do určité míry bychom tím dokázali předejít pádům, jaký proběhl u Bohemia Energy. Spotřebitelé by měli jasné informace, nakolik dokáže každý dodavatel dostát svým slibům a nakolik naopak spekuluje.

Na druhou stranu ale musíme vnímat i to, co se loni na energetickém trhu dělo v celoevropském kontextu. Pravdou je, že čeští zákonodárci primárně řešili akutní dopady krize, odvraceli hrozbu toho, že Česká republika nebude mít dostatek energie na zimu. Zároveň se snažili řešit i sociální dopady energetické krize, ať už šlo o úsporný tarif, zastropování cen nebo zprůchodnění sociálního systému.

Námi navrhované úpravy, věřím, přijdou na řadu v tomto roce. Ostatně tak o tom nedávno hovořil i pan ministr Síkela. Podobně jako každá krize, i ta energetická ukázala slabiny trhu, které je teď potřeba napravit. ■

TEXT: Sabrina Plisková
FOTO: DPP - Petr Hejna

VÝHOD BEZBARIÉROVOSTI VYUŽÍVÁ CELÁ SPOLEČNOST,

ŘÍKÁ GENERÁLNÍ ŘEDITEL PRAŽSKÉHO DOPRAVNÍHO PODNIKU PETR WITOWSKI

Rodiče malých dětí, lidé s postižením, ale i občané v seniorním věku čím dál víc oceňují zlepšování přístupnosti dopravních prostředků v Praze, a to především v posledních letech. Nejen na to jsme se zeptali generálního ředitele Dopravního podniku hlavního města Prahy (DPP) Petra Witowského.

Jak byste zhodnotil nové možnosti zpřístupňování dopravní infrastruktury osobám s omezenou schopností pohybu a orientace v porovnání s předchozími obdobími? Mám na mysli moderní technologie nejen ve stavebnictví, ale také z pohledu výroby moderních dopravních prostředků či například výraznějších možností finanční a i politické a celospolečenské podpory.

Nejen veřejná doprava, ale obecně celá společnost si z dob minulých neseme

velký dluh a tím jsou stále přetrvávající bariéry v přístupu či příjezdu ke službám, které mají sloužit všem lidem bez ohledu na to, jestli se jedná o lidi bez nebo s omezenou schopností pohybu a orientace. Bohužel to není ani tak o moderních technologiích, jako o způsobu myšlení, osobní odpovědnosti a v konečném důsledku o nastavení společnosti. Jeden příklad za všechny: výtahy se v minulosti, před rokem 1989, vyráběly a poměrně běžně instalovaly do obytných domů, úřadů či škol, ale stanice metra se projektovaly a stavěly bez nich, jako bariérové. Z dnešního pohledu naprosto nelogic-

ké. Obdobně jako se v minulosti nemyslelo na dětské koutky, netřídil se v takovém rozsahu odpad nebo na řadě logických míst chyběly stojany na kola. Naštěstí je tato doba pryč a nejen hlavní město a DPP se dlouhodobě snaží tento deficit dohnat, aby Praha byla městem, kde se bude dobře a bez problémů pohybovat všem, nikoliv stranit jedné skupině na úkor druhé. Velmi tomu pomáhá celospolečenská poptávka, protože bezbariérovost už není jen otázkou zpřístupnění stanice metra, zastávky či dopravního prostředku dejme tomu vozíčkářům, ale výhody bezbariérovosti si uvědomuje a ráda využívá celá společnost. O co lépe se všem nastupuje do nízkopodlažních vozidel než po schůdkách? Výtahy v metru přeci využívají také cyklisté, maminky či tatínkové s kočárky nebo lidé s nákupem. Celospolečenská poptávka po bezbariérovosti je minimálně, co se týká veřejné dopravy v Praze, jasně zakotvena v prioritách HMP a Standardech kvality PID. Veškeré nově nakupované dopravní prostředky, autobusy, trolejbusy či tramvaje jsou s naprostou samozřejmostí poptávány jako plně nízkopodlažní, s prostory v salonu pro vozíčkáře anebo kočárek. To samé platí pro nově budované stanice metra, které počítají s výtahy z úrovně nástupiště až do té uliční. Pokud jde o peníze, projekty bezbariérového zpřístupňování financují HMP a DPP ze svých rozpočtů. V minulosti na to byly vypsány dotační tituly, v současnosti ale pro region Prahy není žádný, ze kterého bychom mohli čerpat prostředky. Na druhou stranu je nutné říct, že to v současnosti ani není otázkou dostatku peněz jako spíše nedostatku projekčních kapacit na trhu.

Pokud se podíváme na jednotlivé druhy dopravy - u kterého se daří zajistit přístupnost nejvíce, případně nejsnáze?

V rámci rozsáhlé modernizace vozového parku jsme v prosinci 2020 mohli z pravidelného provozu vyřadit poslední vysokopodlažní autobusy a od této doby jsou všechna naše vozidla 100 % nízkopodlažní. U autobusů máme v bezbariérovosti úkol splněn. Bylo to jednodušší než u tramvají. Vozový park autobusů obnovujeme průběžně, zhruba v počtu 100 vozidel ročně. Autobusy totiž mají nejkratší životnost, jednak kvůli vysokým průměrným denním nájezdům a současně maximální stáří 15 let pro vypravení limitují Standardy kvality PID. Mnohé autobusy se tohoto věku ani nedožijí kvůli vysokým nájezdům a opotřebení v pražské MHD. Tramvají máme nízkopodlažních necelých 70 % vozového parku z pohledu nasazované kapacity nebo po přepočtu na ekvivalent sólo vozů typu T3. Jsou to všechny článkové tramvaje typu KT8, 14T a 15T. K tomu 35 tramvají T3 přestavěných na tzv. Wany s nízkopodlažní prostřední částí, které nasazujeme jednak do souprav, aby pokud možno i u tramvají T3 byl alespoň jeden vůz částečně nízkopodlažní, ale také na noční linky. Tramvaj jako drážní vozidlo má nejen významně delší životnost na rozdíl od autobusů, ale je i násobně dražší. Z toho vyplývá i delší frekvence v obnově jejich vozového parku. V DPP jdeme v zásadě dvěma cestami: opravou a modernizací použitých článkových tramvají KT8 zakoupených z Miškolce, resp. postupnou přestavbou nejstarších tramvají T3 na již zmiňované tzv. wany. Druhá cesta modernizace vozového parku a zajištění vyššího podílu nízkopodlažních tramvají je nákup nových vozů. Na konci loňského roku jsme vyhlásili veřejnou zakázku na nákup až 200 nových tramvají pro Prahu s tím, že 40 vozidel závazně odebereme v letech 2025 a 2026 a zbylé dle provozních potřeb DPP a rozvoje tramvajové sítě v Praze máme možnost odebrat až do roku 2035. Samozřejmě všechny nové tramvaje budou článkové, 100% nízkopodlažní a vybavené celovozovou klimatizací.

Jak je to ale se zastávkami? Umím si přestavit, že takové řešení může být, především v centru Prahy, poměrně složité...

U zastávek v pražské MHD je situace skutečně poměrně složitá. Je potřeba rozlišovat přístřešky, kde je v našem majetku pouze menší část, a nástupní ostrůvky a zastávky na chodnících. V majetku DPP jsou pouze ➞

nástupní ostrůvky. Všechny zastávky, které jsou součástí chodníků, jsou v majetku Technické správy komunikací hl. m. Prahy (TSK). Při opravách a rekonstrukcích je proto nutná koordinace mnoha subjektů, včetně městských částí nebo Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR). My postupně bezbariérově zpřístupňujeme nástupní ostrůvky, resp. zastávky na nich, TSK pak v rámci svých investičních akcí na chodnících upraví a bezbariérově zpřístupňuje i refýž. Pro celkový přehled: v Praze je 664 tramvajových zastávek, z čehož je 553 částečně nebo plně bezbariérových, což je více než 83 %. Bezbariérově upravit zůstává 111.

Jistě je snazší toto zajistit u nových staveb. Jak je to například se stanicemi metra? Kolik stanic je již takto komplexně přístupných a kolik se připravuje?

U nové dopravní infrastruktury jsou zastávky a stanice projektovány a postaveny jako plně bezbariérové. Nicméně bezbariérové zpřístupňování původních stanic metra je nejen násobně složitější než úprava nástupní hrany tramvajové zastávky v rámci rekonstrukce tramvajové tratě, ale násobně nákladnější a ve většině případů výstavba výtahů trvá násobně delší čas. Více než rok, leckdy i více než dva, záleží, o jakou stanici se jedná a jaké technologické a stavební řešení musíme zvolit. Například při výstavbě výtahu ve stanici Opatov to byl ten jednodušší případ, kdy jsme do části schodiště postavili výtah vedoucí z úrovně nástupiště do vestibulu a pak až nahoru do uliční úrovně k zastávkám autobusů. Tato stavba trvala zhruba rok. Pak ale máte příklad stavby výtahů ve stanici Karlovo náměstí nebo aktuálně probíhající na Jiřího z Poděbrad, kde se jedná o kaskády výtahů spojených přestupnými chodbami, které je nutné vyrazit. Takže se bavíme o báňské činnosti v centru Prahy a používání trhacích prací. Stavbu výtahů na Jiřího z Poděbrad jsme zahájili 1. září 2021, jejich zprovoznění předpokládáme na jaře 2024. Připravit takový projekt, vše projednat se všemi dotčenými subjekty, sladit s architekty, památkáři, resp. architektonickou studií, získat pro stavbu územní a stavební povolení, vysoutěžit zhotovitele a nakonec vše zrealizovat je záležitost na 10 a více let. Aktuálně je v pražském metru 61 stanic, z čehož je nyní 45 bezbariérově zpřístupněných. V současnosti stavíme výtahy ve stanicích Jiřího z Poděbrad a Nádraží Holešovice. Ve druhém případě jej letos i zprovozníme, protože se jedná o relativně méně náročný investiční projekt. Po zprovoznění výtahů na Nádraží Holešovice a na Jiřího z Poděbrad budeme mít 47 stanic vybavených výtahy, zůstane nám jich bezbariérově zpřístupnit 14. S projektovou přípravou dalších staveb jsme nejdále u stanic Flora a Českomoravská. Pokud vše dobře dopadne, tak na Floře bychom mohli začít stavět příští rok. Soutěžíme také projektanty pro bezbariérové zpřístupnění stanic Hradčanská a Kačerov. Dokončení projektu výstavby výtahů ve všech stávajících stanicích metra předpokládáme v horizontu let 2030-2035.

Dnes je moderní koncept chytrých měst, jehož cílem je zajištění co možná největšího komfortu mobility s co možná nejnižšími dopady na okolní prostředí. Jakým způsobem reaguje DPP na tuto výzvu?

Doprava obecně představuje jeden z nejvýznamnějších zdrojů znečištění ovzduší ve městě, tvoří až 40 % produkce CO2 a zhruba 70 % ostatních polutantů. Témata snižování emisí automobilové dopravy, kam bezesporu spadá i veřejná autobusová doprava, jsou nejen moderní, ale i vysoce aktuální. Je snahou vyspělých zemí

realizovat trvale udržitelná řešení nejen v dopravě, ale také v energetice a dalších odvětvích, která budou šetrná k životnímu prostředí, sníží emisní zátěž a zefektivní využívání energetických zdrojů. EU a ČR v této oblasti přijala řadu závazků, jako je např. Clean Vehicle Directive nebo Národní akční plán čisté mobility, HMP v roce 2019 vyhlásila tzv. Klimatický závazek, jehož cílem je snížení emisí CO2 až o 45 % do roku 2030 ve srovnání s rokem 2010 a v roce 2021 tyto závazky aktualizovala a přijala Klimatický plán HMP. Na druhou stranu je na tomto místě důležité říct, že naprostou většinu dopravních výkonů, zhruba 75 %, DPP zajišťuje už desítky let lokálně bezemisními dopravními prostředky, což jsou metro a tramvaje.

V DPP se od roku 2011 intenzivně zabýváme testováním různých alternativních pohonů a typů vozidel, jehož cílem bylo nalézt vhodné řešení, které bude v pražských podmínkách provozně funkční, technicky spolehlivé a v neposlední řadě ekonomicky

smysluplné. Na základě výsledků těchto testů a závazků, které DPP v této oblasti má, jsme připravili Strategii využití alternativních pohonů v podmínkách DPP. Projednala a schválila ji RHMP, podle ní postupujeme a realizujeme jednotlivé projekty. Z testování se ukázalo, že nejvhodnějším řešením pro Prahu je elektrifikace vybraných autobusových linek a jejich proměna na trolejbusové, přičemž nejefektivnějším vozidlem pro Prahu není čistý trolejbus, ale bateriový, který je na části trati napájen z trakčního vedení a na zbylé pak z energie z trakčních baterií. V současnosti máme dokončenou stavbu infrastruktury pro první skutečnou trolejbusovou linku Palmovka – Miškovice, což je projekt elektrifikace autobusové linky 140. Čekáme na dodávku 15 kloubových trolejbusů, které jsme vysoutěžili pro tuto linku. Aktuálně stavíme infrastrukturu pro trolejbusovou trať na Letiště Václava Havla Praha, tj. elektrifikujeme autobusovou linku 119 Nádraží Veleslavín – Letiště. Na ní budeme nasazovat velkokapacitní tříčlánkové trolejbusy, první vozidlo k testování bychom měli obdržet letos na konci roku, linku už jako plně trolejbusovou zprovoznit pak příští rok. Kromě toho máme v různé fázi projektové přípravy rozpracovány elektrifikace autobusových linek 131, 137, 176, 191, 201, ve spolupráci s HMP připravujeme elektrifikaci dalších dvanácti linek, např. 112, 136, 142, 150, 174, 184, 225, a se Středočeským krajem také linky 375 do Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi. Je zcela samozřejmé, že také nové trolejbusy budou 100 % nízkopodlažní a vybaveny celovozovou klimatizací.

Na základě všech závazků bychom měli 75 % vozového parku autobusů převést na lokálně bezemisní vozidla. V současnosti běžně dostupné technologie nám nabízí buďto bateriové elektrobusy nebo zmiňované bateriové trolejbusy, tj. převést většinu výkonů naftových autobusů do elektrické trakce, ve které už nyní máme kompletně metro a tramvaje. Plánujeme nakoupit také hybridní autobusy, které ale bohužel podle některých pravidel zatím nelze počítat ani mezi částečně čistá vozidla. DPP má ale za úkol zajišťovat veřejnou dopravu v Praze i v krizových situacích, např. při přerušení provozu metra, blackoutu apod. Proto musíme zohledňovat také energetickou bezpečnost a zachovat si alespoň 25 % vozového parku autobusů nezávislého na nabíjecí infrastruktuře. Vodík považujeme za významnou možnost diverzifikace zdrojů a alternativu k elektrifikaci. Tuto technologii si ale nejdříve potřebujeme ověřit v reálném provozu v Praze. Pevně věřím, že s testováním prvního vodíkového autobusu budeme moct začít na lince 170 během letošního jara.

Dopravu je nutné vnímat komplexně, pro zajištění mobility z periferních oblastí je nutná určitá synergie mezi jednotlivými správci infrastruktury. Několik dopravních terminálů je společných se Správou železnic. Jaký je současný stav a jaký je možné očekávat vývoj?

Zkracování přestupních vazeb a budování přestupních uzlů veřejné ➡

dopravy je součástí dlouhodobé strategie HMP. Předpokládáme, že i nové vedení Prahy jej bude dále rozvíjet. V uplynulém období se v rámci různých investičních akcí v Praze podařilo vybudovat přestupní zastávky v Zahradním Městě, my jsme vybudovali smyčku Depo Hostivař, která je základem budoucího přestupního uzlu. Společně s HMP se podílíme na pro Prahu významném projektu Správy železnic „Nový Hlavák", jehož součástí je nejen modernizace samotného Hlavního nádraží, ale i revitalizace Vrchlického sadů a stavba nové tramvajové tratě Bolzanova – Hlavní nádraží – Muzeum, která přivede tramvajové spoje přímo k budově Hlavního nádraží a výrazně zlepší přestupní vazby tramvaj – vlak. Další projekt, který máme se Správou železnic, souvisí s výstavbou metra D, konkrétně stanice Nádraží Krč. Její umístění a koncepce navazuje na plány modernizace tratí Správy železnic v této oblasti. Po dokončení staveb vznikne ve stanici Nádraží Krč další důležitý přestupní bod propojující metro a železniční dopravu.

Specifickým druhem dopravy jsou lanové dráhy. V Praze je nejznámější lanovka na Petřín, ale můžeme zmínit i další, jako je Podbaba či lanovka v zoo. Jsou tyto lanové dráhy přístupné OZP, seniorům a rodičům s malými dětmi?

Všechny nové dopravní stavby jsou projektovány a připravovány jako plně bezbariérové. Platí to i o zamýšlené lanovce Podbaba – Troja – Bohnice. Lanovka na Petřín je bariérová. Bohužel při její poslední velké rekonstrukci a opětovným zprovozněním v roce 1985 dopadla podobně jako výstavba stanic metra či jiných staveb před rokem 1989 – nepočítalo se s její bezbariérovostí. My v tuto chvíli pracujeme na výměně vozů, protože ty stávající jsou na konci své životnosti a musíme zrekonstruovat trať. To jsou nezbytné kroky, abychom lanovku vůbec udrželi v dalších letech v provozu. Práce, které na ní plánujeme, se tedy týkají tratě a vozů, nicméně počítáme do budoucna s jejím bezbariérovým zpřístupněním. Proto veškeré práce, které zde budeme realizovat v souvislosti s modernizací tratě a vozů, proběhnou tak, abychom zde založili přípravu na budoucí bezbariérovost. Tu zrealizujeme v rámci samostatné investiční akce, kterou bude modernizace stanic. Horní je v majetku DPP. Dolní má bohužel komplikovanou vlastnickou strukturu a stavební úpravy musíme složitě projednávat.

DPP požádal NRZP ČR o účast odborníka na bezbariérovost na pracovních jednáních a my již jednáme se zástupci organizací, jako je například NIPI, abychom byli schopni vaší žádosti vyhovět. Zdá se tedy, že dostupnost vnímáte jako důležitou součást dopravy v Praze. DPP byl rovněž nominován na Cenu Mosty…

MHD je služba veřejnosti, proto by měla být dostupná všem občanům či návštěvníkům Prahy bez ohledu na jejich věk či omezení pohybu a orientace. Veřejná doprava by měla přispívat k volnosti pohybu po městě. MHD má spojovat, a ne tvořit bariéry. Proto se snažíme spolupracovat s konkrétními subjekty, ať už je to např. SONS apod., abychom MHD v Praze postupně vylepšovali i pro osoby s různými typy omezení. Je důležité, aby se v ní dobře orientovali a pohybovali, což v konečném důsledku povede k její větší oblibě a častějšímu využíváni i v této komunitě. V DPP se v této oblasti snažíme pro to dělat maximum možného a jsem přesvědčen, že jsou za námi vidět konkrétní výsledky. Je potřebné si na druhé straně uvědomit, že dluh z minulosti je značný, infrastruktura veřejné dopravy v Praze je nejrozsáhlejší v ČR, obecně povolovací procesy v ČR jsou zdlouhavé, v řadě případů, zvláště v centru města, se k tomu připojují komplikované majetkoprávní vztahy, a v současnosti se

dokonce dostáváme i na hranu kapacit projektantů. Proto řadu staveb není možné zrealizovat hned.

Velmi si vážíme toho, že DPP byl nominován na Cenu Mosty. Považuji to za signál, že při odstraňování bariér v pražské MHD jdeme správnou cestou. Současně to beru i jako závazek do budoucnosti.

Zároveň jste také jedním z deseti největších zaměstnavatelů v ČR. Zaměstnáváte také lidi se zdravotním postižením?

Práce v dopravním podniku, zejména v provozu, je velmi specifická. I přesto všechno zaměstnáváme zhruba tři stovky osob s různými typy omezení pohybu či orientace. Po přepočtení na celé úvazky (řada z nich pracuje na zkrácené) se jedná o 193 přepočtených celých úvazků. Kromě toho odebíráme výrobky v režimu tzv. náhradního plnění, tj. od subjektů, které zaměstnávají osoby s omezením pohybu a orientace. Mezi nejčastější patří různé ochranné pracovní a hygienické pomůcky, ale také nábytek či kancelářské potřeby, čisticí či úklidové prostředky. Díky této kombinaci plníme povinný podíl zaměstnávaní osob se zdravotním postižením. ■

MACS
MULTIMEDIÁLNÍ SYSTÉM S DŮRAZEM NA CYBER SECURITY JE VHODNÝ PRO VŠECHNY TYPY KOLEJOVÝCH VOZIDEL

HYPEX
MODULÁRNÍ PLATFORMA HYPEX SJEDNOCUJE HW NAPŘÍČ PROJEKTY A VOZIDLY

PREMIS
PREDIKTIVNÍ DIAGNOSTIKA UMOŽŇUJE PŘECHOD OD PLÁNOVANÉ ÚDRŽBY NA PODMÍNĚNOU ÚDRŽBU

ATO
AUTOMATICKÉ ŘÍZENÍ VLAKU, DÍKY PŘESNÉ LOKALIZACI PŘIZPŮSOBUJE JÍZDNÍ PROFIL A POMÁHÁ ŠETŘIT SPOTŘEBU ENERGIE

TCMS
BEZPEČNĚ A SPOLEHLIVĚ ŘÍDÍ VLAK

DIGITÁLNÍ ŘEŠENÍ PRO KOLEJOVÁ VOZIDLA

SKODAGROUP.COM

ŠKODA | Škoda Group

TEXT: Jan Šnyrych

ELEKTRONICKÁ PŘÍSTUPNOST VEŘEJNÉ DOPRAVY PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

Představte si nevidomého studenta z Plzně, který chce jet vlakem za svým kamarádem do Turnova. Jak v takové situaci člověk bez zraku na nádraží najde správnou pokladnu pro zakoupení jízdenky? Jak si potom ověří údaje na jízdence a přečte číslo vozu a sedadla na místence? Jak se dozví, na které nástupiště mu rychlík na Prahu přijede? A jak zjistí řazení vozů, aby čekal na správné straně perónu? Když vlak nabere zpoždění, jak se to dozví? A jak si zkontroluje, jestli už se blíží Turnov, aby náhodou nepřejel?

Všechny tyto informace jsou pro zvládnutí obyčejné cesty vlakem nezbytné a vidící cestující je má na dosah, aniž by nad nimi musel složitě přemýšlet. V dnešní době může mít toto vše na dosah i náš nevidomý student prostřednictvím běžných dopravních aplikací, které má ve svém chytrém mobilu s hlasovou čtečkou pro zrakově postižené. Aby se ale mohl samostatně vydat na cesty, musí tyto aplikace splňovat jednu základní podmínku, a sice musí být přístupné.

Co to znamená „přístupná aplikace“?
Dobře přístupná aplikace musí být navržena tak, aby nekladla pokud možno žádným potenciálním uživatelům překážky v jejím používání, a to včetně uživatelů s různými specifickými potřebami.

Když tedy například slabozraký cestující, který nevidí na odjezdové tabule na nádraží, otevře ve svém mobilu aplikaci zobrazující odjezdy z požadované stanice, je důležité, aby tyto informace byly na mobilu zobrazeny dobře čitelným fontem, v dostatečně kontrastních barvách a ideálně v uživatelsky nastavitelné velikosti. Když si chce náš nevidomý student zjistit v aplikaci železničního dopravce, zda příští zastávka jeho vlaku už nebude cílový Turnov, musí hlasová čtečka být schopna z dané aplikace vyčíst tyto zobrazované informace.

Konkrétních požadavků ovlivňujících přístupnost aplikací je samozřejmě mnohem více a kromě zrakově postižených se týkají i mnoha dalších skupin uživatelů. Uvádí se, že lidí s nějakými specifickými potřebami je v populaci až

15 %, ale dobře přístupná aplikace se většinou lépe používá i těm uživatelům, kteří žádné specifické potřeby nemají.

Které organizace přístupné být musí a které opravdu přístupné jsou?

Evropská, a tedy i česká legislativa aktuálně zakotvuje povinnou přístupnost pro veřejný sektor. V oblasti dopravy se to tedy týká např. státních organizací České dráhy a Správa železnic. Dalšími povinnými subjekty jsou také městské dopravní podniky a krajské integrované dopravní systémy. V dnešní době ale po českých kolejích a silnicích jezdí i mnoho soukromých dopravců, na něž se zákonná povinnost zatím nevztahuje. Nicméně blíží se klíčové datum 28. červen 2025, od kterého budou muset dle evropské směrnice o přístupnosti být přístupné veškeré rezervační a informační systémy v dopravě, ať už jsou soukromé nebo státní. Zákonné požadavky a praxe jsou ale dvě různé věci.

V SONS se testování přístupnosti věnujeme a získáváme také podněty od zrakově postižených uživatelů. Na základě těchto zkušeností můžeme říci, že nekorunovaným králem přístupnosti je aplikace ČD Můj vlak. Ačkoli jde o poměrně komplexní aplikaci, je zcela přístupná a nevidomý či slabozraký cestující si v ní bez problémů koupí jízdní doklad, přečte obsah informačních tabulí, zjistí informace o aktuální poloze vlaku a mnoho dalšího.

Přístupnosti se v určité míře věnují i někteří soukromí dopravci. Například aplikace společností RegioJet a Leo Express jsou se čtečkami pro nevidomé také použitelné. Za zmínku stojí i služba OneTicket, která při vývoji také bere přístupnost na zřetel.

Je ale stále mnoho dalších dopravců a služeb, které s přístupností příliš nepočítají, ačkoli by to zrakově postiženým při cestování velmi pomohlo. Proto je třeba všechny zainteresované v sektoru dopravy upozorňovat, že ke kvalitní veřejné dopravě v dnešní době jednoznačně patří i kvalitní elektronické nástroje, které budou dobře použitelné pro všechny cestující včetně zdravotně postižených.

Autor je viceprezidentem SONS ČR, z. s. ■

TEXT: Petr Šťáhlavský
FOTO: České dráhy

ČESKÉ DRÁHY CHYSTAJÍ NÁKUP NOVÝCH VLAKŮ

Národní dopravce plánuje během této dekády v rámci Strategie 2030 investovat do obnovy vlaků kolem 100 miliard korun. Moderní bezbariérové soupravy nahradí zbývající starší dosluhující soupravy na dálkových i regionálních linkách. České dráhy mají plán na obnovu rychlíkových souprav, regionálních spojů i vlaků ve velkých aglomeracích. Připravují se také na zavedení nových bezemisních souprav, které začnou nahrazovat dieselové vlaky a zároveň zjednoduší cestování v regionech. V souladu se Strategií 2030 vyhlásila společnost na konci loňského a na začátku tohoto roku několik mezinárodních soutěží na výrobu a servis čtyř různých typů vlaků.

Starší rychlíkové soupravy s klasickými vozy by mohly v budoucnosti nahradit moderní bezbariérové elektrické jednotky. I když jsou už dnes v mnoha rychlíkových soupravách zařazeny komfortní klimatizované vozy vybavené palubní Wi-Fi a dalšími službami, jedná se přece jen stále o starší koncept vozidel s několika schody, které je třeba při nástupu překonat. Nové soupravy nabídnou nejen všechny obvyklé služby na palubě moderních vlaků, ale především odstraní bariéry při nástupu a cestování lidem s omezenou schopností pohybu a orientaci.

Nové vlaky pro rychlíky

Nové jednotky už budou určené pro rychlost 200 km/h. Její zavedení se na několika českých tratích připravuje. Zároveň však musí splnit požadavky na spoje s velkým počtem zastávek, které jsou třeba jen dvacet kilometrů od sebe. Často v nich nastupují a vystupují cestující a je potřeba, aby pobyty ve stanicích byly krátké a nástup pohodlný. Proto musí být nové rychlíkové soupravy nízkopodlažní a tedy také bezbariérové.

„Požadujeme komfortní řešení pro dálkové spoje, které je standardem u našich nových vlaků. Interiér bude řešen jako přehledný velkoprostorový s prostornými bezbariérovými nástupními plošinami, což je výhodou při častých zastávkách na rychlíkových linkách. Sedačky v obou třídách budou polohovatelné a vybavené stoly, elektrickými zásuvkami 230 V 50 Hz a USB konektory pro napájení drobné elektroniky cestujících. K dispozici budou místa proti sobě i za sebou jako v letadle," představuje Jiří Ješeta, člen představenstva ČD a náměstek pro osobní dopravu, požadavky Českých drah na řešení interiéru a služeb pro cestující a doplňuje: „Cestující budou mít na palubě vlaku k dispozici i Wi-Fi, informačně-zábavní portál, automat s chlazeným občerstvením a elektrické zásuvky 230 V 50 Hz pro dobíjení baterií u invalidních vozíků a elektrokol."

Jednotky budou vybaveny místy pro cestující s dětmi včetně přebalovacího pultu. Nevidomým cestujícím budou sloužit dálkové ovladače nástupních dveří přes slepeckou vysílačku, naváděcími majáčky a ve vlaku budou k dispozici nápisy v Braillově písmu.

Využití elektrických jednotek přináší dopravci a cestujícím další výhody. Jsou to například rychlé obraty v cílových stanicích bez nutnosti manipulace se soupravou a lokomotivou (tzv.

objíždění, tedy přestavení lokomotivy na opačný konec vlaku), možnost vytvářet tzv. křídlové vlaky, tedy vést dvě spojené jednotky v části trasy společně a po jejich rozpojení na trase může pokračovat každá z nich do jiné cílové stanice, nebo garantovat produktovou kvalitu celé soupravy a všech vozů v ní.

S vítězem tendru uzavřou České dráhy rámcovou dohodu na výrobu až 60 jednotek s možností dodávky náhradních dílů výměnného systému a údržby dodaných jednotek formou full-service. Dodávka prvních jednotek by se měla uskutečnit v roce 2025.

Chystá se náhrada za Elefanty

Železnice v Praze a ve Středočeském kraji musí v blízké době vyřešit hned několik výzev. Je to dlouhodobý rostoucí zájem o cestování vlakem v pražské aglomeraci, který současný počet ani kapacita jednotek CityElefant už nemůže uspokojit. Další je konverze napájení ze stejnosměrného na střídavý systém. A třetí je náhrada jednotek CityElefant, které v příští dekádě dosáhnou své plánované životnosti. Na tyto skutečnosti se České dráhy aktivně připravují, a proto vypsaly soutěž na výrobu nových příměstských vlaků pro velké aglomerace.

Nové jednotky budou čtyřvozové. Výrobci mohou nabídnout plně dvoupodlažní nebo kombinované řešení z dvou- a jednopatrových vozů. Soupravy musí nabízet nejméně 380 míst k sezení, místo pro dva cestující na vozíku, pro 6 kočárků a minimálně pro 30 jízdních kol. Interiér bude klimatizovaný a místa mohou být uspořádána klasicky proti sobě i za sebou jako v letadle. Jednotky budou určeny pro provoz na napájecích soustavách 3 kV DC i 25 kV 50 Hz AC a pro rychlost nejméně 160 km/h. V běžném provozu bude možné spojit až tři jednotky do maximálně dvanáctivozového vlaku s kapacitou až 1 140 sedících cestujících. Součástí výbavy bude moderní komunikační a zabezpečovací systém GSM-R a ETCS nebo systém dálkové diagnostiky závad, který umožní přenos informací o poruchách mezi vlakem na trati a centrem údržby, ve kterém bude probíhat potřebná oprava po příjezdu vlaku do depa.

„Nový vlak bude ve všech ohledech přizpůsoben pohodlí zákazníků. Musí mít bezbariérový nástup, výsuvné schůdky a rampy pro cestující na vozíku, audiovizuální informační systém s LCD monitory, Wi-Fi připojení k internetu a zásuvkami pro dobíjení nejen cestovní elektroniky, ale také elektrických invalidních vozíků a elektrokol. Zhruba 5 % kapacity bude řešeno jako 1. třída. Myslíme i na naše společenské závazky, takže vlak bude vybaven koši na tříděný odpad, rekuperace sníží spotřebu elektřiny a při brždění umožní vracet elektřinu do sítě, nástupní ➡

dveře bude možné ovládat na dálku slepeckými ovladači a budou vybaveny zvukovými majáčky. Důležité nápisy najdou nevidomí v Braillově písmu," vyjmenovává hlavní přednosti nových vlaků Jiří Ješeta.

České dráhy plánují uzavřít rámcový kontrakt na výrobu až 90 nových vlaků o celkem 360 vozech. Nasazení nových souprav se plánuje od roku 2027.

Bateriové vlaky pro regionální dopravu

Také v regionech bude pokračovat obnova starších souprav moderními elektrickými jednotkami. České dráhy už vyčerpaly rámcové kontrakty na výrobu 110 jednotek RegioPanter (další z nich budou letos uvedeny do provozu v Olomouckém a Moravskoslezském kraji a na Vysočině), proto vypsaly nový tendr na dodání až 47 dalších regionálních elektrických jednotek s přibližně 140 místy k sezení.

Úplná novinka na naší železnici zamíří do Moravskoslezského kraje. Půjde o duální bateriové vlaky. Sníží emise skleníkových plynů na neelektrifikovaných tratích, kde nahradí dieselové vlaky, a zároveň nabídnou přímé spoje mezi hlavními a vedlejšími tratěmi. Lidé tak nebudou muset přestupovat, což přivítají všichni cestující se sníženou schopností pohybu a orientace. Bude tak možné zavést přímé vlaky z Ostravy do Krnova nebo do Budišova nad Budišovkou. České dráhy chtějí koupit 15 jednotek ve dvousystémovém provedení pro napájení z troleje 3 kV DC a 25 kV 50 Hz AC a navíc z baterie pro úseky bez elektrifikace.

„Bateriové jednotky nabídnou cestujícím veškerý komfort, který je u našich moderních vlaků běžný. Opět půjde o bezbariérová, nízkopodlažní vozidla s klimatizovanými oddíly, nejméně 135 místy k sezení v 1. a ve 2. třídě, prostorem pro osoby na vozíku, kočárky a jízdní kola, vybavená moderním audiovizuálním informačním systémem, zásuvkami pro napájení elektroniky cestujících nebo Wi-Fi," doplňuje Jiří Ješeta požadavky na komfort nových vlaků.

Bateriové jednotky budou vybaveny zabezpečovacím a komunikačním systémem ETCS a GSM-R. Při napájení z troleje budou mít maximální rychlost 160 km/h a z baterie 120 km/h. Baterie musí umožnit dojezd nejméně 80 kilometrů. Jednotky budou vybaveny systémem rekuperace, který umožní elektřinu vyrobenou při brzdění vracet zpět do trakční sítě nebo do baterií. Díky tomu se sníží energetická náročnost nových vlaků. Požadovaná je schopnost provozu několika spojených jednotek v jednom vlaku řízeném jedním strojvedoucím. Nasazení prvních bateriových vlaků se předpokládá v roce 2025. ■

Můj vlak

Aplikace, která vám usnadní cestování

- snadný a rychlý **nákup jízdenky**, možnost vrácení jízdenky ČD až do 15 minut před odjezdem
- průběžné informace o jízdě, aktuální **informace o omezení provozu**
- **nástupiště** před odjezdem vlaku i při přestupu
- služby ve vlaku, řazení a volná místa, **kde sedím**
- zprostředkování nákupu SMS jízdenky na MHD

Cestování vlakem je ekologické

Stahujte zdarma.
www.cd.cz/mujvlak

České dráhy
Národní dopravce

TEXT: Václav Krása
FOTO: Západočeská univerzita v Plzni

DESIGN MŮŽE POMÁHAT LIDEM SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Nabídku Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity (ateliéru Grafický design a vizuální komunikace, MgA.), abychom se účastnili studentských prací na téma problematiky zdravotního postižení, jsem přivítal, protože jsme si velmi vědomi toho, že co není veřejné a nemá nějakou publicitu, tak vlastně neexistuje. Dnešní informační a mediální svět je zahrnut obrovským množstvím informací, které jsou pro většinu lidí nepoužitelné a někdy až nesmyslné. Ale protože jsou jimi neustále atakováni, tak je začnou vnímat a považují mediálně velmi propagovanou věc za důležitou, i když tomu leckdy tak nemusí být. Narážím tím na různé podivné činy a projevy některých celebrit, které jsou mediálně sledované, ale bez skutečného obsahu.

Mám na mysli například před několika lety velmi populární iniciativu, při níž na sebe celebrity vylévaly kbelíky vody a tím prý pomáhaly lidem s těžkou nemocí. Je to samozřejmě hloupost a tím, že se někdo polije kýblem studené vody, samozřejmě nikomu nepomůže. Národní rada osob se zdravotním postižením ČR jde zcela jinou cestou. Pochopili jsme, že bez dobré mediální prezentace problematiky zdravotního postižení nemůžeme přesvědčit politiky, že téma lidí se zdravotním postižením je důležité, že má ve společnosti nějakou odezvu. Proto jsme také zřídili odbor komunikace, samozřejmě využíváme elektronická média, ale v médiích se snažíme prezentovat vždy konkrétní problémy jednotlivých skupin lidí se zdravotním postižením. Naší zásadou je, že se současně s popsáním konkrétního problému snažíme navrhovat vlastní řešení.

Dnešní mediální svět vyžaduje, aby jakékoliv téma, které má být sděleno veřejnosti, bylo zároveň doprovázeno skutečným příběhem konkrétní osoby. My ve své komunikaci to nazýváme „teplý lidský příběh“. Tato věc je někdy kamenem úrazu, protože je málo lidí se zdravotním postižením, kteří chtějí vystupovat v médiích. Mnohdy jsou přesvědčeni o tom, že medializací svého příběhu a své osoby si sami uškodí. Osobně si myslím, že dnešní média tolik nezajímají fakta a konkrétní řešení problému, ale zajímají je emoce, které mohou však vnímání konkrétního problému výrazně změnit.

Nabídku Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity jsme uvítali, protože může přinést zajímavé ztvárnění vnímání zdravotního postižení lidmi, kteří nejsou přímo zasaženi tímto problémem, ale na druhé straně rozumějí mediální zkratce a velmi dobře si uvědomují, že dnešní mediální prostor je především o emocích a nikoliv o faktech. Věřím, že právě z tohoto pohledu budou jednotlivé práce a výsledný produkt zajímavé a budou také prezentovány na veřejnosti. ■

Respekt, empatie, pomoc jsou základní myšlenky výběru 56 plakátů pro NRZP ČR, které vytvořili studentky a studenti ateliéru Grafický design a vizuální komunikace, MgA., z Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni. Plakát má v dnešní době smysl jen jako sociální výpověď, výzva a apel na společnost, která se stává apatickou k potřebám zdravotně znevýhodněných. Studentské práce prezentují různorodé formy, jak upozornit na šíři problémů osob v nepříznivé životní situaci. Autoři hledají úhel pohledu, možnosti uplatnění svojí tvůrčí fantazie v sociální oblasti a způsob zpracování originální autorské myšlenky. Zadání umožňuje volný experiment, který není závislý na společenských konzervativních hodnotách. Je překvapivé, jak málo pozornosti otázkám zdravotně postižených společnost věnuje. Smyslem vytvoření plakátů na toto téma je alespoň dílčím způsobem přispět ke zlepšení propagace problematiky, kterou se NRZP ČR zabývá.

Prof. akademický malíř Rostislav Vaněk, doc. MgA. Kristina Fišerová

exist

live

hope

TEXT: Kateřina Malá
FOTO: Citroën

CITROËN C4 X A Ë-C4 X HOUPAVÝ POHODÁŘ NOVÉ GENERACE

Citroën představuje výstřední a pohodlné vozy C4 X a ë-C4 X. Jedinečný elegantní design a nadčasový charakter prostorného čtyřdveřového vozu je určen zákazníkům, kteří hledají atraktivní alternativu k hatchbackům a SUV na trhu vozů střední třídy.

Po vzoru Citroënu C5 X se design vozů ë-C4 X a C4 X odvažuje vymykat tradičním definicím kompaktních karoserií a nabídnout zákazníkům něco inovativního a osobitého: design, který v sobě spojuje elegantní siluetu fastbacku s moderním přístupem SUV a nadčasovou kultivovaností a prostorností čtyřdveřového vozu.

„Pro vůz, který má vyplnit mezeru mezi běžnými čtyřdveřovými automobily a luxusnějšími kupé, je rozhodující pohodlí cestujících na zadních sedadlech a objem zavazadlového prostoru. Tento vůz rozhodně splňuje všechna tato očekávání. Je opravdu překvapivé, jak pohodlné je cestování vzadu, s nejlepším prostorem pro kolena ve své třídě, vynikajícím prostorem nad hlavou a pozoruhodným výhledem dopředu a do stran," uvedla Laurence Hansen, ředitelka produktové strategie Citroënu.

Mezi dostupné motory na českém trhu patří dva benzinové motory Citroën PureTech, jeden dieselový motor a také 100% elektrický motor o výkonu 100 kW / 136 k s dojezdem podle WLTP až 360 km a rychlým dobíjením 100 km/10 min při 100 kW DC.

Jak spalovací, tak elektrická verze vozu vynikají komfortem na palubě díky exkluzivnímu programu Citroën Advanced Comfort, který zahrnuje sedadla Advanced Comfort a odpružení Citroën Advanced Comfort®.

S délkou 460 cm se vozy ë-C4 X a C4 X zařadí do nabídky Citroënu přesně mezi hatchback C4 s délkou 436 cm a C5 X s délkou 480 cm. Jejich rozvor 267 cm je shodný s rozvorem hat-

chbacku C4 (oba vozy jsou postaveny na platformě CMP). Vozy kladou důraz na prostornost a celkově klidný zážitek, k čemuž přispívá velkorysý prostor pro kolena ve 2. řadě, velký zavazadlový prostor o objemu 510 litrů a elektrický pohon, který umožňuje nepřetržitý přístup do městských zón v tichosti a bez vibrací.

C4 X a ë-C4 X nabízejí díky intuitivnímu rozhraní infotainmentu MyCitroën Drive Plus, které se poprvé objevilo v novém Citroënu C5 X, nejnovější úroveň konektivity využívající centrální 10“ HD dotykový display. Ten je navržen jako tablet, jehož obrazovka je přizpůsobitelná pomocí widgetů. Toto rozhraní je také vybaveno rozpoznáváním přirozené řeči, které se velmi snadno obsluhuje. Funguje jako dokonalý osobní asistent, který rozumí tomu, co říkáte, odpovídá na otázky a plní příkazy. Pro aktivaci systému My Citroen Drive Plus stačí říct „Hello Citroën“. Tímto způsobem získáte přístup k informacím o počasí, navigaci, hudbě i svému chytrému telefonu.

Modely C4 X a ë-C4 X se připojují k nejnovější generaci vozů Citroën a nabízejí zákazníkům skutečně komplexní nabídku nejnovějších asistenčních a bezpečnostních technologií. K dispozici je až 20 asistenčních systémů Citroën nejnovější generace, které zvyšují bezpečnost jízdy a snižují stres řidiče a posádky.

C4 X a ë-C4 X jsou k dispozici se čtyřmi stupni výbav Feel, Feel Pack, Shine a Shine Pack. Již v základní výbavě se o maximální pohodlí starají tlumiče pérování s progresivními hydraulickými dorazy, vytvářející tak pro Citroën typický efekt létajícího koberce. ■

TEXT: Tereza Dražanová
FOTO: archiv projektu Patron dětí, Pixabay

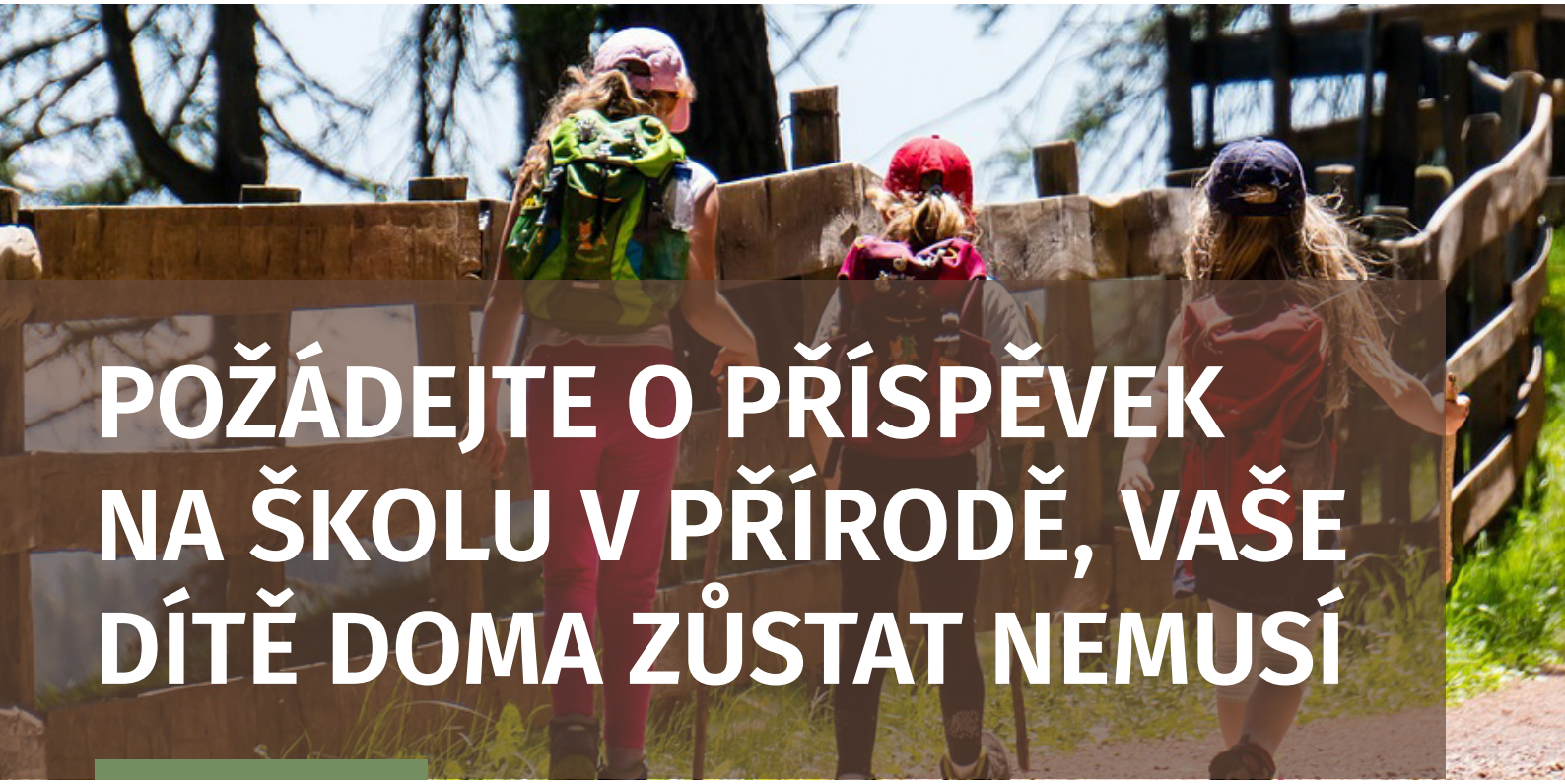

POŽÁDEJTE O PŘÍSPĚVEK NA ŠKOLU V PŘÍRODĚ, VAŠE DÍTĚ DOMA ZŮSTAT NEMUSÍ

Čas škol a školek v přírodě se opět neúprosně blíží a děti už se začínají těšit. Ale mnozí rodiče si lámou hlavu nad tím, jak školu v přírodě zaplatí. Někteří se dokonce rozhodují, jestli svým dětem oznámit tu špatnou zprávu, že se svými spolužáky nikam nepojedou.

Potíže se zaplacením škol v přírodě nemají přitom zdaleka jen matky samoživitelky. V dnešní těžké době neúprosně stoupajících cen se do problémů dostávají i úplné rodiny z tzv. středních tříd, které by dříve ani nenapadlo žádat o pomoc „Ráda bych Samantě školu v přírodě dopřála, ale náš rodinný rozpočet mi to bohužel nedovoluje," svěřuje se smutně maminka, která se stará o tři děti a nemocného manžela.

Přes všechny potíže však není třeba děti o zážitky se spolužáky ochudit. „Díky Patronovi dětí mohla Miška poprvé v životě odjet se svými kamarády ze třídy na školu v přírodě. Domů se vrátila šťastná, naprosto nadšená a plná zážitků," vypráví rozzářeně maminka malé Michalky. Michalka je jedním z více než 11 600 dětí, které charitativní projekt Patron dětí od svého vzniku v roce 2017 podpořil.

Na úhradu školy v přírodě nejste vůbec sami

Projekt Patron dětí založila Nadace Sirius s cílem pomáhat dětem, kterým v životě nepřálo štěstí. Jde o děti se sociálním či zdravotním znevýhodněním z celé České republiky. Příspěvek na školu v přírodě od zdravotní pojišťovny zpravidla nepřesahuje 1 000 Kč, což mnoha rodinám na pokrytí celkových nákladů na školu či školku v přírodě nestačí. Naproti tomu výše příspěvku od Patrona dětí je v podstatě neomezená. „Každému dítěti pomůžeme až 4x v rámci kalendářního roku. Jestli si rodiče požádají o pomoc s úhradou školy v přírodě, obědů, kroužků, táborů nebo například zdravotní péče či pomůcek, už je jen na jejich rozhodnutí," vysvětluje provozní ředitelka Patrona dětí Svatava Poulson.

„Celý proces vyplnění žádosti probíhá elektronicky přes naše webové stránky a netrvá déle než půl hodinky," přibližuje Svatava Poulson. „Žádost podávají přímo rodiče či osoby, které mají z rozhodnutí soudu dítě svěřené do péče. Potřebujeme se z ní dozvědět příběh dítěte a jeho rodiny, ve kterém je popravdě vylíčeno, s čím se rodina potýká a proč je pomoc zapotřebí," doplňuje provozní ředitelka.

Kromě toho budete k vyplnění žádosti potřebovat i takzvaného Patrona – osobu, která bude garantovat pravdivosti vašich slov. Tím se může stát kdokoliv, kdo vaše dítě dobře zná, tedy například jeho lékař, sociální pracovnice či rodinný známý.

Proč je pobyt se spolužáky pro mé dítě tak důležitý?

„Škola v přírodě je jedinečná příleži-

tost pro každé dítě, jak získat nespočet krásných vzpomínek, utužit vztahy se svými spolužáky i s učitelem a poznat se vzájemně i v jiném než školním prostředí," líčí Magdaléna Slámová, učitelka na prvním stupni základní školy v Plavsku. „Děti tam navíc blíže poznají přírodu a její principy a naučí se je využívat i mezi sebou, vzájemně si pomáhat a žít takzvaně v symbióze," doplňuje s úsměvem.

Nemluvě o zdravotních výhodách, které nám potvrzuje i dětský lékař Daniel Dražan: „Čerstvý vzduch a pravidelný pohyb jsou jedny z klíčových faktorů pro zdravý vývoj každého dítěte. Jejich nedostatek může vést nejen k problémům s nadváhou, ale dlouhodobě například také ke zvýšené hladině cholesterolu či vysokému krevnímu tlaku."

Odhoďte stud a rozpaky, vaše dítě chce jet taky

Do nelehké finanční situace se může snadno a rychle dostat každý z nás. Ale ne každý se odváží říct si o pomoc. Zvítězí přirozený stud a přesvědčení, že vše musíme zvládnout sami. Určitě nemusíte, protože pomáhat si je normální. A stydět se za nic nemusíte. Podle Svatavy Poulson může být příběh u vaší sbírky na stránkách www.patrondeti.cz zveřejněn naprosto anonymně. „V případě, že se rodina chce chránit před lidmi, kteří by mohli dceru nebo syna poznat, můžeme místo fotky dítěte u příběhu zobrazit kreslenou postavičku. Ze závažných důvodů je možné změnit i jeho křestní jméno."

Odhoďte proto rozpaky a požádejte si o pomoc i vy. Výsledek stojí za to! Vaše milované dítě tak bude mít možnost strávit čas na čerstvém vzduchu se svými vrstevníky, naučí se mnoho nového a prožije spoustu dalších věcí, které jsou nedílnou součástí šťastného dětství. ■

Naďa byla nadšená!

Být se spolužáky na škole v přírodě je důležité. Svědčí o tom poděkování, která za pomoc do Patrona dětí přicházejí. Například o maminky Nadi:

„Chci Vám moc poděkovat za to, že jste podpořili sbírku pro dceru, aby si mohla se spolužáky užít školu v přírodě, nebýt tak vyčleněna ze svého třídního kolektivu a aby si hned začátkem prázdnin mohla nadšeně užít svého vysněného tábora s koníky. Naďa teď září spokojeností. Být přijímána kolektivem je pro ni moc důležité a já Vám ze srdce děkuji, že jste ji v tom pomohli. Miluje všechna zvířata a jízda na koni jí moc jde a baví, takže týden strávený v jejich společnosti pro ni byl k nezaplacení. Ještě jednou Vám děkuji za Vaši štědrost!"

- šikmé schodišťové plošiny
- vertikální plošiny
- schodišťové sedačky
- stropní zvedací systémy
- schodolezy
- nájezdové rampy
- bazénové zvedáky

Největší český výrobce schodišťových plošin

ALTECH OSLAVIL 30 LET

TRADICE OD ROKU 1992

ALTECH | POMÁHÁME LIDEM PŘEKONÁVAT BARIÉRY

ALTECH - PRO SPOKOJENÝ ŽIVOT BEZ BARIÉR - protože každý člověk bez rozdílu si zaslouží důstojný a komfortní život. A pokud jenom trochu dokážeme zlepšit kvalitu života lidí, kterým osud nebyl nakloněn, je to pro nás ta opravdová satisfakce

ALTECH, největší český výrobce kompenzačních zařízení s 30-letou tradicí výroby z Moravy, nabízí kvalitní a pokrokové řešení pro překonávání bariér jak v soukromém, tak komerčním sektoru. Široká škála produktů vysokého dílenského zpracování zahrnuje výrobu šikmých zvedacích schodišťových plošin, svislých zdvihacích schodišťových plošin – tzv. domácích výtahů, schodišťových sedaček pro hůře chodící a seniory, nájezdových ramp, bazénových zvedáků a stejně tak dovoz a prodej schodolezů a stropních zvedacích systémů od špičkových světových výrobců.

Na naše zařízení můžete od státu získat příspěvek minimálně 90% z celkové ceny. Pro více informací pište nebo volejte linku zdarma 800 303 304 ! Za konzultaci ani cenovou nabídku u nás samozřejmě nic neplatíte.

DOMLUVTE SI NÁVŠTĚVU V NOVĚ OTEVŘENÉM PŘEDVÁDĚCÍM CENTRU V UHERSKÉM HRADIŠTI JEŠTĚ DNES ! VOLEJTE ZDARMA 800 303 304

- Největší český výrobce s tradicí
- Prohlídka a cenová nabídka zdarma
- Rychlá realizace v rámci celé ČR
- Individuální řešení na míru
- Vysoká kvalita a bezpečnost
- Prodloužená záruka min. 36 měsíců
- Export do celého světa

ALTECH, spol. s r. o.
Průmyslová 1146
686 01 Uherské Hradiště

Tel : 572 420 515
Fax : 572 420 590
Email: altech@altech.cz
www.altech.cz

VOLEJTE ZDARMA
800 303 304

TEXT: Linda Štucbartová
FOTO: archiv Lindy Štucbartové

SEBEOBRANA (NEJEN) PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM – DBEJTE O BLÍZKÉ VZTAHY A MĚJTE DOBŘE NASTAVENÉ OSOBNÍ HRANICE

Aktuální statistiky násilí nejsou velmi povzbudivé. Každá třetí žena, každé čtvrté dítě, každý šestý chlapec a každý desátý muž se setká v životě s násilím vůči vlastní osobě. Senioři, lidé se zdravotním postižením, dlouhodobě nemocní jsou velmi často cílem tzv. předsudečného násilí, tedy násilí, které je motivováno předsudky útočníka vůči některé společenské skupině. Šetření Agentury EU pro základní práva uvádí, že obětí fyzického násilí se lidé s postižením stávají dvakrát častěji než běžná populace. Společnost IN IUSTITIA potom na základě vlastního výzkumu uvádí, že obětí předsudečného násilí pro zdravotní postižení se v poslední době stal každý druhý respondent.

V souvislosti s násilím je ve společnosti rozšířen významný mýtus, v literatuře označovaný jako stranger-danger (nebezpečí hrozící od neznámého člověka neboli představa nějakého „úchyla ve křoví“). V realitě ovšem více než 80% násilných činů pochází od osob, které jsou nám známé, nebo dokonce patří mezi ty nejbližší. Proto kromě úpravy legislativy je důležité věnovat se i prevenci v podobě sebeobrany, a to nejen fyzické.

V minulých číslech časopisu jsem představovala izraelský koncept Empowerment Self-Defense, který do češtiny překládám jako sebeobrana pro všechny. Tento koncept stojí na

Mít přátele a dobré hranice je pro sebeobranu zásadní

pěti pilířích, kterými jsou Mysli, Zakřič, Utíkej, Bojuj, Sdílej. Princip Mysli je o posilování intuice, vnímání okolí a vnímání vlastních hranic. Princip Zakřič se věnuje sdílení pocitů a potřeb a efektivní práci s hlasem tak, abychom dokázali efektivně přivolat pomoc. Princip Utíkej se věnuje deeskalaci, popřípadě útěku do bezpečí. Princip Bojuj přichází na řadu až poté, když ostatní principy selhaly. Doporučuje využívat slabá místa protivníka, a naopak silná místa vlastního těla. U osob se zdravotním postižením tato silná místa mohou často představovat právě kompenzační pomůcky. A osobně za nejužitečnější považuji princip Sdílej, který doporučuje nenechávat si nepříjemné zážitky pro sebe a v případě agrese vyhledat náležitou odbornou pomoc. Všimněte si, že z pěti principů se fyzické obraně věnuje jen jeden!

Kanadský odborník na sebeobranu Randy King zdůrazňuje dva základní principy sebeobrany, kterými jsou kvalitní síť vztahů společně se schopností pevně si ochránit své hranice.

Možná vás napadne, jak toto souvisí se sebeobranou? Přibývá totiž nejen fyzických útoků, ale i útoků, které mají za cíl připravit vás o majetek.

Vysvětlení je jednoduché. Predátoři si málokdy vybírají za soupeře silné jedince. Často jdou právě po těch slabších, což činí agresi snadnější. Následuje schéma útoku, které lze popsat jako Přístup – Izolace – Ticho. Tento přístup znamená manipulace oběti, oslabení její ostražitosti, získání důvěry. Velmi často může mít podobu velkého zájmu, péče či ochrany za účelem prolomení osobní bariéry a získání potřebné důvěry. Po šmejdech s nekvalitními hrnci či zdánlivě výhodnými tarify na elektrické energie přišla další úroveň útoků, které cílí na získání životních úspor.

Aktuálně jsou v kurzu tzv. predátorské útoky na finance, kdy senioři jsou terčem telefonních žádostí za účelem získání finančních prostředků pro vnuky, kteří se dostali do nenadálých potíží. Neznámý volá jménem vnuka, za kterého se vydává nebo se vydává za jeho kamaráda a nutně potřebuje poukázat finanční prostředky pro vnukovu záchranu. Kromě „věrohodné historky“ ještě doporučuje se o této pomoci před nikým nezmiňovat a vysvětlení zní opět věrohodně. Pokud uvěříte, peníze zašlete, najednou vám dojde, že jste naletěli podvodníkovi. Stud velmi často způsobí, že si tuto ➡

Sebeobrana a její projevy

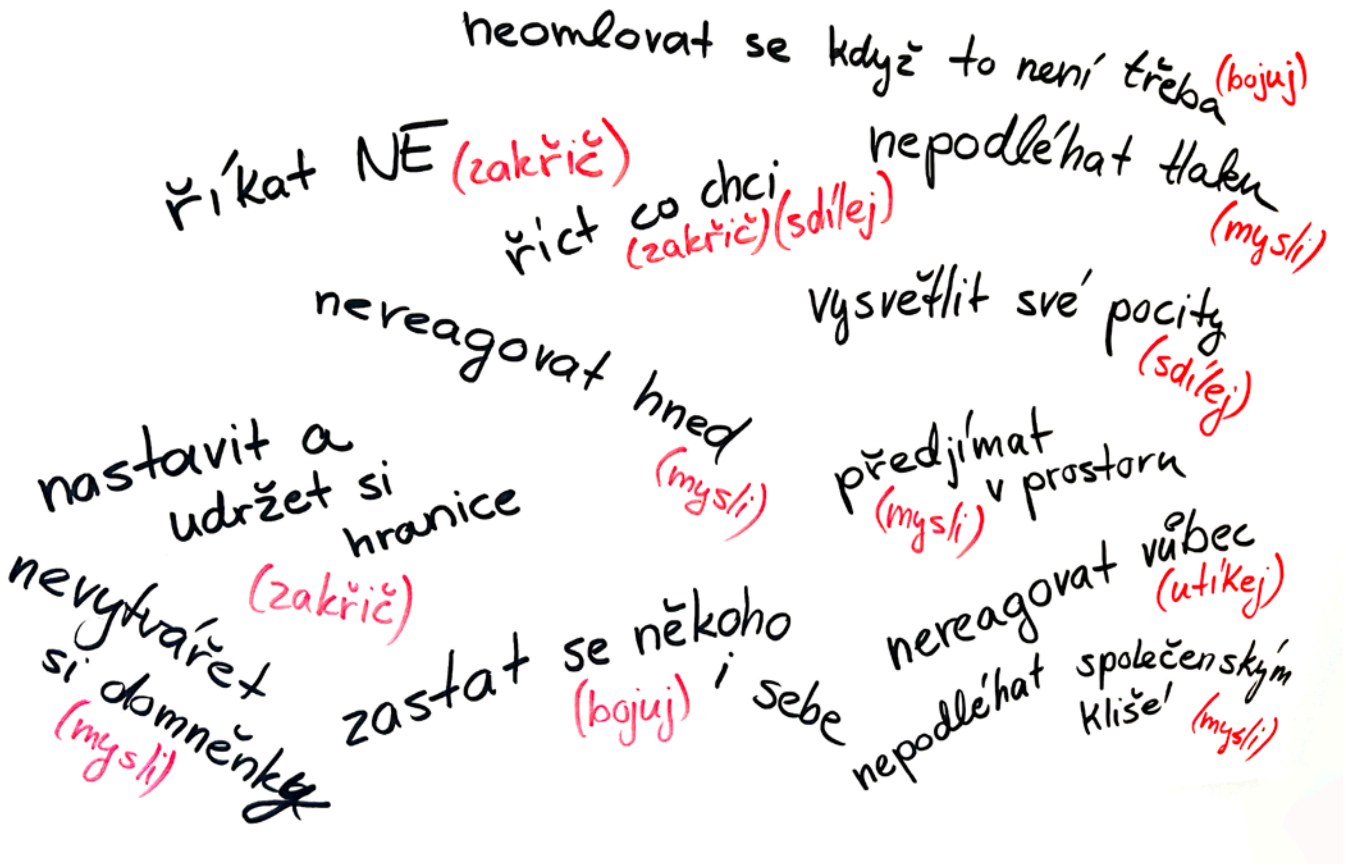

historku necháte pro sebe a pachatel zůstane nepotrestán.

Tyto situace si doplňte o další možné varianty v podobě podomního poskytování služeb, zneužití solidarity a pomoci neznámým lidem či vyzrazení přístupových údajů a citlivých hesel.

Přísloví „nic se nejí tak horké, jak se uvaří“ platí i v případě principu Mysli. Na kolik je pravděpodobné, že se o vážné situaci vnuka, neodolatelné nabídce bankovního úvěru či velmi výhodné investici dozvíte od cizích lidí? Doporučuji nereagovat ihned, popřípadě používat větu „mám své informační zdroje“ a jejich tvrzení si ověřte.

Tyto příhody sdílejte s přáteli, poraďte se s rodinou. Pokud vás kontaktují často, určitě se obraťte na Policii České republiky. Pamatujte, že za násilí a agresi, v jakékoliv podobě, je zodpovědný agresor, nikoliv jeho oběť. Předejděte tomu, že se dostanete do izolace.

Mějte dobře nastavené hranice. Naučte se říkat Ne. Nemusíte pouštět domů cizí lidi, nemusíte poskytovat drobné mince či stravenku na požádání (pokud nechcete), nemusíte podporovat veřejné sbírky, když to vyžaduje vytahování peněženky na ulici. Klidně ukončete telefonní hovor, pokud chcete, zavolejte např. do banky sami, abyste si ověřili skutečný stav věci.

Pamatujte, že predátoři jsou neúnavní, velmi vemlouvaví, zdatní manipulátoři. Krůček po krůčku jsou zvyklí narušovat osobní zónu, až dosáhnou svého. Naučte se za sebe postavit i v situacích, kdy zdánlivě o nic nejde. Právě trénink na věcech, kdy o tolik nejde, nás vyzbrojí na složitější zkoušky. Zkuste reklamovat nevhodný výrobek či službu, získat pozornost či respekt v momentech, kdy se vám ho nedostává. Nemusí jít o život ohrožující situace, ale postupně zjistíte, že se vaše sebevědomí ve smyslu vědomí sebe-sama zlepšuje.

O některých komunikačních formulacích a doporučeních si řekneme příště. ■

Za projekt ESD Czechia jsem byla nominována na následující ceny:

OPEL

CROSSLAND

NEJPRODÁVANĚJŠÍ SUV OPEL

- Cenové zvýhodnění pro zdravotně postižené
- Výhodný spotřebitelský úvěr s kartou CCS v hodnotě 5 000 Kč
- Zvýhodněné pojištění vozidla
- Také s automatickou převodovkou
- Speciální úpravy vozů
- Komplexní servisní služby

5 let záruka

Kombinovaná spotřeba 4,6-6,6 l/100km; emise CO_2 120-143 g/km. Značková 5letá záruka se skládá z dvouleté výrobní záruky a tříleté smluvní záruky Opel.

HANDYCARS
UVEDEME VÁS DO POHYBU

OPEL

TEXT: Martin Volf
FOTO: archiv Krajského úřadu Ústeckého kraje

ZÁCHRANÁŘI A HASIČI PROŠKOLILI OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM PRO PŘÍPADY KRIZOVÝCH SITUACÍ

Ústecký kraj uspořádal ve spolupráci s regionální organizací Národní rady osob se zdravotním postižením, Zdravotnickou záchrannou službou Ústeckého kraje (ZZS ÚK) a Hasičským záchranným sborem Ústeckého kraje (HZS ÚK) vzdělávací seminář pro osoby se zdravotním postižením. Cílem bylo předat jim informace o tom, jak se správně zachovat v krizových situacích.

Mezi účastníky semináře, který se uskutečnil na krajském úřadě, byly osoby s různým druhem zrakového i sluchového postižení. Nechyběl proto ani tlumočník do znakového jazyka. Lektory jim byli krajští koordinátoři prevence hasičů a záchranářů. Během semináře pozdravil přítomné i hejtman Ústeckého kraje Jan Schiller.

„V krizových situacích mohou zažívat osoby se zdravotním postižením větší zátěž a stres, co se kolem nich děje, jak se v takové situaci správně zachovat. Proto jsme pro ně uspořádali speciální seminář, na kterém se setkají s hasiči i záchranáři a dozvědí se více o tom, jak tyto situace úspěšně zvládnout," přiblížil účel semináře hejtman Schiller a dodal: „Ústecký kraj bude podobné osvětové akce ve spolupráci se složkami Integrovaného záchranného systému pořádat i v příštím kalendářním roce."

Seminář seznámil účastníky s tím, jak si mohou správně zavolat o pomoc v případě nouze, jak se zachovat v krizových situacích a zvládnout je, jak mohou zachránit lidský život poskytnutím správné laické první pomoci a jak se bezpečně chovat v domácnosti. Přítomní si mohli „osahat" profesionálního hasiče ve výstroji při zásahu, poslechnout si, jak zní, když k nim bude promlouvat přes dýchací masku, nebo se dozvědět, jakým způsobem probíhá evakuace v případě požáru. Poskytnutí efektivní a správné laické první pomoci vysvětlil zkušený záchranář a tiskový mluvčí krajské zdravotnické záchranné služby Prokop Voleník. ■

Seminář zahájil vedoucí oddělení krizového řízení krajského úřadu Marcel Kucr

V průběhu semináře přišel přítomné pozdravit také hejtman Jan Schiller

Seminář se konal ve spolupráci s krajskou organizací Národní rady osob se zdravotním postižením a ZZS ÚK a HZS ÚK

TEXT: Petra Cibulková
FOTO: Michal Turek

ČESKO ZNÁ NEJLEPŠÍ PEČOVATELE ROKU 2022

Anketa Pečovatel/ka roku má za cíl společenské ocenění a podporu profesionálních pečovatelů.

V České republice pracuje v odvětví sociálních služeb zhruba 100 000 lidí, z toho 65 000 v tzv. přímé péči.

Celých 42 let práce v přímé péči strávila jedna z letošních oceněných – paní Milena Červinková z Pečovatelské služby města Brandýs nad Labem.

Česko zná nejlepší pečovatele roku 2022. Slavnostní předání ocenění 10. ročníku Národní ceny sociálních služeb PEČOVATEL/KA ROKU se po roční přestávce konalo v sále Novoměstské radnice v Praze pod záštitou předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Markéty Pekarové Adamové.

Anketu každoročně pořádá Diakonie ČCE, jeden z nejvýznamnějších poskytovatelů sociálních služeb v ČR, ve spolupráci s Asociací poskytovatelů sociálních služeb. Cílem je podpořit ty, jejichž významným každodenním úkolem je pečovat a pomáhat potřebným. Na jednotlivá ocenění jsou každoročně navrhováni mimořádní, obětaví a zodpovědní pracovníci a pracovnice sociálních služeb. Nominace mohli zasílat samotní uživatelé služeb, rodiny a přátelé klientů nebo také spolupracovníci nominovaných.

„Pečovatelky a pečovatelé jsou naši nenápadní hrdinové. Žijí mezi námi, aniž bychom většinou o jejich každodenním nasazení věděli a znali blíže jejich osudy. A právě to se snaží změnit anketa Pečovatel/ka roku, která nelehkou a současně tak potřebnou práci profesionálů v sociálních službách i jejich životní příběhy již deset let vyzdvihuje, oceňuje a všem tím dává najevo náš vděk za jejich obětavou práci," uvedla předsedkyně Poslanecké sněmovny Markéta Pekarová Adamová.

Finalisty a vítěze každé z pěti kategorií vybírá každoročně komise složená z odborníků ze sociální oblasti. „Práce v sociálních službách, zejména v pomáhajících profesích, patří k nejnáročnějším a nejpotřebnějším zároveň. Ocenění těch nejobětavějších pečovatelek, pečovatelů, pracovníků v sociálních službách či sociálních pracovníků je to nejmenší, co pro ně můžeme nebo spíše musíme udělat. Je to každoroční vzdání pocty těm, na které společnost občas zapomíná a neuvědomuje si náročnost, nezbytnost a potřebnost jejich práce," uvedl Jiří Horecký, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb.

Ocenění se uděluje ve čtyřech kategoriích: ambulantní služby, terénní služby, pobytové služby a manažer roku. Veřejnost pak může v on-line hlasování udělit Cenu veřejnosti.

„Říká se, že úroveň každé společnosti či přímo civilizace se pozná podle toho, jak dovedou její členové pečovat o slabé a nemocné. Ne vždy si to ovšem uvědomujeme. A většinou až tehdy, když pocítíme vlastní slabost. V minulých letech nám to myslím bylo dáno pocítit v míře vrchovaté. Pocítili jsme, že je to právě každodenní práce lidí v pečujících profesích, o kterou se naše společnost opírá. I z toho důvo-

du vám Diakonie Českobratrské církve evangelické spolu s Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR už více jak deset let přináší ocenění Pečovatelka roku," řekl Jan Soběslavský, ředitel Diakonie ČCE.

Vítězka kategorie ambulantních služeb

Lenka Musilová, Centrum sociálních služeb pro seniory Pohoda Bruntál. Medailonek oceněné: https://bit.ly/3R44KDL.

Vítězka kategorie terénních služeb

Milena Červinková, Pečovatelská služba města Brandýs nad Labem. Medailonek oceněné: https://bit.ly/3WEbBF7.

Vítězka kategorie pobytových služeb

Dana Kondrová, Diakonie ČCE – Středisko sociální pomoci v Mostě. Medailonek oceněné: https://bit.ly/3iTKRTC.

Vítězka kategorie Sociální pracovník

Kateřina Přibylová, Centrum sociálních služeb Praha 2. Medailonek oceněné: https://bit.ly/3DaERN0.

Vítězka kategorie Cena veřejnosti

Hana Hrušková Táborská, Oblastní charita Červený Kostelec. Medailonek oceněné: https://bit.ly/3WBn2xv.

„Udělování cen nejlepším pečovatelkám roku je zároveň milou příležitostí k ocenění jejich každodenní nelehké práce. Práce, která je posláním. Pečovatelky a pečovatelé jsou lidé, kteří si zaslouží naši úctu a obdiv. Jsou to velcí srdcaři, kteří nepečují pouze o fyzický stav člověka, ale i o jejich duši. O to víc jsem hrdá, že se pečovatelkou roku v kategorii Sociální pracovník stala dlouholetá pracovnice našeho Centra sociálních služeb v Máchově ulici. Zdejší domov pro seniory ostatně v minulých letech opakovaně získal titul Značka kvality a je tak

důkazem dlouhodobě vysoké úrovně poskytovaných služeb. A je to především zásluha vedení Centra sociálních služeb Praha 2 a jeho pracovníků. Jim všem patří velké poděkování za práci, kterou odvádějí," řekla Alexandra Udženija, starostka Prahy 2, která má sociální oblast a zdravotnictví ve své gesci.

Speciální kategorií je pak Manažer roku sociálních služeb. Toto ocenění za uplynulý rok získala paní Květoslava Othová, ředitelka střediska Diakonie ČCE ve Valašském Meziříčí, uceleného komplexu dvou zdravotních a deseti sociálních služeb v terénní, ambulantní i pobytové formě, který pomáhá seniorům, lidem se zdravotním znevýhodněním, nemocným, umírajícím a také jejich pečujícím. V domově se zvláštním režimem ve Valašském Meziříčí jako jedni z prvních v regionu zavedli v loňském roce paliativní péči a umožnili tak klientům odcházet v jim známém prostředí bez nutnosti přesunu do jiného zařízení. Tato služba je v rámci České republiky zatím poměrně ojedinělá. Květoslava Othová významným způsobem ovlivnila sociální oblasti v regionu Valašska, kde s citem pro práci s lidmi obhajuje práva a potřeby znevýhodněných osob.

Profily všech oceněných spolu s dalšími informacemi najdete na webu www.pecovatelkaroku.cz

O Diakonii ČCE: Pomoc má mnoho tváří

Diakonie ČCE je jedním z nejvýznamnějších poskytovatelů sociálních služeb v České republice. Celorepublikově poskytuje sociálně zdravotní, vzdělávací a pastorační služby ve více než 279 zařízeních (střediska a speciální školy), humanitární pomoc a zabývá se rozvojovou spoluprací v zahraničí. V Diakonii pracuje přes 2 500 zaměstnanců a více než 1 000 dobrovolníků. Diakonie v současnosti nabízí 217 registrovaných sociálních služeb. V přímé péči denně pomáhá tisícům klientů v nepříznivých životních situacích: od rané péče, pomoci rodinám s dětmi s postižením přes provoz nízkoprahových klubů, azylových domů, domů na půl cesty, chráněných dílen a pracovních míst, občanských poraden apod. až po seniorská zařízení či hospic pro umírající.

Kontakt pro média:

Dalibor Hála, hala@diakonie.cz, tel. +420 724 516 724. Tereza Gyurjánová, gyurjanova@ewing.cz, tel. +420 603 980 841 ■

TEXT: Hana Sládková Kavínová
FOTO: GHC Genetics

NEJKOMPLEXNĚJŠÍ GENETICKÁ ANALÝZA – GENSCAN

Genetiku a genetickou analýzu má většina lidí spojenou spíše s vrozenými onemocněními. Primárně to tak bylo, nicméně s přibývajícími znalostmi o funkcích konkrétních genů a metabolických drahách a s postupujícími testy na laboratorních zvířatech, které umožnily prozkoumat, co se s organismem stane při poruše funkce určitého genu, se naskytla možnost využití genetiky v prevenci civilizačních onemocnění či při farmakoterapii. Genetické analýzy nám dnes dokážou poskytnout podstatně víc informací než před 20 lety. A rozhodně je stále co objevovat, zejména na poli interakcí mezi geny a vnějším prostředím.

Stav genu není neměnný. Působením vnějších i vnitřních činitelů se geny vzájemně ovlivňují, „vypínají a zapínají“. Zvýšená exprese jednoho utlumí expresi jiného atd. Vytváří to úžasnou komplexní síť, do níž jsme ale schopni zasahovat. Dokážeme to třeba pomocí vitaminu D či omega-3 mastných kyselin. Každá z těchto látek mění expresi více než 100 genů a ovlivní činnost metabolických procesů v našem těle. Příkladem jsou farmaka, která dokážou zvýšit či snížit expresi některého genu, jenž potom vytváří více, resp. méně svého produktu a tím mění např. rychlost odbourávání léku. Méně hezký příklad nastává, pokud tyto změny vyvolají nežádoucí účinky jiného podávaného léku. Tím se zabývá farmakogenomika. Znalosti genetického pozadí umožní přesnější dávkování léků.

Analýza GenScan představuje nejširší genetický panel na trhu, který testuje jak nejčastější monogenní choroby, tak multifaktoriální onemocnění. Obsahuje kapitoly zabývající se detoxikací škodlivin z vnějšího prostředí, návykových látek a léků. Zahrnuty jsou také reprodukční genetika a onkogenetika – tedy predispozice k některým hereditárním nádorům.

Monogenní choroby

Analýza GenScan obsahuje širokou paletu nejčastějších monogenních chorob a lékaři umožňuje vyloučit, stanovit či upřesnit diagnózu. Nejčastější jsou potravinové intolerance. Pacient např. trpí zažívacími obtížemi, hubne, lékař neúspěšně zkouší restrikční diety, na něž se mohou nabalovat obtíže spojené s deficitem mikroživin. Tím se celkový klinický obraz ještě víc komplikuje. Představme si třeba pacienta, který udává zhoršení obtíží spojených s konzumací mléka či mléčných výrobků. Podstatou obtíží může být deficit enzymu laktázy, ale i alergie na mléčnou bílkovinu či histaminová intolerance. V každém z těchto případů se k dietě, resp. k léčbě přistupuje jinak a genetické testy některé z diagnóz vyloučí či potvrdí. Tak pomohou se stanovením konečné diagnózy a nastavením účinné diety a léčby.

Multifaktoriální onemocnění

Analýza GenScan obsahuje také panel metabolických multifaktoriálních onemocnění. Znalost predispozic pro tato onemocnění umožní oddálit jejich vznik nebo mu zabránit. Testujeme predispozice pro hypertenzi, aterosklerózu, osteoporózu, obezitu, diabetes mellitus 2. typu či degenerativní oční a neurologická onemocnění. Jsme schopni identifikovat změny v genetickém kódu, jež ovlivňují aktivitu či množství receptorů, přenašečů, enzymů a apoproteinů zapojených do metabolických drah. Pokud známe „genetickou chybu“, můžeme správně zacílit prevenci. Dietními opatřeními, sledováním markerů či farmakoterapií jsme schopni genetický rizikový faktor eliminovat a zmírnit jeho dopad. Na rozvoji multifaktoriálních onemocnění se podílejí také známé vnější rizikové faktory, které lze většinou účinně ovlivnit. Nejen genetické predispozice k onemocněním, ale i vliv vnějších rizikových faktorů na jejich rozvoj je u každého člověka jiný. Mírná porucha v genech pro detoxikační enzymy např. způsobí, že u kuřáka více než třicetinásobně stoupne riziko věkem podmíněné makulární degenerace nebo chronických plicních

chorob oproti lidem, které nesou stejné geny, ale nekouří. Nebo oproti těm, kteří kouří, ale rizikové geny nenesou.

Farmakogenetika

Velkou kapitolu analýzy GenScan představuje farmakogenetika. Varianty v genech, které metabolizují léčiva, mohou mít velký dopad na jejich účinek. Pokud se změní rychlost metabolizace léků, lék nemusí pacientovi vůbec zabírat. Nebo naopak lék může být účinný podstatně více, než je potřeba, a potom je pacient pro změnu ohrožen nežádoucími účinky. Stejně tak vliv na účinnost léku budou mít varianty v genech pro transportéry nebo v genech pro cílové receptory.

Reprodukční genetika

Nově analýza GenScan pomáhá i párům, které se neúspěšně pokoušejí o otěhotnění. Hodnotí genetické odchylky spojené s pohlavními hormony či vývojem. Na podkladě hodnocení trombofilních mutací lze stanovit riziko potratu či jiných těhotenských komplikací. V neposlední řadě je testováno přenašečství nejčastějších vrozených chorob.

Jak analýza GenScan probíhá

Analýzu GenScan lze objednat online. Registrace je velmi jednoduchá a po uhrazení ceny si zvolíte způsob, jímž vám bude odebrán vzorek DNA. Lze si nechat zaslat odběrovou sadu pro bezbolestný stěr sliznice dutiny ústní, nebo lze absolvovat odběr krve přímo v GHC GENETICS. Po analýze v naší laboratoři budete vyzváni ke konzultaci s lékařem specialistou. Výslednou zprávu obdržíte v online verzi do 6 měsíců.

Testované oblasti v analýze GenScan

Metabolismus (diabetes mellitus, obezita, hemochromatóza, dna, Wilsonova choroba, Gilbertův syndrom), kardiogenetika (trombóza, ateroskleróza, hypertenze, familiární hypercholesterolemie, beta-talasemie), potravinové intolerance (celiakie, laktózová intolerance, histaminová intolerance, fruktózová intolerance), imunogenetika (chronická obstrukční plicní nemoc, Crohnova choroba, Bechtěrevova choroba, alopecie), osteoporóza, neurogenetika (Alzheimerova choroba, Parkinsonova nemoc, migréna), genetika smyslů (vrozená nesyndromová ztráta sluchu, věkem podmíněná makulární degenerace, primární glaukom otevřeného úhlu, paradontóza), onkogenetika (nádory prsu a vaječníků, rakovina prostaty), reprodukční genetika (předčasné ovariální selhání, srážlivost krve, přenašečství nejčastějších vrozených chorob), farmakogenetika a detoxikace (odbourávání léčiv, návykových látek a škodlivin životního prostředí).

Čím se analýza GenScan liší od jiných genetických testů

Výhodou je detailní konzultace s lékařem specialistou – genetikem či internistou. Pacientovi vysvětlí a interpretuje výsledky analýzy a sestaví individuální preventivní doporučení. Navrhne, jaké parametry a markery je důležité důkladněji sledovat, případně jaká další vyšetření je vhodné udělat. Pokud je třeba, doporučí léčbu či suplementaci. To, co zjistíme z prediktivní genetické analýzy, předbíhá stanovení diagnózy i o několik let. Hlavním cílem je zcela se rozvoji nemoci vyhnout či její nástup alespoň oddálit. Analýza GenScan využije to, co je napsáno v klientově DNA a zatím nemusí být „vidět“ – a díky tomu jde o velice účinný nástroj personalizované prevence. ■

NEJROZSÁHLEJŠÍ GENETICKÁ ANALÝZA CELÉHO TĚLA

- Pomůže stanovit/upřesnit/vyloučit diagnózu
- Obsahuje farmakogenetickou analýzu (účinnost léků)
- Pomůže pátrat po příčinách neplodnosti
- Umožní zacílit prevenci či profylaxi multifaktoriálních onemocnění

+420 234 280 280 genscan.com info@genscan.com

GENSCAN®
JEDEN TEST NA CELÝ ŽIVOT

ÚMLUVA O PRÁVECH OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (CRPD) je mezinárodní smlouva o lidských právech přijatá v roce 2006, která stanovuje, že všechny osoby se zdravotním postižením musí požívat všech lidských práv a základních svobod.

Je to nejvýznamnější mezinárodní dokument týkající se práv osob se zdravotním postižením.

ÚMLUVA JE SOUČÁSTÍ ČESKÉHO PRÁVNÍHO ŘÁDU

ČESKÁ REPUBLIKA PODEPSALA TUTO ÚMLUVU 30. BŘEZNA 2007 A RATIFIKOVALA JI 28. ZÁŘÍ 2009.

ÚMLUVA SE TEDY STALA SOUČÁSTÍ PRÁVNÍHO ŘÁDU ČR.

Úmluva objasňuje práva všech osob se zdravotním postižením účastnit se občanského, politického, hospodářského, sociálního a kulturního života společnosti.

Zahrnuje práva týkající se všech oblastí života, jako je rovnost, přístupnost, vzdělávání, nezávislý život, zdraví, zaměstnání a svoboda od násilí.

ÚMLUVA NA ÚROVNI ČESKÉ REPUBLIKY

Hlavním dokumentem pro implementaci Úmluvy v České republice je Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, který je vydáván vždy na období pěti let.

NRZP ČR z.s.

ZNÁM SVÁ PRÁVA

přístupnost
svoboda pohybu
svoboda projevu
zdraví
rovnost před zákonem
rodina
přístup ke spravedlnosti
vzdělávání
svoboda a osobní bezpečnost
práce a zaměstnávání
účast na politickém a veřejném životě
nezávislý způsob života a zapojení do společnosti

ÚMLUVA
NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE

V roce 2010 se stala smluvní stranou úmluvy i Evropská unie (EU). Jako hlavní zastřešující organizace osob se zdravotním postižením v Evropě hraje důležitou roli při monitorování provádění úmluvy ze strany EU Evropské fórum osob se zdravotním postižením (EDF).

VÝBOR
PRO PRÁVA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Na mezinárodní úrovni dodržování práv vyplývajících z úmluvy sleduje Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením. Jedná se o orgán složený z osmnácti nezávislých odborníků, kteří byli jmenováni zeměmi, jež úmluvu ratifikovaly.

Hlavním úkolem Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením je přezkum pokroku při provádění úmluvy. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, jsou povinny pravidelně předkládat výboru zprávy o opatřeních přijatých k provádění úmluvy. Výbor rovněž přijímá dokumenty nazvané „obecné komentáře“, které vysvětlují, jak mají smluvní státy úmluvu chápat a uplatňovat.

KDO DOHLÍŽÍ NA MÁ PRÁVA

Úmluva stanoví zřízení vnitrostátního mechanismu pro nezávislé a transparentní monitorování závazků země podle úmluvy.

Průběžné monitorování situace v oblasti lidských práv v zemi tímto orgánem je podnětem pro vládu, aby brala vážně závazky přijaté při ratifikaci úmluvy a vykazovala skutečný pokrok při jejich plnění.

V České republice byla tato kompetence přidělena veřejnému ochránci práv (ombudsman). Veřejný ochránce práv k monitorování úmluvy ustanovil poradní sbor složený z osob se zdravotním postižením a osob hájících jejich zájmy.

PŘEZKUM A ALTERNATIVNÍ ZPRÁVY

Výbor OSN posuzuje provádění úmluvy na základě oficiálních zpráv vypracovaných vládou smluvních států i dalších dokumentů a poznatků.

Nestátní neziskové organizace hájící zájmy osob se ZP mají rovněž možnost vyjádřit se ke stavu provádění úmluvy předložením vlastní alternativní zprávy Výboru OSN. České organizace osob se zdravotním postižením (mj. i NRZP ČR) vypracovaly již dvě alternativní zprávy (v roce 2011 a 2019), jež byly použity při přezkumu ČR.

Na konci pravidelného přezkumného procesu vydává Výbor OSN tzv. závěrečná doporučení.

ČESKÉ ORGANIZACE OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM (mj. i NRZP ČR) VYPRACOVALY JIŽ DVĚ ALTERNATIVNÍ ZPRÁVY (V ROCE 2011 A 2019), JEŽ BYLY POUŽITY PŘI PŘEZKUMU ČR.

NRZP ČR z.s.

OPČNÍ PROTOKOL K ÚMLUVĚ OSN
O PRÁVECH OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Opční protokol umožňuje smluvním státům uznat pravomoc Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením zabývat se stížnostmi jednotlivců nebo skupin jednotlivců na porušení práv vyplývajících z jednotlivých ustanovení Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

Mezi nejdůležitější podmínky pro předložení stížnosti k posouzení výboru patří vyčerpání všech dostupných vnitrostátních opravných prostředků či náležité odůvodnění stížnosti. Česká republika podepsala Opční protokol 30. března 2007 a ratifikovala jej 24. srpna 2021.

Celý český text úmluvy naleznete např. na webových stránkách NRZP ČR:
https://nrzp.cz/wp-content/uploads/2010/05/images_PDF_umluva-osn.pdf

Ministerstva práce a sociálních věcí:
https://www.mpsv.cz/umluva-osn-o-pravech-osob-se-zdravotnim-postizenim

Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením:
https://www.vlada.cz/cz/ppov/vvzpo/dokumenty/umluva-o-pravech-osob-se-zdravotnim-postizenim--70247/

KONTAKT NRZP ČR
NÁRODNÍ RADA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČR

Národní rada osob se zdravotním
postižením České republiky, z.s.

Partyzánská 1/7
170 00 Praha 7 – Holešovice
Tel.: 266 753 421
nrzpcr@nrzp.cz

NRZP ČR z.s.

TEXT: Miloš Kajzrlík
FOTO: archiv CAA

JAKÉ TO TAKÉ JE BÝT VOZÍČKÁŘ, NEVIDOMÝ I JINAK POSTIŽENÝ ČLOVĚK?

Zdravým lidem v Pardubicích problematiku nenásilnou formou přibližuje zajímavá aktivita.

Život kohokoliv s určitým zdravotním postižením vždy určitou měrou omezuje řada různých bariér, které zdraví lidé neznají, případně se s nimi lehce vypořádají. Většinou pro ně proto nebývá jednoduché rozhodnout se při náhodném i pracovním setkání s někým z uvedené komunity, jak se vůči němu správně zachovat či jak s ním jednat. V Pardubickém kraji tyto nedostatky už od roku 2004 prostřednictvím zážitkových seminářů úspěšně „léčí“ Česká abilympijská asociace / Centrum Kosatec, sociální podnik s množstvím aktivit především pro osoby se zdravotním handicapem.

Seminář pohledem základních informací

Povahu semináře dostatečně vystihuje přívlastek „zážitkový“: každý účastník při zvládání nejen běžných úkonů či situací na vlastní tělo zažije, zda a jak hodně jsou takové každodenní činnosti náročné pro člověka s tělesným, zrakovým i jiným typem postižení. S vlastní zkušeností se leckdy navíc svěří také handicapovaný lektor, takový seminář je pak dvojnásobně přínosný. Obecně se dá konstatovat, že mnohým absolventům se po jeho ukončení „otevřou oči“ – že se zbaví dosavadních mylných názorů ve vztahu k handicapovaným spoluobčanům.

Účastníci se pochopitelně nejprve v krátkosti seznámí s danou problematikou včetně souvisejících překážek skutečných i subjektivního charakteru, v úvodu se může uskutečnit i přednáška o sociálních službách. V praktické části přebírají kromě zmíněných úkonů hlavní roli i kompenzační pomůcky jako vozík nebo slepecká hůl, které si „žáci“ samozřejmě vyzkoušejí.

Zvolená zdravotní postižení simulují různé, zdánlivě jednoduché úkoly, zvládnout je ale většinou bývá náročné. Při „sluchovém pexesu“ (skleničky s různým obsahem) mají účastníci zavázané oči a po zatřepání jednotlivými skleničkami hledají dvě se stejným zvukem. Světem zrakově postižených je provází slepecká trať s nutností překonat překážky.

„Zážitek“ problémové situace vozíčkáře na dlážděné komunikaci s vysokým obrubníkem u chodníku

Především v dětské verzi semináře bývá součástí canisterapie (po předchozí domluvě ji lze ovšem zařadit do programu pro všechny věkové kategorie) – malí účastníci se při ní nejprve dozvědí více o této specifické léčebné metodě, poté se dostanou do kontaktu se speciálně vycvičeným psem. A navíc zjistí, že „lékařem“ může být dokonce

Procházka ve stařeckém obleku se slepeckou holí

Kromě „sluchového“ pexesa bývá v programu semináře také „hmatové“ neboli hledání stejně vyřezaných dřevěných kostek

had nebo želva (zooterapie), ale i hudba (muzikoterapie). Mezi další „výukové předměty“ patří například chůze s francouzskou holí, Braillovo písmo nebo seznámení s grafickými znaky (piktogramy) vztahujícími se k různým handicapům.

Počínaje rokem 2020 se při některých seminářích používá tzv. stařecký oblek. V tomto speciálním obleku, který umožňuje pouze omezený/náročnější pohyb, se proto každý okamžitě ocitne v seniorském věku a sám tak na sobě pozná, jaké problémy může ve stáří očekávat. Stejně přínosnou novinkou jsou brýle, které simulují některou ze šesti očních vad (mj. zelený zákal či diabetickou retinopatii), dalšími lze navodit stav v opilosti nebo po požití drog. Novinkou je také simulace schizofrenie.

Varianty pro různé věkové i zájmové kategorie

Centrum Kosatec připravuje zážitkové semináře jak pro dospělé, tak pro děti od mateřských škol a mladistvé (zařazuje je i na své příměstské tábory). Většinou trvají čtyři i více hodin, jejich program „určuje“ věk a počet účastníků, školy si mohou objednat seminář „na míru“ podle svého odborného zaměření nebo požadavků vyučujících. Konají se především v bezbariérové budově Kosatce, na základě domluvy se mohou uspořádat i v jiných prostorách.

„Kosatčí“ zážitkové semináře jsou stále velice vyhledávanou aktivitou. Nejlépe to asi dokládá přes 20 tisíc spokojených dospělých absolventů nejen z oblasti zdravotnictví nebo úředníků, ale třeba i z kulturní sféry, o dětech ani nemluvě. Pochvalné komentáře občas uveřejní i facebook Centra Kosatec.

Ukázka canisterapie

Určitou zajímavostí je, že od 17. května 2019 nabízí specializovaná zážitková agentura pro každou příležitost Adrop.cz ve svém e-shopu seminář jako netradiční dárek s názvem Zážitkový kurz – život s handicapem (www.adrop.cz/kurz-zivot-s-handicapem).

Vše, co potřebujete a chcete vědět o zážitkových seminářích, chvályhodné pardubické aktivitě, naleznete na webu www.centrumkosatec.cz/zazitkovy-seminar. V případě zájmu o více informací pište na e-maily tomas.pokorny@centrumkosatec.cz nebo petra.tlustosova@centrumkosatec.cz. ■

TEXT: Jaroslava Pupíková
FOTO: Archiv Autis Centrum

AUTIS CENTRUM, O.P.S., NA JIHU ČECH ROZŠIŘUJE PORTFOLIO SVÝCH SLUŽEB. OTEVŘELO NOVÝ TÝDENNÍ STACIONÁŘ PRO DOSPĚLÉ LIDI S AUTISMEM

Obecně prospěšná společnost Autis Centrum, o.p.s., působí na jihu Čech od roku 2015. Sídlí v Českých Budějovicích a poskytuje sociální služby lidem s poruchou autistického spektra a jejich rodinám. Od září loňského roku rozšířila své portfolio služeb o týdenní stacionář Jihočeská naděje. V současné době registrované ambulantní, terénní a pobytové služby využívá více jak 130 klientů s autismem z celého Jihočeského kraje ve věku od 1 roku do 45 let, a to v průběhu celého týdne včetně víkendů.

Při prohlídce tohoto zařízení jsme oslovili ředitelku paní Mgr. Milenu Urbanovou a položili jí několik otázek.

Stacionář Jihočeská naděje je historicky první pobytová služba pro lidi s autismem v jižních Čechách. Pro neziskovou nestátní organizaci není zcela jednoduché takové zařízení vybudovat. Můžete čtenářům přiblížit, jak se podařilo tento záměr realizovat?

Musím říct, že to nebylo vůbec jednoduché. Zatímco síť podpory pro děti s autismem se nám pomalu dařila vytvářet, pro dospělé lidi s autismem z velké části podpora chyběla. Služby Autis Centra využívaly desítky dospělých klientů, kteří ukončili školní docházku. Věděli jsme, že jak klienti, tak jejich rodiny si přejí, aby v dospělosti neztratili sociální kontakty a byli co nejvíce samostatní. Navíc společné soužití v některých rodinách nedělalo dobrotu, "dospěláci" prostě potřebovali jít svou cestou. Problém byl, že tito klienti potřebovali soustavně určitou míru podpory, jejich chování

bylo náročné na péči. Navázali jsme komunikaci s městem České Budějovice, v jehož objektu sídlíme. Společně jsme zpracovali stavební projekt, a když MPSV ČR v roce 2019 vyhlásilo dotační výzvu na pobytová zařízení pro lidi s autismem, město jako vlastník objektu podalo žádost a uspělo. Šli jsme tehdy do neznáma, stavba vznikala rekonstrukcí z původního objektu, tím jsme byli značně limitováni. Do výstavby zasáhly také válečný konflikt na Ukrajině a covidová situace, byl problém s dodávkami materiálu, vybavením, s cenami. Nakonec se vše zvládlo. Práce na vybudování týdenního stacionáře s kapacitou osmi lůžek vyšly zhruba na 20 milionů korun a spolufinancovány byly více jak z poloviny městem a dále dotací MPSV ČR. Provoz byl zahájen v září 2022. Hrazen je převážně z účelové státní dotace přerozdělované krajem, z dotací měst a obcí, darů a úhrad klientů. Zahájení provozu si neumím představit bez speciálního proškolení personálu v metodě Podpory pozitivního chování - Positive Behaviour Support (PBS). Pro třísměnný provoz bylo potřeba vytvořit vzájemnou důvěru mezi klienty, personálem a rodinami, s čímž nám pomáhal a stále pomáhá psychoterapeut vyškolený právě v metodě PBS. Bez této pomoci podle mě nelze kvalitní služby pro tuto cílovou skupinu poskytovat. Velmi si vážím trpělivé práce všech svých kolegů.

Vy jste původní profesí právník, tomuto oboru jste se věnovala mnoho let. Co vás vedlo k tomu založit a vést zařízení pro lidi s autismem?

Máte pravdu, své původní profesi jsem se věnovala řadu let. Po narození syna s autismem však nastalo období, kdy jsem pochybovala, zda vůbec zvládnu něco jiného než se starat o syna. Prošla jsem si prací jak v soukromé, tak státní sféře, z každého oboru jsem si vzala to užitečné a pozitivní. A přesně to bylo důležité pro vznik a další rozvoj tolik potřebných služeb. Před více jak patnácti lety to byl takový autistický pravěk, nikdo moc netušil, co se děje. V té době jsem potkala několik maminek, které na tom byly podobně. Začaly jsme se scházet, sdílet informace, až nakonec vznikl spolek rodičů a přátel Autisté jihu. Díky němu se po pár letech zrodilo i Autis Centrum, o.p.s., jako poskytovatel registrovaných služeb pro osoby s autismem. V té době mě velmi podporovala rodina. Registrace prvních služeb byl pro mě obrovský impuls, že něco půjde změnit. Sociálně aktivizační služba fungovala přes týden a odlehčovací služba umožňovala rodičům svěřit dítě do péče profesionálů o víkendu. Od ledna 2017 byl zaveden v České republice v ordinacích praktických lékařů pro děti a dorost plošně screeningový test M-CHAT, kterým lze odhalit první známky odlišného neurovývoje dítěte už v batolecím věku. Bylo tedy jasné, že další službou Autis Centra bude raná péče, která pomáhá rodinám zvládnout právě toto náročné období po sdělení diagnózy nebo podezření na odlišný vývoj dítěte. Z výzkumů o rané péči jsme věděli, že rozvinou-li se u dítěte včas dobré sociálně komunikační schopnosti, je velká šance na zmírnění projevů poruchy a zařazení dítěte do běžného života. Rodiny mají díky odborné pomoci úplně jinou startovní čáru, než jsme měli my před ➡

patnácti a více lety. Je krásné vidět, že naše práce přináší výsledky.

Co vnímáte jako nejnáročnější při vedení takového zařízení?

Těch náročných oblastí je určitě více. Některé nemohu tak úplně ovlivnit. Prvně by se musel změnit systém poskytování dotací a grantů nebo narůstající administrativní zátěž v sociální oblasti. Zvlášť pro neziskové organizace s cílovou skupinou, jakou jsou klienti se zdravotním postižením, a s portfoliem našich služeb je současný stav nekoncepční. Každý rok začínáme v podstatě od začátku, je pro nás náročné plánovat rozpočet. Jsme rozvíjející se organizace, dokážeme pružně reagovat na potřeby rodin a narůstající počet klientů, ale s tím samozřejmě souvisí i potřeba navýšit finanční prostředky. Pečující rodiny i klienti si však kvalitní služby určitě zaslouží, čekají na ně totiž už hodně dlouhý čas.

Druhou náročnou oblastí je pochopitelně práce s lidmi. Při vedení organizace, potažmo ve své práci, potřebuji mít vedle sebe lidi, kteří jsou stejně naladěni, kteří táhnou za jeden provaz a vědí, proč svou práci dělají. Pokud si lidé důvěřují navzájem, vycházejí si vstříc, umí přemýšlet o své práci a ne se jen vést, pak je radost s takovými kolegy pracovat. Myslím, že právě tohle se nám v Autis Centru daří. Nemohla bych pracovat s lidmi, kteří lžou, intrikují a manipulují jen ve svůj osobní prospěch. Bralo by mi to energii a radost z práce. Ještě bych chtěla zmínit, že samotný výběr pracovníků pro přímou péči s klienty není jednoduchý. Pro práci s naší cílovou skupinou je potřeba mít určité osobnostní předpoklady, a proto nám s výběrem nových pracovníků pomáhá zkušený psycholog. Vzhledem k tragické události, která se stala před dvěma lety

Týdenní stacionář, denní a odpolední směna

v jindřichohradeckém zařízení a kterou jsme si letos připomněli lednovou akcí nazvanou Noc důstojnosti, je na čase zvážit, zda český sociální systém nepotřebuje právě v této oblasti systémové řešení.

Při práci s klienty využíváte různé přístupy a metody. Které z nich se vám nejvíce osvědčily?

Předně bych chtěla říci, že jako neexistuje žádný modelový člověk s diagnózou autismu, tak neexistuje žádná univerzální metoda, která dokáže všem dětem nebo dospělým s autismem pomoci. Vždy je třeba osvědčené přístupy přizpůsobit konkrétnímu dítěti a jeho rodině. V případě autismu se jedná o celoživotní neurologickou odlišnost. Někteří lidé s autismem mohou vést samostatný život a velmi dobře v dnešním světě fungovat, jiní mohou mít řadu přidružených obtíží, v jejichž důsledku potřebují celoživotní podporu a pomoc i v těch nejběžnějších úkonech. V naší praxi každodenně vidíme, jak se v průběhu života způsob a míra podpory může měnit, není to černobílé.

S kolegy jsme proškoleni v různých metodách a technikách a nabídku uzpůsobujeme tomu, co rodině nebo dítěti vyhovuje. Abychom mohli dítěti s autismem a jeho rodině poskytnout účinnou podporu, potřebujeme zjistit, co rodina potřebuje, porozumět rodinnému systému a dítěti v něm. Společně pak zkoušíme najít tu nejlepší cestu. Základem je pro nás navázání vztahu klient – pracovník a úspěšná komunikace, jak je definuje evidence – based metoda Videotrénink pozitivních interakcí VTI. V naší práci využíváme postupy TEACCH programu a dalších evidence-based technik. Důležité je pro nás co nejvíce porozumět smyslovému vnímání klienta. Rodinám nabízíme pomoc zkušených psychoterapeutů.

Jak jsem již uvedla, v týdenním stacionáři používáme metodu Podpory pozitivního chování (PBS), jejímž cílem je minimalizovat projevy chování náročného na péči a zajistit bezpečí

všech zúčastněných. Spolupracujeme s Mgr. Přemyslem Mikolášem, uznávaným psychologem s psychoterapeutickým výcvikem akreditovaným MZ ČR, který byl jako jeden z 19 odborníků v České republice proškolen v metodě PBS. Pomocí ní můžeme zjistit, co klient chce svým chováním sdělit, co jej do dané situace přivedlo, jaké smyslové podněty jej uklidňují a jaké mají opačný efekt. Jedná se o celostní přístup, založený na respektu a úctě k lidským právům, příběhu člověka.

V Autis Centru mohou klienti využít také fakultativní služby, konkrétně ergoterapii a senzorickou integraci, intenzivní nácvik komunikace a jazykových schopností pod vedením logopeda, terapii na vibračním lůžku nebo hyperbarickou oxygenoterapii. V létě pro klienty nebo celé rodiny připravujeme rekondiční a edukační pobytové a příměstské tábory. Ty zaměřujeme na rozvoj sebeobsluhy, komunikačních dovedností, ale často tady klienti také navazují vztahy a vznikají nerozlučná přátelství.

Jste velmi pracovně vytížená a k tomu pečujete o postiženého syna. Máte čas na osobní relaxaci, prostor, kde dobíjíte energii?

Myslím, že práce mě zdaleka nevyčerpává tolik jako někdy péče o syna. Velmi mi pomáhá rodina. I tak je dobíjení "baterek" pro mne nutností. Relaxuji nejvíce při sportu. Aktivně hraju tenis, ráda lyžuju, hraju volejbal, zkrátka bez pohybu si neumím svůj život představit. Určitě i díky tomu zvládám psychickou zátěž, kterou péče a vedení Autis Centra přináší. Možná je to trochu klišé, ale relaxuji pokaždé, když jsem s lidmi, se kterými je mi hezky, ať je to rodina nebo přátelé. Ráda se směju a díky synovi dokážu mít radost opravdu z maličkostí. Myslím, že v tomhle mám v dnešní době velkou výhodu, dobíjejí mě vlastně takové ty obyčejné věci.

Vánoční posezení ve stacionáři

Jaké máte plány v Autis Centru do budoucna?

Poptávka po našich službách je veliká, ne vždy jsme schopni zájem uspokojit. Nejbližším cílem je pro nás nastavení metodiky na předávání dobré praxe ve využití metody PBS v pobytové službě a dále navýšení kapacity rané péče. V dlouhodobějším horizontu bychom pak naše služby rádi rozšířili o homesharing a sociální rehabilitaci. Jsem moc ráda, že Autis Centrum poskytuje svým klientům bezpečné a přijímající prostředí. Je radost vidět, když klient, který přicházel s obavami, odchází spokojený.

Pozn. Autis Centrum, o.p.s., je od roku 2017 přidruženým členem Národní rady osob se zdravotním postižením Jihočeského kraje. ■

TEXT: Marek Müller

OKÉNKO DO PORADEN NRZP ČR

Některé opravné prostředky v systému sociálního zabezpečení osob se zdravotním postižením

Občané se zdravotním postižením se obrací na správní orgány se žádostí o pomoc, o níž se domnívají, že na ni mají nárok. Takovou pomocí mám na mysli přiznání příspěvku na péči, příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky, průkazu osoby se zdravotním postižením a invalidního důchodu.

Jedním z dotazů, s nímž se na nás klienti se zdravotním postižením obracejí, je, zda a jakým způsobem se mohou bránit, pokud jim nebudou příspěvek na péči a příspěvek na zvláštní pomůcku či invalidní důchod přiznány vůbec nebo budou přiznány v nedostatečné výši.

Proti rozhodnutí správního orgánu, s nímž žadatel nesouhlasí, lze podat řádný a mimořádný opravný prostředek. Pokusím se popsat opravné prostředky, které jsou osobami se zdravotním postižením podávány nejčastěji.

Invalidní důchody

Žadatel o přiznání invalidního důchodu, jenž není spokojen s tím, jak o jeho žádosti ČSSZ rozhodla, může proti rozhodnutí ČSSZ podat námitky. Námitky patří mezi řádné opravné prostředky, které jsou podávány proti rozhodnutím, jež zatím nenabyla právní moci. Námitky je nutné podat do 30 dnů od doručení rozhodnutí. Zasílají se na ČSSZ v Praze, adresa bývá uvedena v závěru rozhodnutí, který obsahuje poučení o možnosti podání opravného prostředku. V podaných námitkách je možné napadat zejména posouzení zdravotního stavu žadatele, ale také případnou nesprávnost výpočtu přiznaného důchodu. Na rozhodování o podaných námitkách se nesmí podílet osoby, které se podílely na vydání rozhodnutí v řízení o podané žádosti – v řízení v I. stupni. ČSSZ může o podaných námitkách rozhodnout několika způsoby: námitky zamítnout- rozhodnutí ČSSZ vydané v řízení v I. stupni potvrdit, nebo rozhodnutí ČSSZ vydané v I. stupni změnit.

Domnívá-li se žadatel o přiznání invalidního důchodu, že rozhodnutí o podaných námitkách bylo vydáno v rozporu se zákonem, může proti rozhodnutí ČSSZ o podaných námitkách podat správní žalobu ke krajskému soudu v místě svého bydliště. Podmínkou podání správní žaloby je, aby byly před jejím podání vyčerpány řádné opravné prostředky, které je možné proti rozhodnutí ČSSZ podat. V případě invalidních důchodů je tedy nezbytné, aby žadatel podal proti rozhodnutí ČSSZ o žádosti o přiznání invalidního důchodu námitky, pokud s rozhodnutím není spokojen. Nebude-li žadatel spokojen ani s rozhodnutím o podaných námitkách, má možnost obrátit se na správní soud se správní žalobou. Správní žaloba patří mezi mimořádné opravné prostředky, neboť je podána proti rozhodnutí, které již nabylo právní moci. Správní žalobu je nutné podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí ČSSZ o podaných námitkách. Správní žalobu může žadatel o přiznání invalidního důchodu podat, pokud se domnívá, že rozhodnutí ČSSZ bylo vydáno v rozporu se zákonem. O rozhodnutí vydané v rozporu se zákonem může jít například tehdy, pokud nebyly zhodnoceny všechny podklady, které jsou pro vydání rozhodnutí nezbytné. V případě žádosti o přiznání invalidního důchodu se může jednat například o neúplné posouzení zdravotního stavu žadatele. S podáním správní žaloby není spojeno hrazení žádného soudního poplatku a není potřeba být při jejím projednávání zastoupen advokátem.

O podané správní žalobě může soud rozhodnout následujícími způsoby: správní žalobu zamítnout - rozhodnutí ČSSZ tak potvrdit, nebo správní žalobě vyhovět (zrušit rozhodnutí správního orgánu) a vrátit záležitost k novému projednání správnímu orgánu.

Příspěvek na péči, průkaz osoby se zdravotním postižením a příspěvek na pořízení zvláštní pomůcky

Osoby se zdravotním postižením, které žádají ÚP o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením, příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky a příspěvku na péči, se mohou v případě nespokojenosti s vydaným rozhodnutím ÚP proti takovému rozhodnutí také bránit.

Proti rozhodnutí ÚP je též možné podat řádný i mimořádný opravný prostředek. Řádným opravným prostředkem je ve výše uvedených případech odvolání, které je nutné podat do 15 dnů od doručení rozhodnutí ÚP prostřednictvím úřadu práce, který rozhodnutí vydal. O podaném odvolání pak rozhoduje MPSV. V případě výše uvedených záležitostí, o nichž rozhoduje ÚP, upozorňuji na 15denní lhůtu, v níž je nutné odvolání podat, neboť tato lhůta není totožná se lhůtou, v níž je nutné podat námitky proti rozhodnutí ČSSZ. Odvolání proti rozhodnutím ÚP může žadatel podat, pokud se domnívá, že mu byly přiznány příspěvek na péči či příspěvek na zvláštní pomůcku v neodpovídající výši, nebo pokud je přesvědčen, že splňuje podmínky nároku na přiznání příspěvku na péči, příspěvku na zvláštní pomůcku nebo na jeden z druhů průkazu osoby se zdravotním postižením. Na řízení o podaném odvolání se nesmí podílet osoby, které se podílely na vydání rozhodnutí ÚP – v řízení v I. stupni. O podaném odvolání může ÚP rozhodnout následujícími způsoby: odvolání zamítnout - rozhodnutí ÚP potvrdit, odvolání vyhovět - rozhodnutí ÚP změnit, nebo rozhodnutí ÚP zrušit a věc vrátit ÚP k novému projednání.

Proti rozhodnutí MPSV o podaném odvolání je též možné podat správní žalobu ke krajskému soudu v místě bydliště žadatele. O možnosti podání správní žaloby proti rozhodnutí MPSV dále platí obdobně informace, jež jsou uvedeny u správní žaloby proti rozhodnutí ČSSZ ve věci invalidních důchodů.

Pomoc při podání výše uvedených opravných prostředků vám rádi poskytneme v našich poradnách.

Dotaz:

Požádal jsem na OSSZ v místě svého bydliště o přiznání invalidního důchodu. Obdržel jsem posudek o invaliditě, ve kterém je mi stanoven I. stupeň invalidity. Mohu se odvolat již proti posudku o invaliditě?

Proti posudku o invaliditě není možné podat žádný opravný prostředek. Je nezbytné vyčkat, než vám bude doručeno rozhodnutí ČSSZ o vámi podané žádosti o přiznání invalidního důchodu. Až proti rozhodnutí ČSSZ je možné podat námitky. Posudek o invaliditě není rozhodnutím. Posudek je pouze důležitým podkladem, na základě kterého ČSSZ vydává rozhodnutí o žádosti o přiznání invalidního důchodu.

Dotaz:

Mám obtíže s pohyblivostí a požádal jsem ÚP o příspěvek na péči. Byl mi přiznán příspěvek v I. stupni závislosti. S tímto rozhodnutím jsem nesouhlasil a podal proti němu odvolání. Bude v rámci řízení o podaném odvolání znovu posouzen můj zdravotní stav?

Pokud jste do odvolání uvedl, že nesouhlasíte s výší přiznaného příspěvku na péči, bude v řízení o podaném odvolání opětovně posuzován váš zdravotní stav. Posouzení zdravotního stavu provede pro MPSV posudková komise MPSV. Posudek této komise bude podkladem pro vydání rozhodnutí o podaném odvolání. ■

TEXT: Ivana Julínková
FOTO: Blanka Škopková

PŘEDSTAVENÍ PORADNY NRZP ČR V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Poradna Národní rady osob se zdravotním postižením ČR v Českých Budějovicích je klientům k dispozici na adrese Staroměstská 2608. Poradna byla po několika letech opětovně založena v roce 2016. Nejprve sídlila v Žižkově ulici, následně se přesunula na svoji současnou adresu, kde se nachází nedaleko centra Českých Budějovic a je dobře přístupná městskou hromadou dopravou.

Poradna je pro klienty přístupná každý týden, a to v pondělí a ve středu v době od 9 do 12 hod. a dále od 13 do 15 hod., ve čtvrtek od 9 do 12 hod. Standardem jsou v poradně osobní konzultace, avšak v případě problémů s dopravou, z důvodu zdravotního postižení či jiných okolností je možné poradnu kontaktovat telefonicky, e-mailem, případně prostřednictvím dopisu. Je možné se také dopředu domluvit na návštěvě poradny mimo konzultační hodiny.

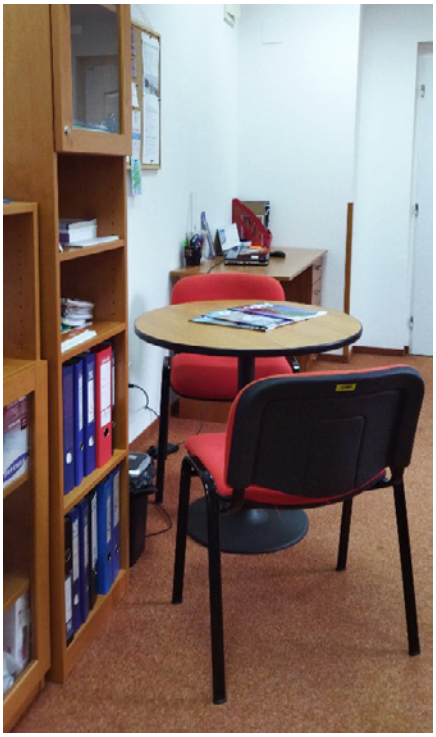

Poradna za stanovených podmínek poskytuje euroklíč zdarma, což je speciální klíč, který je nezbytný pro odemykání míst obsazených eurozámkem.

Poradna v Českých Budějovicích, jako i další poradny, poskytuje odborné sociální poradenství zejména ve věcech příspěvku na péči, důchodového, nemocenského a zdravotního pojištění, sociálních služeb, příspěvku na péči, dávek pro osoby se zdravotním postižením včetně průkazů osob se zdravotním postižením nebo dávek státní sociální podpory. Poskytuje také poradenství týkající se dávek pomoci v hmotné nouzi, omezení svéprávnosti a nabízí konzultace při výběru vhodné kompenzační pomůcky nebo v oblasti zaměstnání osob se zdravotním postižením, dluhového poradenství a v dalších oblastech.

Pracovníci poradny se pravidelně účastní setkávání pracovních skupin pro vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením a plánování sociálních služeb v Českých Budějovicích, na kterých jsou členové pracovních skupin informováni o službách poradny NRZP ČR. Pravidelně jsou rozdávány informační materiály na místech, která navštěvují osoby se zdravotním postižením a senioři, jako jsou úřady, Magistrát města České Budějovice, obce Jihočeského kraje, lékařské ordinace, lékárny, další poskytovatelé sociálních služeb. Již několik let probíhá každoroční osvětová a propagační činnost na akci Dny otevřených dveří a přednášková činnost ve spolupracujících organizacích.

Největší podíl klientů poradny tvoří lidé se zdravotním postižením, kteří jsou v některých případech do poradny doprovázeni rodinnými příslušníky či pečujícími osobami.

Vedoucí Poradny NRZP ČR v Českých Budějovicích je Bc. Blanka Škopková, které jsme si dovolili položit pár otázek.

V současné době pracujete jako vedoucí Poradny Národní rady osob se zdravotním postižením ČR v Českých Budějovicích. Jak jste se k práci v NRZP ČR dostala a jak svoji práci v poradně vnímáte?

V roce 2019 jsem končila rodičovskou dovolenou a rozhodovala se, kam se bu-

dou ubírat mé další kroky. Na jaře 2019 jsem našla inzerát, v němž NRZP ČR hledala poradce do poradny v Českých Budějovicích. Byla jsem vybrána a mám z toho radost dodnes. Práce mě velice těší. Jsem ráda, že zde mohu uplatnit své dosavadní znalosti a zkušenosti a být užitečná dalším lidem.

Vy sama jste osobou se zdravotním postižením, co si myslíte o postavení osob se zdravotním postižením ve společnosti?

Myslím si, že veřejnost je stále nedostatečně obeznámena s problematikou života lidí se zdravotním postižením. Za poslední léta došlo v této oblasti k výraznému zlepšení, ale je stále co zlepšovat. Povědomí o životě lidí se zdravotním postižením se liší napříč republikou. Jiná situace je ve velkých městech oproti menším městům či obcím. Osoby se zdravotním postižením mají i v dnešní době problém s nalezením vhodného zaměstnání. U zaměstnavatelů stále přetrvávají různé předsudky vůči osobám se zdravotním postižením, které těmto osobám ztěžují přístup na trh práce. Často dochází také k situaci, kdy osoby se zdravotním postižením nemají vhodné vzdělání, díky čemuž je pro ně obtížné nalézt takové zaměstnání, které by vyhovovalo jejich možnostem a schopnostem. Též se velmi často setkáváme se zdravotně postiženými absolventy VŠ, kteří i přes dosažené vzdělání nemohou nalézt pracovní uplatnění. Ke značnému pokroku došlo ve vývoji kompenzačních pomůcek, které osobám se zdravotním postižením částečně zlepšují kvalitu jejich života.

Jaký vidíte přínos poradny pro klienty a jak vnímáte postavení poradny v Jihočeském kraji?

Přínos pro klienty vnímám v tom, že si od nás odnesou podrobné a srozumitelné informace, jak mohou svoji vzniklou situaci řešit. Klientům poskytujeme pomoc a podporu při obhajobě jejich práv. Protože jsme poradna s celostátní působností, je velmi užitečná možnost konzultace specifických případů s kolegy z ostatních poraden, díky čemuž můžeme klientům nabídnout více pohledů na řešení vzniklé nepříznivé sociální situace. Myslím si, že Poradna NRZP ČR je v Jihočeském kraji vnímána velmi pozitivně. Obrací se na nás i pracovníci organizací v kraji, které neposkytují sociální poradenství, s dotazem, zda bychom mohli pomoci jejich klientům. Tato spolupráce mě velice těší.

Vidíte nějaké celkové slabiny v systému sociálních služeb?

V současné době dochází ke zvyšování cen. Služby pro osoby se zdravotním postižením se stávají hůře dostupnými. Osoby s těžkým zdravotním postižením nemohou čerpat tyto služby v takovém rozsahu, který by vyhovoval jejich potřebám. I přes zvýšení cen za poskytované sociální služby nedošlo již několik let k valorizaci příspěvku na péči. Zákon o sociálních službách zatím neobsahuje valorizační mechanismus, na základě kterého by byl příspěvek na péči v jednotlivých stupních závislosti navyšován, v roce 2019 došlo pouze k navýšení příspěvku na péči ve III. a IV. stupni. Stále se potýkáme s tím, že řízení o přiznání příspěvku na péči trvá dlouho, jelikož ho zpomaluje nedostatek posudkových lékařů, zdravotní stav žadatelů o tento příspěvek není často posouzen v přiměřeném čase.

V některých krajích ČR jsou v nedostatečné míře podporovány terénní sociální služby, které by osobám se zdravotním postižením umožňovaly žít v přirozeném sociálním prostředí. V jednotlivých krajích jsou značné rozdíly ve finanční podpoře sociálních služeb, čímž dochází k tomu, že jsou služby v krajích poskytovány v různém rozsahu a kvalitě. Nabídka poskytovaných sociálních služeb v jednotlivých krajích je z tohoto důvodu rozdílná.

Co byste popřála osobám se zdravotním postižením do nového roku?

Do nového roku bych všem popřála, aby byli obklopeni lidmi, kteří pro ně mají pochopení. Všem osobám se zdravotním postižením bych dále přála, aby se mohly věnovat tomu, co je baví a naplňuje, a aby při tom musely překonávat co nejméně překážek. ■

TEXT: Ivana Julínková

HUDBA LÉČÍ

Hudba tvoří od nepaměti součást našich životů. Slovo hudba je odvozeno od slova „housti“ a původně označovalo hru na strunný nástroj. Jedná se v podstatě o systém zvuků produkovaných člověkem, který je určený pro lidské vnímání. Cílem hudby je především estetické působení, které se mění během historie podle dobového vkusu. Oboru, který zkoumá hudbu a s ní spojené jevy z mnoha různých úhlů pohledu, říkáme „muzikologie“ neboli hudební věda.

Hudbu můžeme neformálně dělit na duchovní a světskou. Obě řadíme do kategorie spirituální hudby, kdy duchovní hudba je spjata s náboženstvím a náboženským rituálem, naproti tomu hudba světská je spíše milostná a taneční. Rozeznáváme hudbu podle jejího původu, jako je umělá, která je výsledkem práce jednotlivce či skupiny, a lidová, kdy autor není znám a tato hudba se dotváří samovolně časem.

Takové rozdělení však není pevné dané, objevují se často kombinace různých druhů hudby. K moderní hudbě patří podle žánru rock, metal, punk, techno, pop, hip hop nebo jazz a další.

Hudba může být rozdělena i podle záměru autora na uměleckou a neuměleckou. Do umělecké hudby vkládá autor vysokou uměleckou a estetickou hodnotu, naopak u neumělecké hudby tak autor nečiní, jde mu zejména o zabavení publika.

Hudba měla dlouhodobě spíše náboženský význam, ale později došlo k osamostatnění a vznikla klasická vážná hudba. Ta mimo jiné ovlivnila všechny kultury a civilizace. Na začátku 20. století však byla vytlačena jazzem, který se postupem času vyvinul v populární a rockovou hudbu. Všechny nově vznikající žánry se objevily jako opozice ke stávajícím stylům.

Hudba působí na různé vegetativní funkce, například na srdeční rytmus, dýchání, krevní tlak, svalové napětí. Některé druhy hudby mohou ulevit od bolesti, urychlí látkovou výměnu nebo podpoří aktivitu svalů, zahánějí úzkost, strach, deprese a pomáhají při léčbě následků traumat.

Bylo prokázáno, že poslech hudby vám pomůže uvolnit se v situacích, kdy pociťujete úzkost. Hudba má totiž vliv na hladinu kortizolu, což je stresový hormon, který zvyšuje celkovou pohotovost organismu při zátěžových situacích, jakými jsou stres, velká tělesná námaha, ale i dlouhodobě hladovění či infekční choroby, a účastní se přeměny všech základních živin.

Lépe se vyrovnat se zátěžovými situacemi vám pomůže relaxační hudba, která se používá k uvolnění těla a mysli. Při projevech deprese se ale spíše doporučuje poslech klasické hudby.

Hudba umí stimulovat mozek a tím napomáhá k lepší koncentraci a učení. Při učení nebo soustředění je dobré se zaměřit na výběr žánru. Vhodné jsou instrumentální sklady, zvuky přírody, relaxační nebo klasická hudba. Hudba provázená textem může při soustředění působit spíše rušivě.

V několika studiích bylo prokázáno, že hudba pomáhá pacientům ve zdravotnických zařízeních lépe zvládat akutní i chronickou bolest, a předpokládá se, že poslech hudby vede k uvolnění opioidů v mozku a tím dochází ke tlumení bolesti. U osob s demencí se hudba používá jako léčebný prostředek. Nemůže sice zvrátit ztrátu paměti, ale má schopnost zpomalit kognitivní úpadek člověka.

Oborem, který hudbu používá jako terapeutický prostředek, je muzikoterapie, což je součást léčebné pedagogiky.

Muzikoterapie pomáhá i zdravým lidem při častém stresu, nespokojenosti, smutku a jiných potížích. Dochází k harmonizaci mozkových hemisfér, ke koncentraci a zlepšování paměti, svalové relaxaci a rozvoji kreativity. Aktivní provozování hudby funguje jako emoční ventil.

Poslech hudby nám celkově pomáhá lépe zacházet s našimi pocity a emocemi a napomáhá zdravému fungování organismu. ■

PRACEPROZP.cz

AUTISMUS | SLUCHOVÉ POSTIŽENÍ | DUŠEVNÍ POSTIŽENÍ
TĚLESNÉ POSTIŽENÍ | ZRAKOVÉ POSTIŽENÍ | HLUCHOSLEPOTA

NRZP ČR

MODERNÍ PORTÁL PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

PRÁCE PRO ZP.cz

- uplatnění OZP na trhu práce
- pomoc firmám při výběru zaměstnanců
- informace z oblasti legislativy
- chráněné dílny
- vzdělávání

NEZAVÍREJTE SE MEZI ČTYŘI STĚNY

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

TEXT: Miloš Kajzrlík

OBDIVUHODNÁ ŽENA, KTERÁ VE SVÉM NELEHKÉM ŽIVOTĚ VYKONALA OBROVSKÝ KUS PRÁCE

Prakticky v každém oboru lidské činnosti najdeme osobnost, člověka, kterému jeho profesní mistrovství, získání nějaké prestižní ceny, hrdinský či významný čin i jiná podobná skutečnost zajistily, že se dostal do povědomí společnosti. Takové celebrity jsou i mezi osobami se zdravotním postižením, široké veřejnosti většinou ovšem nebývají zdaleka tak známé. Tato křížovka představuje jednu z nich – Američanku se závažným postižením dvou základních lidských smyslů. Díky silné vůli, ctižádosti a urputnosti prožila téměř devět desítek let života plného rozličných aktivit.

Jmenovala se Helen Adams Kellerová, narodila se 27. června 1880, zemřela 1. června 1968. Od necelých dvou let věku byla následkem tehdy neznámé meningitidy… (1. tajenka). Rozhodující vliv na její další život měla Anne Sullivanová, učitelka z Perkinsova institutu pro nevidomé. Rodině ji doporučil vynálezce telefonu Alexander Graham Bell (v té době pracoval s neslyšícími dětmi): dívka se od ní naučila nejen prstovou abecedu, ale také mluvit i psát. K dorozumívání navíc používala metodu nazývanou… (2. tajenka), tj. čtení ze rtů doteky koneček prstů, toto „umění“ tenkrát celosvětově ovládala jen hrstka lidí. A aby toho nebylo málo, poslouchala dokonce i hudbu, kterou pociťovala celým povrchem těla.

Do zmíněného Perkinsova institutu chodila šest let, potom pobývala se svojí učitelkou dva roky v New Yorku, kde studovala dvě školy pro neslyšící. Se svým druhem handicapu se stala v roce 1904 prvním úspěšným absolventem Harvardovy univerzity.

H. Kellerová napsala jako celosvětově uznávaná spisovatelka dvanáct knih. První, Příběh mého života, vydali v roce 1903, tedy ještě když studovala na univerzitě – tato autobiografie se postupně dočkala překladů do mnoha jazyků. Z dalších připomeňme Moje náboženství: obsah knihy z roku 1926 vychází z názorů Emanuela Swedenborga, švédského vědce, vynálezce, teologa a mystika 18. století.

Později se dokázala naučit latinsky, řecky, francouzsky a německy. Zajímala se o světové dění, navštívila řadu zemí, v souvislosti s rozsáhlým přednáškovým turné procestovala po 2. světové válce Evropu a Blízký i Dálný východ. Setkali se s ní také všichni prezidenti USA, kteří v době její tvůrčí činnosti vykonávali svůj úřad: nástupce JFK Lyndon Johnson jí čtyři roky před její smrtí udělil Prezidentskou medaili svobody. Podílela se na založení Americké nadace pro nevidomé. Patří také mezi držitele japonského Řádu posvátného pokladu – tento nejčastěji udílený řád země vycházejícího slunce založil v roce 1888 císař Meidži, udílí se mimo jiné za zlepšování života handicapovaných a znevýhodněných lidí.

Zásadním způsobem se zapsala do historie Lions Clubs International, jedné z největších mezinárodních humanitárních organizací. V roce 1925 se totiž na pozvání zúčastnila jejího shromáždění ve městě Cedar Rapids ve státě Iowa. V poslední větě svého desetiminutového vystoupení přítomné liony vyzvala, aby jako Rytíři slepců bojovali proti slepotě. A právě proto vznikl program Sight First – zmíněná organizace jeho prostřednictvím zaměřuje svou činnost na péči o zrak.

Věřící křesťanka H. Kellerová zanechala, ostatně jako každá osobnost, budoucím generacím množství hlubokosmyslných citátů. Z jejich přemíry uveďme alespoň pět:

„Sami můžeme udělat tak málo, společně dokážeme tolik.“

„Nejjednodušší způsob, jak být šťastný, je… (3. tajenka).“

„To, co jsme si kdysi užívali a hluboce milovali, nemůžeme nikdy ztratit, protože vše, co hluboce milujeme, se stává naší součástí.“

„Nejlepší a nejkrásnější věci na světě nelze spatřit nebo se jich dotknout. Musejí být pocítěny srdcem.“

„Kráčet tmou s přítelem je lepší než kráčet světlem sám.“ ■

Vodorovně: A. Vysoký kopec; osahání. – **B.** Neříkat pravdu; řešeto. – **C.** Volební nádoba; nasycený uhlovodík. – **D**. Povídání si na internetu; kovová nádoba; japonská lovkyně ústřic. – **E**. Severský statek bez lenního závazku; mužské jméno; mongolský pastevec. – **F.** Osamocená; domácky Eduard; písmo okrouhlých tvarů. – **G.** Římskými číslicemi 56; necky; základní číslovka. – **H.** Jméno zpěvačky Fitzgeraldové; ruská řeka; hasnice – **I.** Přátelský pozdrav; noční zábavní podnik; Evropan. – **J.** Poslední překážky na cestě k osvobození v buddhismu; Rachmaninova opera.

Svisle: 1. 1. tajenka. – **2.** Ohrazení; chlup na hlavě. – **3.** Severogermánská mytologická obryně; Drávid; ukazovací zájmeno. – **4.** Napadení; jednoduché květenství; zkratka Akademie věd. – **5.** Části povozů; otrokyně (zastarale). – **6. 2. tajenka.** – **7.** Španělská exkrálovna; značka kožešin. – **8.** Hýkavec; umělý zavodňovací kanál v Malé Asii; iniciály herce Luťanského. – **9.** Vlastnit; planetka; zápor. – **10.** Náčelník kozáků; kouzelnický prvek. – **11. 3. tajenka.**

Pomůcka: Arosa, aryk, ásava, odal, Oma.

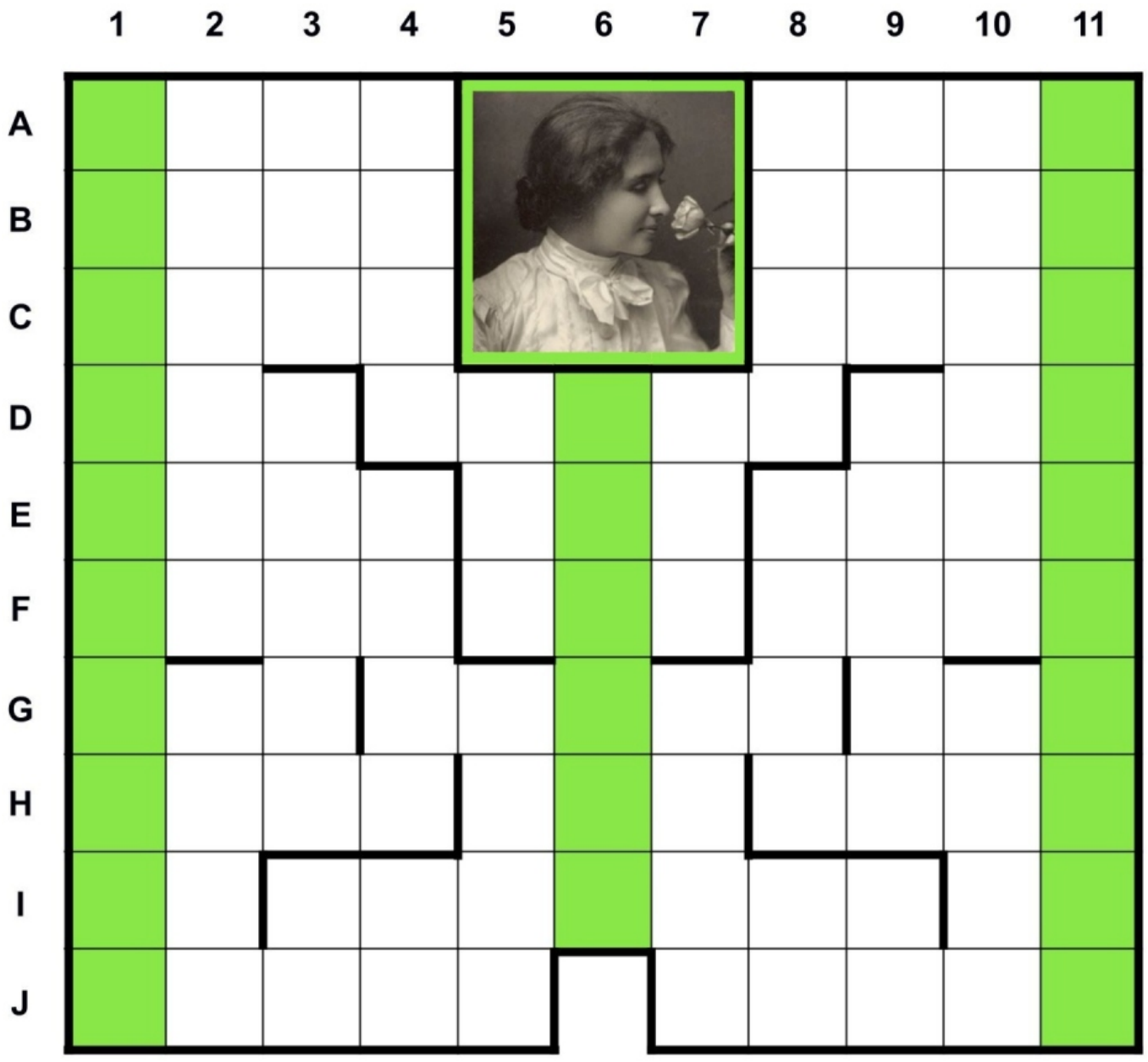

Řešení: 1. hlucholepá, 2. tadoma, 3. konat dobro

Chcete zdarma dostávat časopis mosty přímo do poštovní schránky?

1 Napište na adresu NRZP ČR, Partyzánská 7, 170 00 Praha 7 nebo na e-mail nrzpcr@nrzp.cz.

2 Ve své objednávce uveďte kontaktní adresu, na kterou ho chcete posílat, a souhlas s jeho zasíláním.

3 Časopis vychází pětkrát ročně, bude Vám zasílán zdarma prostřednictvím České pošty, s.p.

Nabídka platí pro osoby se zdravotním postižením, jejich rodinné příslušníky a organizace osob se zdravotním postižením a je platná pro rok 2023.

Osobní údaje, poskytnuté pro účely zasílání časopisu MOSTY, zpracovává Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, z.s. (dále jen „NRZP ČR"), v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů[1] a uchovává je pouze po nezbytně nutnou dobu podle zvláštního právního předpisu. Osobní údaje nejsou dále předávány s výjimkou České pošty, s. p., která časopis na základě uzavřené smlouvy rozesílá. Odběratel časopisu má právo požadovat informaci, jaké osobní údaje Správce (NRZP ČR) zpracovává, právo požadovat po Správci vysvětlení ohledně zpracování osobních údajů, právo vyžádat si u Správce přístup k osobním údajům, jejich opravu, omezení zpracování nebo výmaz, jakož i právo na vznesení námitky proti zpracování a právo podání stížnosti u dozorového úřadu.

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

mosty Časopis pro integraci
1. číslo 2023 | 24. ročník
vychází 27. 2. 2023

VYDAVATEL
NÁRODNÍ RADA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČESKÉ REPUBLIKY, z. s.
Partyzánská 1/7, 170 00 Praha 7
tel.: +420 266 753 421
e-mail: nrzpcr@nrzp.cz
web: www.nrzp.cz
IČ 70856478
www.facebook.com/NRZPCR

PARTNER ČASOPISU
Úřad vlády České republiky

Časopis MOSTY 1/2023 vznikl za podpory Úřadu vlády.

REDAKCE ČASOPISU:
Mgr. RADKA SVATOŠOVÁ r.svatosova@nrzp.cz

REDAKČNÍ RADA:
Mgr. JAN KHOLL kholl@seznam.cz
Mgr. PAVEL HŘÍBEK p.hribek@nrzp.cz
IVANA JULÍNKOVÁ i.julinkova@nrzp.cz
Mgr. VÁCLAV KRÁSA v.krasa@nrzp.cz
Mgr. SABRINA PLISKOVÁ sabrin.pliskova@gmail.com
JUDr. ZDENĚK ŽIŽKA z.zizka@nrzp.cz
DANIELA THAMPY thampy@sons.cz

TISK: fronte, s. r. o., Sezemice
GRAFICKÁ ÚPRAVA: JAKUB ŠENKÝŘ jsenkyr.design@gmail.com

Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR, zapsáno do evidence periodického tisku pod číslem MK ČR E 13338.
ISSN 1805-9562
NEPRODEJNÉ

Zveřejněné názory nemusejí být v souladu s míněním redakce, ručí za ně autoři článků.
Příští číslo vyjde v dubnu 2023.

UMĚLCI MALUJÍCÍ ÚSTY A NOHAMA

„Ne ruka, to duše maluje...“

Darovací obálky

Krabička na cukroví

Dárkové tašky (malé i velké)

Utěrky

Dárkový set

Chcete udělat dobrý skutek a zároveň potěšit sebe či své blízké? Navštivte webové stránky

www.umun.cz

NAKLADATELSTVÍ UMÚN s.r.o. | NAD ŠKOLOU 1289 | 463 11 LIBEREC 30
TELEFON: +420 485 161 712 (8:30-12:00, 12:30-16:00 hod.) | **E-MAIL:** umun@umun.cz

TŘÍDĚNÍM ELEKTRA POMÁHÁTE DVAKRÁT

- ✓ Šetříte životní prostředí a přírodní zdroje
- ✓ Pomáháte zdravotně postiženým

Václav Krása,
předseda NRZP ČR

www.cervenekontejnery.cz

asekol
ZE STARÉHO NOVÉ!